

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ALMAN HUKUKUNDA VADESİ GELMİŞ ALACAKLARIN
TAHSİLİNDE İNKASSO SİSTEMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Assiye ALİMCİ

Anabilim Dalı: Özel Hukuk

Programı: Özel Hukuk - Türk, Alman ve Uluslararası Ekonomi Hukuku

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hakan PEKCANİTEZ

AĞUSTOS 2014

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Özel Hukuk
Programı : Özel Hukuk - Türk, Alman ve Uluslararası Ekonomi Hukuku
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez
Tez Türü ve Tarihi : Çift Yüksek Lisans LL.M Bochum/Yüksek Lisans İstanbul,
Haziran 2014

ÖZET

ALMAN HUKUKUNDA VADESİ GELMİŞ ALACAKLARIN TAHSİLİNDE İNKASSO SİSTEMİ

Assiye Alimci

Bu çalışma, başta Almanya olmak üzere Avrupa Birliği'nde uygulanan "İnkasso Sistemi'nin" temellendiği yasa ve uygulamalara kapsamlı bir bakış atmak ve bu sistemin Türk Hukukuna uyarlanabilirliğini incelemek için hazırlanmıştır. Bunu değerlendirebilmek için, öncelikle alacak tahsilâtı konusunda Alman hukukunda alternatif bir yol olarak öngörülmüş inkasso sistemiyle, Türk hukukunda yer alan Varlık Yönetim Şirketleri ve Faktoring Şirketleri incelenecektir.

İnkasso, Avrupa ülkelerinde vadesi dolmuş alacakların tahsilâtında kullanılan uzlaşma sisteminin, genel bir kelimeyle ifade edilmesidir. Para alacaklarında alternatif uyumsuzluk çözüm yolu olarak adlandırabilen bir sistemdir.

Öncelikle Avrupa ülkesi olan Almanya'nın inkasso sistemi ve inkasso sisteminin hukuksal altyapısı tanıtılacaktır. Karşılaştırmalı olarak Türk hukukunda yer alan Varlık Yönetim Şirketleri ve Faktoring Şirketleri tanıtılacak ve üçü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar gösterilecektir.

Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı İngiltere, İtalya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerindeki inkasso sistemleri son bölümde tanıtılacaktır.

Bu çalışmanın amacı yıllardır Avrupa ülkelerinde başarıyla kullanılan, ekonomiye ve yargı organlarına destek sağlamış inkasso sisteminin bu ülkelerde nasıl ortaya çıktığını ve nasıl yürüdüğünü detaylı bir şekilde araştırıp Türk hukukunda bu sisteme benzer uygulamalarla karşılaştırıp, neden ve sonuçlarıyla inceleyip, gelecekte yapılacak daha kapsamlı çalışmalar için bir ilk adımdır.

University : Istanbul Kültür Üniversitesi
Institute : Institute of Social Sciences
Department : Private Law
Programme : Private Law Turkish, German and International
Business Law
Degree Awarded and Date : Double Degree LL.M Bochum/Master Istanbul –
June 2014

ABSTRACT

COLLECTION OF OVERDUE CLAIMS IN GERMANY BY THE DEBT COLLECTION SYSTEM

Assiye Alimci

The purpose of this study is to examine the debt collection system that is mainly used in Germany and in the European Union and according to this system analyse the adaptability to the Turkish law.

First, in order to assess this, the author will examine the debt collection system in German law which is an alternative way to recover claims and Asset Management and Factoring Companies in Turkish law.

However what exactly is the debt collection system? The german word “Inkasso”, expressed in the collection of overdue receivables as a reconciliation system the debt collection system in one word. A way to get claims with an alternative dispute resolution system.

This study will cover by introducing the german Inkasso system as well as the law behind this system. Furthermore, the author will compare between the comparative Asset Management Companies and Factoring Companies and summarize the major similarities and differences of these three systems.

In the last section of the study, the author is going to present the Inkasso system of the Turkey’s major trading partners as England, Italy and France.

The aim of this study is to give the reader an overview about this successful system, which is used for many years in European countries and supported the economy and judicial organs. How was this system established and which methods were used? Are there similar systems in the law of Turkey? These questions will be analysed in detail and the solutions are going to be the first step of further extensive studies in the future.

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AİİT	Avrupa İlamsız İcra Usulü Hakkında Tüzüğü
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BDİU	Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen
Begr. RegE.	Begründung Regierungsentwurf (Kanun Gerekçeleri)
BVerfG	Bundesverfassungsgericht (Federal Anayasa Mahkemesi)
BT-Drucks.	Bundestag Drucksache (Almanya Federal Parlamento Matbu Evrak)
f.	fıkra
FCA	Financial Conduct Authority
FENCA	Federation of European National Collection Assosiations
KDV	Katma Değer Vergisi
RDG	Rechtsdienstleistungsgesetz
RDGeG	Einführungsgesetz zum Rechtsdienstleistungsgesetz
RDV	Verordnung zum Rechtsdienstleistungsgesetz
RVG	Rechtsanwaltsvergütungsgesetz
s.	Sayfa
S.	Sayılı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNİREC	Unione Nazionale Imprese a Tutela Del Credito
VYŞ	Varlık Yönetim Şirketleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1	İnkasso Şirketlerinin Çalışan Sayısına Göre Büyüklik Oranları.....8
Şekil 1.2	İnkasso Şirketlerinin Yıllara Göre Kuruluş Oranları.....8
Şekil 1.3	İnkasso Şirketlerinin Çalıştığı Sektörlere Göre Dağılımı.....9
Şekil 2.1	İnkasso Türleri.....12
Şekil 3.1	“İnkasso Hizmeti” Tanımı.....49
Şekil 3.2	İnkasso Hizmetinin Koşulları.....55
Şekil 3.3	İnkasso, Varlık Yönetim ve Faktoring Şirketlerinin Karşılaştırılması.....71
Şekil 4.1	Avrupa İlamsız İcra Usulü Prosedürü.....80

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

İNKASSO SİSTEMİNİN KAVRAMLARI VE TARİHİ

§1. İNKASSO SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	3
A. İnkasso Genel Tanım	3
B. Almanya’da İnkasso Sistemi’nin Tarihi Gelişimi	4
C. Almanya’da İnkasso Sektörü	7
§2. İNKASSO ŞİRKETLERİ.....	10
A. İnkasso Şirketi Genel Tanım.....	10
B. İnkasso Türleri	13
C. İnkasso Şirketlerinin Görevleri	14
I- Yargı öncesi inkasso.....	14
II- İlamsız takip usulüne başvurma	15
III- İcra emri bulunan alacakların tahsilâtı	16
IV- Alacağı satın alma	17
D. İnkasso Şirketlerin Alacaklı ve Borçlu ile İlişkisi	17
I- Alacaklı ve inkasso şirketi arasındaki iç ilişki	17
II- İnkasso şirketi ve borçlu arasındaki dış ilişki.....	18

E. İnkasso Şirketlerinin Tahsil Ettiği Paranın Aktarımı	19
§3. İNKASSO ÜCRETLERİ	20
A. İnkasso Şirketlerinin Ücreti	20
B. İnkasso Ücretlerini Borçludan Tahsil Etme İmkânı.....	21
I- İnkasso masraflarını borçludan tahsil edebilmenin önemi	21
II- İlamsız icra usulünden doğan masrafların tahsili	22
C. Uzun Süreli Takip ve Komisyon Ücreti	22
§4. İNKASSO KURULUŞLARI	23
A. Almanya-“Alman İnkasso Şirketlerinin Federal Birliği”.....	23
B. Avrupa Birliği – ”Avrupa’daki Ulusal İnkasso Kuruluşların Birliği”	24

2. BÖLÜM

TÜRKİYEDE ALACAK TAHSİLATI YÖNTEMLERİ

§1. VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ	26
A. Genel Olarak	26
B. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türkiye'deki Tarihi	27
C. Varlık Yönetim Şirketlerinin Faaliyet Alanları	27
D. Varlık Yönetim Şirketlerine İlişkin Hukuki Mevzuat.....	28
I- Varlık yönetim şirketlerinin kuruluş şartları	29
II- Varlık yönetim şirketi kurucularının nitelikleri.....	29
III- Varlık yönetim şirketlerinin faaliyet izni alması.....	30
E. Varlık Yönetim Şirketlerinin Görevleri.....	31
F. Varlık Yönetim Şirketlerinin Varlık Alımındaki ve Mali Kuruluşların Varlık Satımındaki Amaçları.....	33
G. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ücretleri.....	34
H. Varlık Yönetim Şirketleri Derneği	34
§2. FAKTORİNG	35
A. Genel Olarak	35
B. Faktoring Modelleri	37
C. Gizli ve Açık Faktoring.....	38
D. Gerçek Olan ve Gerçek Olmayan Faktoring.....	38

E. Faktoring Şirketlerine İlişkin Hukuki Mevzuat	38
I- Faktoring şirketlerinin kuruluş şartları	38
II- Faktoring şirketlerinin kurucularının nitelikleri	39
III- Faktoring şirketlerinin faaliyet izni alması.....	40
F. Faktoring Ücretleri	41
G. Faktoring Derneği	41
§3. ALACAĞIN TEMLİKİ	42
A. Genel Olarak	42
B. Temlikin Yapılma Amacına Göre Alacağın Temliki	43
C. Alacağın Temlikinde Şekil Şartları	44

3. BÖLÜM

ALMANYADA İNKASSO SİSTEMİNE İLİŞKİN HUKUKİ MEVZUAT

§1. HUKUKİ HİZMETLER KANUNU	46
A. Hukuki Hizmetin Genel Tanımı	46
B. İnkasso Hizmetlerinin Yasal Tanımı.....	47
C. İnkasso Hizmetin Koşulları.....	50
I- İnkasso hizmetinde tahsilat	50
II- İnkasso hizmetinde tahsilatın başkası adına ve hesabına yapılması.....	50
1. İnkasso hizmetinin vekâlet veya temsil yetkisi ile yapılması	51
2. İnkasso hizmetinin tahsil amacıyla alacağın temliki ile devralınması.....	51
3. İnkasso hizmetinde alacağın satın alınması	52
III- İnkasso hizmetinin bağımsız bir hizmet olarak yapılması.....	53
D. İnkasso Uzmanlığı İçin Gerekli Nitelikler	56
I- Kişisel uygunluk.....	56
II- Kişisel güvenilirlik	58
III- Teorik ve pratik uzmanlık.....	61
IV- Mesleki sorumluluk sigortası.....	63
E. İnkasso Hizmetinin ve Uzmanlığının Kayıt Ettirilmesi.....	64
I- İnkasso uzmanlığın tescil edilmesi	64

II- İnkasso uzmanlığın kayıt şartları.....	64
III- İnkasso uzmanlığının kayıt işlemi	64
1. İnkasso hizmeti için kayıt yetkisine sahip kişiler	64
2. Kayıtta gereken belgeler	65
3. Kayıt başvurunun incelenmesi ve kaydı	65
4. İnkasso kaydının iptali	66
F. İnkasso Mesleği Ünvanın Korunması	67
G. İnkasso Hizmetinde Açıklama-Bilgilendirme Görevleri ve İnkasso Hizmetinin Denetimi	68
§ 2. İNKASSO ŞİRKETLERİNİN ALACAĞI CEBRİ İCRA YOLU İLE TAHSİLİ.....	
A. İnkasso Uzmanının İlamsız İcra Usulüne Başvurma Yetkisi.....	69
B. İnkasso Uzmanının İcra Takibinde Yetkisi	69
C. İnkasso Uzmanının Borçlunun İflasını Talep Etme Yetkisi.....	70
D. İnkasso Uzmanının Alacağın Miktarını İflas Yöneticisine Bildirme Yetkisi.....	70

4. BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİNDE İNKASSO SİSTEMİ

§ 1. AVRUPA BİRLİĞİNDE İNKASSO SİSTEMİ.....	73
A. İngiltere	74
I- İnkasso sektörü	74
II- İnkasso ücreti.....	75
III- İnkasso kuruluşu	75
B. İtalya.....	75
I- İnkasso sektörü	75
II- İnkasso ücreti.....	76
III- İnkasso kuruluşu	76
C. Fransa.....	77
I- İnkasso sektörü	77
II- İnkasso ücreti.....	77

III- İnkasso kuruluşu	78
§2. AVRUPA İLAMSIZ İCRA TAKİBİ.....	78
A. Avrupa İlamsız İcra Usulünün Hukuki Tanımı.....	78
B- Avrupa İlamsız İcra Usulünün Uygulama Alanı	81
I- Hukuki ve ticari işlerde sınır ötesi uyumsuzluklar	81
II- Belirli para alacakları	81
C- Avrupa İlamsız İcra Usulüne Başvurma	81
D- Avrupa Ödeme Emrinin Çıkartılması	83
E- Avrupa Ödeme Emrinin Tebliği.....	83
F- Avrupa Ödeme Emrine Borçlunun İtirazı.....	84
G- Avrupa Ödeme Emri ile Cebri İcra.....	85
SONUÇ.....	87
KAYNAKÇA	92
EKLER.....	96

GİRİŞ

İnkasso sistemi vadesi dolmuş alacakları ticari olarak tahsil etmeyi amaçlayan bir alacak tahsilâtı yöntemidir. İnkasso sistemi, alacaklılar yargı yoluna başvurmadan önce alacak tutarlarını alabilmelerine yardımcı olur ve borçlulara karşı ödemelerini yapabilmeleri için farklı uzlaşma yöntemleri ile imkânlar sunar. İnkasso sisteminde, inkasso şirketleri alacaklı ile borçlu arasında aracı rolünü üstlenir. İnkasso şirketi alacaklı tarafından, vadesi dolmuş alacağını, ödemesini ihmal eden borçludan tahsil etmesi için görevlendirilir. Bunun için inkasso şirketini farklı şekillerde yetkilendirebilir. Örneğin vekil yetkisi, temsil yetkisi veya tahsil amacıyla alacağın temlik ile alacağını devreder. İnkasso sisteminin en büyük özelliği, asıl amaçlarının başkası adına ve hesabına alacak tahsilâtı yapmalarıdır.

İnkasso sistemi hemen hemen bütün Avrupa Birliği ülkelerinde aktif olarak kullanılmaktadır. Her ülke kendi ulusal yasalarına göre inkasso sistemini farklı konumlandırmaktadır. Örneğin Almanya, inkasso sistemi için çok ciddi hukuksal altyapılar yaratmış ve mesleği hukuki hizmetler olarak nitelendirmiştir. Aynı şekilde İtalya inkasso hizmeti faaliyetlerine çok ciddi kısıtlamalar ve koşullar koymuştur. İnkasso hizmeti Avrupa ülkelerinde basit alacak tahsilâtı olarak konumlandırılmamaktadır.

İnkasso şirketlerinin bu hizmeti usulünde yerine getirebilmeleri için, mecburen alacaklı ve borçlu dışında üçüncü kişilere başvurması gerekmektedir. Alacaklı, yani müvekkilli ile yapacakları prosedürlerden görüşürken, hukuksal olarak nasıl hareket edilmesi gerektiğini ve hangi kanunlara göre ne gibi hakları olduğunu da ele aldıklarından dolayı, mutlaka hukuki bilgilerde sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca borçlu ile iletişime geçtiklerinde, borçlulara da aynı şekilde borcunu ödemediği durumunda ne gibi hukuksal işlemlerin olabileceğini bildirebilmektedirler. Bu nedenlerden dolayı özellikle

Almanya inkasso sistemini hukuki hizmetler olarak nitelendirmiş ve çok katı kurallara tabi tutmuştur.

Türkiyede vadesi dolmuş alacakların tahsilâtını avukatlar yürütmektedir. Bunun dışında inkasso sistemi ile karşılaştırılabilecek iki farklı yöntem mevcuttur. Bunlar Varlık Yönetim Şirketleri ve Faktoring Şirketleridir.

Bu çalışmada inkasso sisteminin Almanya’da temellendiği “Hukuki Hizmetler Kanunu (Rechtsdienstleistungsgesetz - RDG)” detaylıca incelenecek ve tanıtılacaktır. Ayrıca Türkiye’de mevcut olan faktoring şirketleri ve varlık yönetim şirketlerinin Türk hukukunda temellendiği kanunlar incelenecek ve tanıtılacaktır. İnkasso sistemi ile varlık yönetim şirketleri ve faktoring şirketleri karşılaştırılacak ve inkasso şirketlerinin Türk hukukunda ve ekonomisindeki eksikliği tartışılacaktır.

İnkasso şirketlerinin kullandığı yöntemlerden birtanesi alacağın temlikidir. Türk hukukunda mevcut olan alacağın temliki tanıtılacak ve inkasso sisteminde alacağın temlikinin nasıl kullanıldığı anlatılacaktır. Bunun devamında Türkiye’nin en çok ihracat yaptığı İngiltere, İtalya ve Fransa ülkeleri ek bir incelemeye alınacaktır. Bu ülkelerde de aynı Almanya’da olduğu gibi inkasso sistemi için belli kurallar belirlemiştir. İnkasso sektörü ile alakalı verilecek olan sektör sayıları ile inkasso sisteminin ne kadar önemli bir yere sahip olduğu gösterilecektir.

Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde 2008 yılında yürürlüğe giren Avrupa ilamsız icra takibi çekişmesiz para alacakları için yeni bir düzenleme getirmiştir. Avrupa ilamsız icra takibi AB de uluslararası alacağı olan alacaklılar için çok ciddi kolaylıklar sağlamaktadır. Başta Almanya olmak üzere bazı AB ülkelerinde inkasso şirketleri müvekkillerin vekili olarak bu yöntemi yürütebilmektedirler. Bu yöntemin tanıtılmasının amacı, inkasso şirketlerinin böyle bir yöntemde yetkili olmaları, onların ne kadar önem arz ettiğini göstermesidir.

İnkasso sisteminin ve şirketlerinin ekonomi, yargı ve alacaklılar için bir kolaylık sağlayabilmesi ve destek olabilmesi için, bu sistemi türk hukukuna uyarlanabilirliği incelenecektir.

1. BÖLÜM

İNKASSO SİSTEMİNİN KAVRAMLARI VE TARİHİ

Ş1. İNKASSO SİSTEMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

A. İnkasso Genel Tanım

İnkasso, ticari olarak vadesi dolmuş alacakları tahsil etme anlamına gelir ve alacak yöntemlerinin bir parçasıdır. İnkasso ayrıca alacak muhasebesi ve ihtarnameleri de içerir. İnkasso sisteminin klasik şekli, vadesi dolmuş alacakların başkası adına ve hesabına tahsilâtıdır. Borçluya karşı vadesi dolmuş bir alacağı olan alacaklılar, Avrupa'da genellikle alacak tahsilâtı için bu alanda uzmanlaşmış ve uzmanlar barındıran bağımsız üçüncü bir tarafa başvurur. Bunlar avukatlardır veya özellikle inkasso şirketleridir. Almanya ve birçok başka Avrupa ülkesinde inkasso hizmeti verebilmek için özel uzmanlığa sahip olunması gerekmektedir. İnkasso incelikli bir iş olmakla birlikte, hukuki uzmanlığın yanı sıra ticari uzmanlık ve psikolojik duyarlılık gerektiren bir alandır. Bu sistemden hem büyük şirketler hem de bireyler faydalanabilir. İnkasso sistemi, alacaklılar yargı yoluna başvurmadan önce alacak tutarlarını alabilmelerine yardımcı olur ve borçlulara karşı ödemelerini yapabilmeleri için farklı uzlaşma yöntemleri ile imkânlar sunar. Klasik inkasso sisteminde alacaklı inkasso şirketini görevlendirdiğinde, bu alacağın hak ve vecibeleri kendisinde kalır. İnkasso şirketi vekâletname ile müvekkili (alacaklı) adına ve hesabına tahsil işlemini üstlenir. İnkasso şirketi alacaklı ve borçlu arasında aracı olarak bu alacağı en kısa zamanda ve en yüksek miktarda tahsil etmeye çalışır.

Şirketler için borçluların ödeme takipleri genelde çok fazla zaman alıcı ve maliyetlidir. İnkasso şirketleriyle çalışmakta masraflara yol açar, fakat şirket içi tahsilât işlemlerinden doğan masraflara karşılık, alacaklı inkasso şirketi görevlendirdiği takdirde, bu masrafları borçludan, gecikmeden kaynaklanan masraflar

olarak talep edilebilir. İnkasso sisteminin en önemli özelliklerinden biri de alacaklı ve borçlu arasındaki iş ilişkisini yıpratmadan uzlaşma yöntemlerini amaçlamasıdır.

İnkasso sisteminde başkası adına ve hesabına alacakların tahsilâtı klasik yöntem olsa da inkasso sistemi aynı zamanda alacakları temlik yolu ile devredilmiş veya tamamen satın alınmış alacakların tahsilâtlarını da kapsar. Alacağın temlik edildiği durumlarda özel düzenleme ile dış ilişkide temlik alan inkasso şirketi asıl alacaklı olarak görünür, fakat iç ilişkide alacaklı ile ayrı bir sözleşme yaparak asıl alacaklı müvekkil kalır. İnkasso şirketi temlik ilişkisinden tahsil ettiği alacak miktarını, kendi masraflarını düştükten sonra, müvekkiline aktarmak zorundadır.

Bu sistemin amacı, yıllarca sürecekt davalarla uğraşılmaksızın, her iki tarafın da en az maliyet ve avantajla uyuşmazlığı sona erdirmesidir. Sonuca ulaştırılan işlemlerde, ya borçlular borçlarının tamamını ya da bir kısmını öder. Bazı hallerde ise dosya masraflarının veya yargı masraflarının tahsil edilecek alacak miktarının üstünde olması durumunda veya borçlu hakkında tahsili mümkün olmadığı yönünde toplanan olumsuz bilgilerle dosya bahisle kapatılır. Ayrıca alacakların yargı yoluna intikal ederek tahsil edilmesinin masraflı olması ve sürecin uzun sürmesinden dolayı inkasso sistemi aracılığı ile yargı yolu, ikinci yol olarak başvurulması amaçlanan yoldur.

Sunulan bu faydalı hizmet sayesinde, inkasso sistemi mahkemeleri ve diğer yargı organlarını alacak uyuşmazlığı işlemlerindeki yoğunluğunu hafifletir. İnkasso sistemi yargı öncesi çözümleme filtre fonksiyonunu yapmasaydı, mahkemelerin icra alanında işlemleri çok daha fazla olurdu. Bu durum Avrupa'daki devletler ve yargı sistemleri için hem finansal hem de insan kaynağı bakımından yönetilmez hale gelebilirdi.

İnkasso sistemi aynı zamanda ekonominin de tıkanmasını engellemektedir. Şöyle ki alacaklılar alacaklarına mümkün olan en kısa süre ve en makul şartlarla ulaşır. Bu sonuç bu paraları ekonomik döngüye geri kazandırır. Özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar için bu husus hayati önem taşımaktadır.

B. Almanya'da İnkasso Sistemi'nin Tarihi Gelişimi

Almanya'da inkasso sektörünün başlangıcı 18. yüzyıla dayanmaktadır. 1860 yılında Szczecin brokeri S. Salomon, "Szczecin ve Pomeranya Bölgelerinin Ticari Çıkarlarını Korumak için Danışmanlık " adı altında bir kredi kayıt bürosu kurmuştur.

Bu tür kredi büroları inkasso şirketlerinin öncüsü olarak kabul edilir.¹ Özellikle 1970/71 Almanya, Fransa savaşı sonrası üstün teknik buluşlar ve çeşitli bilimsel gelişmeler katetmiş ve ekonomik özgürlüğe kavuşarak yüksek bir kapitalizm dönemine girmiştir. Yeni ticari işletmeler kuruldukça mali yetersizlik ön plana çıkmış, kredi ihtiyaçları ve borsa spekülasyonuna ihtiyaç duymaya başlamıştır.² Bu yaşanan ihtiyaçlardan dolayı, varlığı tehdit eden kayıpların olasılığını önlemek ve aldatıcı finansal kayıplara uğramamak için saygın işletmeler bilgi alışverişinde bulunmaya başlamışlardır. Şirketler bir yandan kendi aralarında ortak bir iletişim ağı ve diğer yandan ise kredi koruma amacıyla özel Kredi Hizmet Şirketleri kurmuşlardır.³ O yıllarda en önemli kuruluşlardan bir tanesi 1872 yılında Schimmelpfeng tarafından kurulan “ Ticari (özellikle kredilerle alakalı) Danışma ve Kontrol Bürosu” olmuştur. Sonrasında bugün hâlâ aktif olan 1879 yılında “Creditreform”⁴ ve 1885 yılında “Bürgel”⁵ gibi şirketler kurulmuştur.

1893 yılında kredi hizmet şirketlerinin faaliyetlerinde bilgi alışveriş hizmetlerinin yanı sıra, vadesi geçmiş ve ihmalciler borçlulardan alacakları etkin bir şekilde tahsil etmeleri de görülmüştür.⁶ Birinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik sektör özellikle başkalarına ait alacakların tahsilâtı için uzmanlaşmış ticari şirketlere ihtiyaç duymuştur. İnkasso şirketlerinin kurulmasında ilk büyük adım bu yıllarda atılmıştır. 1920’li yıllarda inkasso şirketleri dava edilmiş ve kazanılmış alacakların tahsilâtlarını yaparak hizmet vermeye başlamışlardır.

Bu hizmetlerin kötü niyetli kullanılmaması için 1935 yılında Almanya’da ilk defa İnkasso hizmeti ile alakalı bir yasa düzenlenmiştir. İnkasso hizmeti “Rechtsberatungsmissbrauchsgesetz (Hukuki Danışmanlığı Kötüye Kullanma Kanunu)” izin mecburiyeti gerektiren hukuki danışmanlık olarak düzenlenmiştir.

¹ OHLE, Wolfgang; *Das Inkasso-Handbuch*, Stuttgart, Fachverlag für Wirtschafts-und Steuerrecht Schafer GmbH & Co. KG Stuttgart, 2. Baskı 1985, s. 3.

² OHLE, s. 3.

³ OHLE, s. 3.

⁴ *Creditreform* fikri 9 Mart 1879 da 25 küçük ölçekli Tüccarlar tarafından Almanya/Mainz şehrinde ortaya çıkmıştır ve dernek olarak kurulmuştur. Amaçları, herhangi bir üyeye borcunu ödemeyen kişilere kredi vermemektir. 9 Ağustos 1879 yılında dernek kendine yeni bir isim ile yeni amaçlar koymuştur. Kredileri kötüye kullanma, alacakların tahsil için destek, kredi koşulları ve özellikle başka Kredi kuruluşları ile bir bağ kurarak karşılıklı bilgi verme/edinme amaçları ile 1883 yılında aynı amaçları güden başka dernekler ile “Derneklerin Kuruluşu Creditreform e.V.” derneğinde şemsiye örgüt olarak birleşmişlerdir. Günümüzde 22 farklı ülkede faaliyet gösteren “Creditreform International e.V (dernek)” şirketler ve bireyler hakkında bilgi sağlamaktadır. Kredibilite Raporları, İnkasso hizmetleri, Şirket kredi notları ve Pazarlama Araştırmaları en önemli hizmetleridir.

⁵ Martin Bürgel 1885 yılında Almanyada “Martin Bürgel GmbH” şirketini, alman şirketlerin alacak kaybına uğramaması için onlara iş ilişkisine girmek istedikleri başka şirketler hakkında güncel bilgiler sağlamak için kurmuştur. 20. Yüzyılın başlarına kadar Almanyada 300 Bürgel-Bilgi Merkezleri açılmıştır. Yeni kurulan “*Bürgel Wirtschaftsinformation GmbH & Co. KG*” nin 1990 yılından beri Euler Hermes Deutschland AG ve 1998 yılından beri EOS Holding GmbH (Otto Group) dur. Günümüzde Kredibilite raporları, Adres yönetimi ve Alacak yöntemleri alanlarında hizmet sağlamaktalar.

⁶ *Meyers Konversations-Lexikon*, 5.baskı., 1893, cilt 2.

İkinci Dünya Savaşı sonrası ekonomik canlanma yaşanmasından dolayı inkasso sektörü ciddi bir büyüme kaydederken, ekonomik döngü içinde önemi oldukça büyümüştür. Bu durum inkasso sektörünün hem siyasi alanda hem de kamusal alanda menfaatlerin temsili gerekli durum haline gelmiştir. Bu nedenle Almanya’da 1956 yılında “Bundesverband Deutscher Inkasso Unternehmen und Auskunfteien e.V. - (Alman Inkasso Şirketlerin ve Kredi Büroların Ulusal Derneği)” kurulmuş ve bu dernek sayesinde 1958 yılında mesleğin yasal tanımı gerçekleştirilmiştir. “Rechtsberatungsmisbrauchsgesetz (Hukuki Danışmanlığı Kötüye Kullanma Kanunu)” federal yasaya dâhil edilmiş ve “İnkasso Şirketleri” kanun koyucu tarafından resmen kabul edilmiştir. O yıllarda inkasso hizmeti hukuki danışmanlık olarak kabul edildiğinden, alacakların tahsilâtının yanı sıra müvekkilerini mahkemelerde temsil hakkına sahiplerdi.⁷

1960’lı yıllarda yaşanan ekonomik gerilemede, o zamana kadar sektöre etable olmuş inkasso şirketleri, artık yargıya ulaşmamış alacakların tahsilâtına başlamışlardı. Borçluların kötüleşen ödeme davranışı, ihtarnamelerin azalan başarısı, avukatlar tarafından gönderilen ödeme talepleri, genellikle uzun vadeli yargı süreçleri ve başarısız geçen icra işlemlerinden dolayı, alacaklılar tahsilât konusunda yeni ve etkin araçlara, yani yargıya ulaşmamış alacakların tahsilatı için inkasso şirketleri ile çalışmaya mecbur kalmıştır. Bunun arkasında bulunan en büyük neden, şirketlerin kendi likiditelerini korumak istemeleriydi.⁸ Böylece inkasso sektörü çok daha önemli bir pozisyon almıştır.

Kanun koyucu, 1980 yılında yargı öncesi inkasso faaliyetleri ile alakalı, inkasso hizmetlerinin yasal düzenlemesine ciddi bir kısıtlama getirmiştir. Yasaya göre mahkemelerde temsil hakkına sahip olan inkasso şirketlerinin bu hakkı kaldırılmıştır. Bunun yerine “İnkasso Şirketlerinin Yargıdışı Alacak Tahsilatı (İnkasso Şirketleri)” olarak düzenlenmiş ve inkasso şirketleri yasal olarak günümüzdeki inkasso kavramına yaklaşmıştır.⁹

İnkasso sektörünün kaydettiği en son düzenleme 1 Temmuz 2008 yılında yürürlüğe giren “Rechtsdienstleistungsgesetz (Hukuki Danışmanlık Kanunu)” ile

⁷ Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen e.V.,(BDIU) online, 10 Şubat 2014, < <http://www.inkasso.de/neuerbereich/geschichte/index.html>>.

⁸ OHLE, s. 4.

⁹ BDIU online, 20 Haziran 2014 < <http://www.inkasso.de/neuerbereich/geschichte/index.html>>.

olmuştur. İnkasso şirketleri için özel düzenlemeler yapılmış ve mesleki kavramı çok daha net hale getirilmiştir. Görevlerinin çok daha kapsamlı olduğunun farkına varan kanun koyucu, ilamsız takip usulünde ve cebri icra hukukunun bazı bölümlerinde inkasso şirketlerine temsil hakkı tanımıştır. Bu yasanın yürürlüğe girmesinden önce, temsil hakkına sahip tek yetkili kişiler avukatlardı.

Günümüzde, inkasso sektörünün hizmet yelpazesi çok daha geniş çaplı bir hal almıştır. İnkasso hizmetleri artık sadece temerrüde düşmüş alacakların tahsilâtını sunmuyorlar. İnkasso şirketleri kendilerini ekonomide bulunan işletmelerin ortağı olarak görüp, tahsilât işlerinin yanı sıra işletmelerin alacak tahsilâtının sekteye uğramaması için danışma hizmetide sunuyorlar. Bunu, iş birliği yaptıkları şirketler hakkında sundukları kredibilite raporlarıyla, bilgi araştırmalarıyla veya danışmanlık hizmetiyle gerçekleştirmektedirler.

C. Almanya’da İnkasso Sektörü

2013 yılında “Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen e.V. (BDİU) (Alman İnkasso Şirketlerinin Federal Birliği Derneği)” inkasso sektörü ile alakalı güvenilir rakamlar elde edebilmek için, “Bülow & Consorten” Yönetim Danışmanlığına kapsamlı bir sektör araştırması yaptırdı. Sonuçlar ekonomik sektörde büyük ilgi görürken, inkasso sektörünün Almanya ekonomisi için ne kadar önemli olduğu bir kez daha ispatlanmış oldu. İnkasso sektörünün, Ekonomik döngünün sorunsuz ilerleyebilmesi için çok önemli olduğu anlaşıldı.¹⁰

2012/13 yılı için BDİU tarafından yapılan sektör araştırmasına göre inkasso şirketleri müvekkilleri adına toplam 55 Milyar Euro’ya yakın alacak takip etmişlerdir.¹¹ Bu alacak miktarı, bir mal veya hizmet sağlamış ve karşılığında ödeme bekleyen alacaklılara aittir.

Hukuki hizmetler kütüğüne¹² göre, Almanya’da 1979 tane yetkili ve kayıtlı inkasso hizmeti¹³ bulunmaktadır. Bunlardan yaklaşık 750 tanesi inkasso şirketi olarak faaliyet göstermekte. Yaklaşık 560 tane inkasso şirketi Almanyanın en büyük inkasso

¹⁰ İnkasso wirkt, Jahrsbericht 2012/2013, Branchenstudie (Sektör Araştırması) 2012/13 BDİU, s. 26.

¹¹ İnkasso wirkt, s. 26.

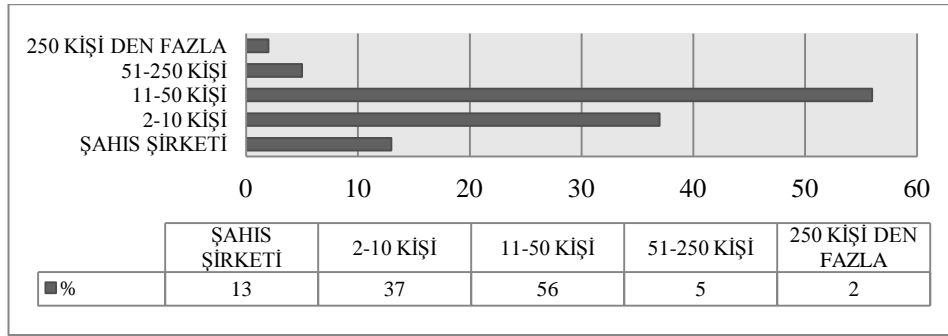
¹² İnkasso hizmetleri için izinli kişilerin ve şirketlerin kaydının yayımlandığı internet sitesi. Rechtsdienstleistungsregister online, 29 Haziran 2014, < <http://www.rechtsdienstleistungsregister.de/index.php?button=Suchen>>.

¹³ İnkasso hizmeti için yetkili ve kayıtlı olan ya uzmanlaşmış gerçek kişiler yada inkasso uzmanı barındıran tüzel kişilerdir. İnkasso uzmanların birçoğu inkasso şirketlerinde çalışmaktalar. Bazıları ise şahıs şirketi olarak çalışmaktalar.

kuruluşu olarak geçen BDİU tarafından desteklenmektedir. Sektör araştırmasına göre BDİU üyeleri tarafından temsil edilen yaklaşık 500.000 alacaklı bulunmaktadır.¹⁴

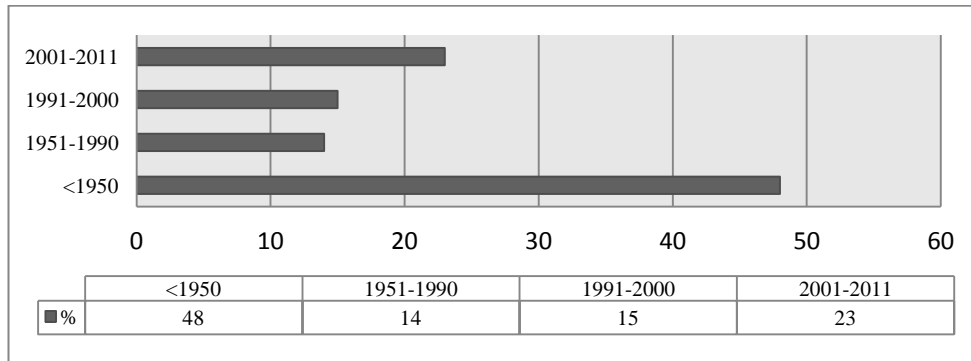
İnkasso sektöründe yaklaşık 15.500 çalışan vardır. Böylece inkasso şirketleri, faaliyetleri ile ekonomiye hızlı para akışı sağlamanın yanı sıra önemli bir işveren olduğunu da kanıtlamaktadır.¹⁵ Bu şirketlerde en az bir inkasso sınavını başarıyla geçmiş ve/veya hukuk dalında üniversite bitirmiş inkasso uzmanları çalışmaktadır. Bunun nedeni kanun koyucunun inkasso hizmeti verebilmek için mutlaka inkasso faaliyeti ile alakalı önemli hukuk alanlarında eğitimi önkoşul olarak istemesidir.

Almanya’da, inkasso şirketlerinin çalışan sayısına göre büyüklük oranları¹⁶ şekil 1.1 de gösterilmiştir:

Şekil 1.1

Sektör araştırmasına göre Almanya’da inkasso şirketlerinin %48’i 1950 yılından önce kurulmuşken, %23’ü on yaşımdan küçüktür. Almanya’da, inkasso şirketlerinin yıllara göre kuruluş oranları¹⁷ şekil 1.2 de gösterilmiştir:

Şekil 1.2

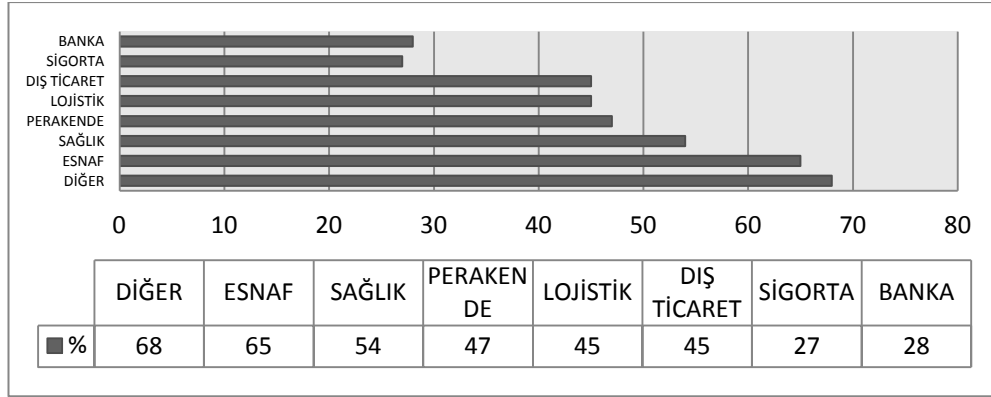
¹⁴ BDİU, 20 Haziran 2014 < <http://www.inkasso.de/index.html>>.

¹⁵ Inkasso wirkt, s. 30

¹⁶ Inkasso wirkt, s. 30.

¹⁷ Inkasso wirkt, s. 30.

İnkasso şirketleri bi çok farklı sektöre hizmet vermektedir. Almanya’da, inkasso şirketlerinin çalıştığı sektörlerle göre dağılımı¹⁸ şekil 1.3 de gösterilmiştir:

Şekil 1.3

Yine aynı sektör araştırmasına göre, inkasso şirketleri yılda 18,8 milyon yargı dışı işlem üzerinde çalışıyorlar. Aldıkları işlemlerin yüzde 80’i yargı yolu öncesi sonuçlandırılırken, bunların sadece yüzde 20’sinde mecburen icra ve diğer yargı yollarına başvurmak zorunda kalınmaktadır.¹⁹ Sonuca ulaştırılan dosyalarda, ya borçlular borçlarının tamamını veya bir kısmını öderler ya da dosya masraflarının (yargı masrafları) tahsil edilecek miktarın üstünde olduğundan dosya kapatılır.

Sunulan bu hizmet sayesinde, inkasso şirketleri, mahkemeleri ve diğer yargı organların alacak uyuşmazlığı işleminden kurtarmaktadır. Bir karşılaştırma yapılırsa, Almanya’da yargı organları senede yaklaşık 9 milyona yakın alacak takip işleminde bulunuyorlar. İnkasso şirketleri yargı öncesi çözümleme filtre fonksiyonunu yapmasaydı, mahkemelerin icra alanında işlemleri en az iki katına çıkardı. Bu durum devlet ve yargı sistemi için finansal ve insan kaynağı bakımından yönetilmez hale gelebilirdi.²⁰

¹⁸ İnkasso wirkt, s. 30.

¹⁹ İnkasso wirkt, s. 26.

²⁰ İnkasso wirkt, s. 27.

§2. İNKASSO ŞİRKETLERİ

A. İnkasso Şirketi Genel Tanım

İnkasso şirketleri, alacaklılara alacaklarını tahsil etmek için yardımcı olan hizmet şirketleridir. 1931 yılında sözlüğe giren inkasso şirketinin tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Belli bir ücret karşılığı alacaklıların alacaklarını tahsil eden, ticari şirket”.²¹ Hukuki Danışmanlık Kanunu’nda²², yasal ifadesi “ticari olarak alacakların tahsili” olarak geçmektedir.

İnkasso şirketi, alacaklı (müvekkili) ve borcunu ödemeyen borçlu arasında bir arabulucu olur. Müvekkili ile farklı görüşmeler yaparak borçlu ile belli bir anlaşmaya varmaya çalışır. İkisi arasında ileride olumlu bir iş ilişkisinin devam edebilmesi için, inkasso şirketi mümkün olan en hızlı yoldan iki tarafın iş ilişkisini yıpratmadan borcu tahsil etmeye çalışır.

Özellikle geçtiğimiz yıllarda Avrupa’da büyük şirketler, alacak tahsilâtını inkasso şirketlerine outsource²³ etmeye başladı. Bunun en önemli nedenlerinden biri, şirket içi alacak tahsilâtının masraflarını borçludan alabilme haklarının olmamasıydı. Fakat inkasso şirketi tarafından yürütülen faaliyetin masraflarını borçludan tahsil imkânlarına sahiptirler. Ancak her Avrupa ülkesinde aynısı geçerli değildir. İnkasso şirketleri buldukları ülke yasalarına göre müvekkilleri ile ücret hakkında anlaşabilir ve yine ülke yasaları uyarınca borçlulardan inkasso ücretlerini tahsil edebilme yetkilerine göre hareket ederler. Diğer bir neden ise, şirket içi yapılan alacak tahsiline karşılık, inkasso şirketlerinin ana faaliyeti bu olduğundan ekonomik anlamda alacak tahsilâtını çok daha stratejik bir şekilde yönetebilmektedirler. Ayrıca piyasadaki tecrübelerinden kaynaklı borçluya karşı en etkili psikolojik yöntemi seçebilmektedirler.

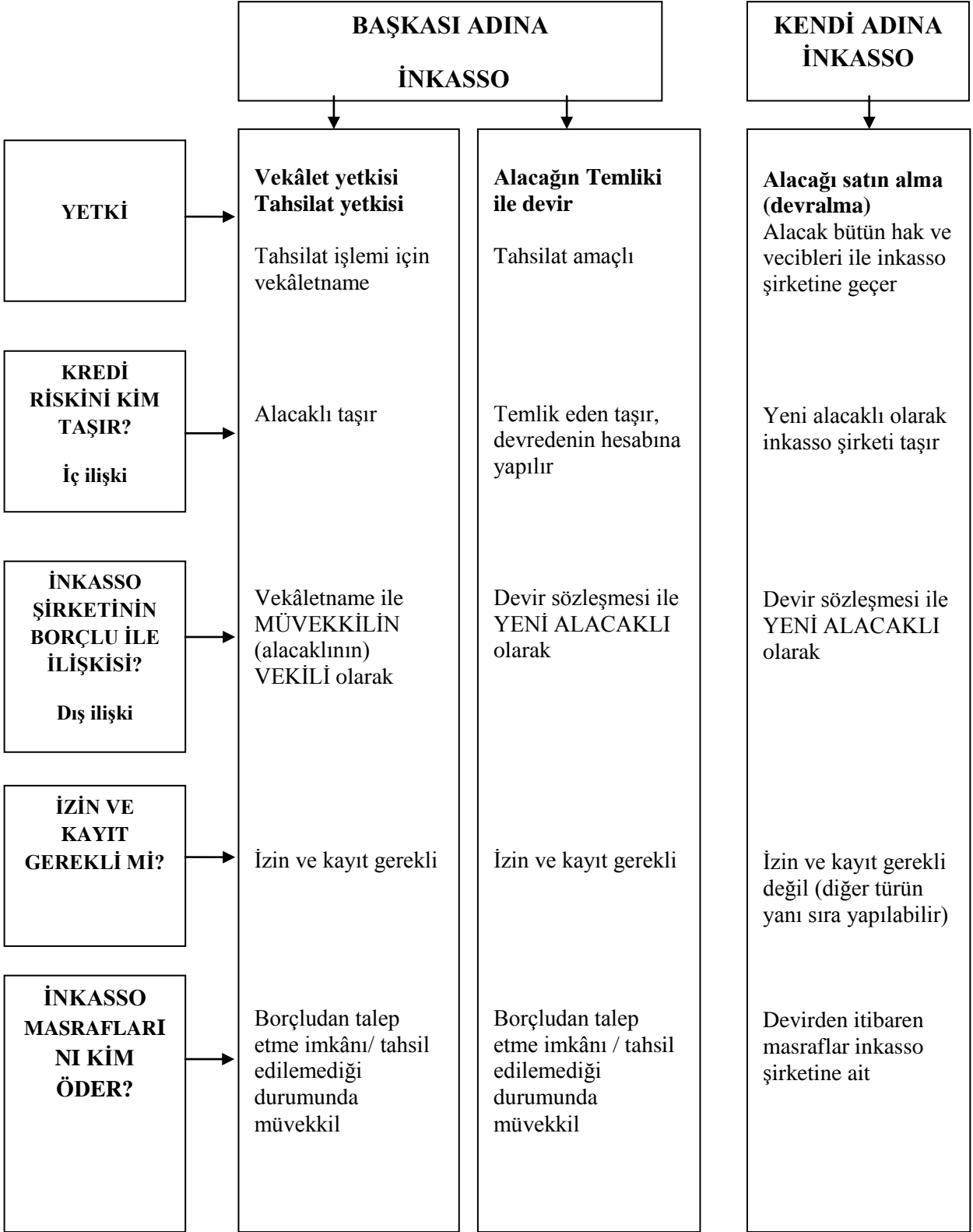
²¹ Der Grosse Brockhaus, 15. baskı.1931, cilt 9 “İnkassobüro”.

²² Hukuki Danışmanlık Yasası Almanyada inkasso hizmetinin şartlarını düzenlemekte. Çalışmanın 3. Bölümünde detaylı bir çalışma yapılmıştır.

²³ Outsource kelimesi dış kaynak kullanma, dış üreticilere veya tedarikçilere başvurmak anlamına gelmektedir.

Hukuki danışmanlık sağlayan avukatlardan farkı ise, inkasso şirketlerinin ticari yönetim işletmesi konusundaki şirket içi organizasyonu ve uzmanlaşmış personeli ile özellikle alacak tahsilâtı yöntemlerine yoğunlaşmış ve tecrübe edinmiş olmalarıdır. Özellikle Türkiye’de avukatlar inkasso hizmetini sunmaktadırlar. Fakat inkasso şirketlerinin özellikle Avrupa’da ayrı bir sektöre sahip olmaları, inkasso şirketlerinin yaptıkları faaliyetlerinin ciddi bir iş olduğunu göstermektedir. Bu nedenden dolayı alacak tahsilât çok daha geniş hukuk alanlarında hizmet veren Avukatlar ile sadece alacak tahsilâtına yönelmiş inkasso şirketleri karıştırılmamalıdır.

İNKASSO TÜRLERİ

Şekil 2.1

B. İnkasso Türleri

İnkasso şirketleri şekil 2.1 de gösterildiği üzere, farklı inkasso türleri ile hizmet etmektedirler. Genel olarak Almanya’da inkasso sisteminin iki farklı türü mevcuttur:

İlk tür, inkasso şirketinin alacak tahsilâtını başkası adına ve hesabına yapmasıdır. İkinci türü ise inkasso şirketi tarafından alacağın satın alınmasıdır (devralınmasıdır). Avrupa’nın birçok ülkesinde özellikle ilk tür inkasso hizmetleri için yetkili makamlardan izin alınması ve belli kütüklere kayıt olunması gerekmektedir.

Başkası adına ve hesabına türü kendi içinde iki farklı katagoriye ayrılır: İlki, alacaklı alacağın bütün hak ve veciblerine sahip kalarak inkasso şirketine bu alacağı tahsil etmesi için vekâlet yetkisi veya temsil yetkisi verir. Vekâlet yetkisi veya temsil yetkisi ile inkasso şirketi, müvekkili adına ve hesabına tahsilâtı yapar; diğer bir kategorisi ise alacaklının alacağı tahsilât amaçlı temlik yolu ile inkasso şirketine devretmesidir. Dış ilişkide inkasso şirketi alacağın bütün hak ve veciblerini taşır; iç ilişkide ise müvekkil ve inkasso şirketi ek olarak ayrı bir sözleşme düzenleyerek, bu devrin sadece tahsilât amaçlı olduğu belirtilir. Ayrıca bu sözleşme, müvekkilin ve inkasso şirketin ne tür hakları ve vecibleri olduğunu içerir. İç ilişkide bu alacağın kredi riskini müvekkil taşır, fakat inkasso şirketi yeni alacaklı olarak borçlu ile iletişime geçer. Aynı diğer katagoride olduğu gibi tahsilât amaçlı temlik yolu ile devirde de izin ve kayıt gerekmektedir.

İnkassonun diğer türü ise inkasso şirketi tarafından alacağın satın alınmasıdır. Her iki türde de aynı şekilde işlenir, fakat ikinci tür diğer türe göre çok daha farklı konumlandırılır. İkinci inkasso türünde alacak tamamen inkasso şirketine devredilir. Alacak bütün hak ve vecibeleri ile birlikte alacaklıdan inkasso şirketine geçer. Kredi riskini inkasso şirketi taşır ve borçluya karşı yeni alacaklı olarak çıkar. İnkasso şirketi kurabilmek için diğer türün mutlaka yapılması gerekmele birlikte, yapılan bu inkasso türü için izin ve kayıt gerekmemektedir.

C. İnkasso Şirketlerin Görevleri

İnkasso şirketlerin görevleri klasik alacak yöntemlerine dayanmaktadır.

Genel olarak bir inkasso şirketinin görevleri²⁴ aşağıda belirtilmiştir:

- Yargı öncesi inkasso
 - o Borçluya ihtarda bulunulmuş ve temerrüde düşürülmüş fakat yasal olarak henüz yargıya başvurulmamış (yasal takipe müracat edilmemiş ve icra emri olmayan) alacakların tahsilâtı
- İlamatsız takip usulüne başvurma ve icra emri temin etme
- İcra emri bulunan alacakların tahsilâtı
- Borçluların iflas bildirimini
- Borç ve alacak yönetimine ilişkin danışma
- Borçluların kredibilite kontrolleri
- Alacağı satın alma
- Takip prosedürleri

I- Yargı öncesi inkasso

Alacaklı olan kişi/şirket borçluya ihtarda bulunmasına rağmen, borçlu ödeme yapmamışsa ve temerrüde düşmüş ise, alacaklı bir inkasso şirketine başvurarak alacağını temin etme talebinde bulunabilmektedir. Yargı öncesi inkasso, hem borçlu hem de alacaklı taraf için en az maliyetli olanıdır ve inkasso şirketlerinin alacak tahsilâtında en başarılı oldukları ana görevleri ve genel faaliyetlerinden birisidir.

Yargı öncesi inkasso da, inkasso şirketi aldığı bir alacak dosyası için ilk önce borçluya yeni bir ihtar yazısı göndererek, alacaklının vekili olduğunu açıklar ve borcunu ödemediğini hatırlatır. Bu ihtardan sonra borçlu borcunu öderse, inkasso hizmeti sona erer. Borcunu inkasso şirketinin hesabına ödediği durumlarda, inkasso şirketi bu miktardan kendi masraflarını düşerek geri kalan miktarı alacaklıya aktarır. Eğer borçlu ödemezse, bazı inkasso şirketleri borçluyu ziyaret ederek özel görüşmeler yaparlar. Ancak borçlunun ihtar yazısına icabet etmediği durumunda, ikinci bir ihtarnamele borçluya son bir ödeme süresi (genelde 7-14 gün) verilir ve borcu ödememesi durumunda mecburen yasal yollara başvurulacağı ihtar edilir. Lakin uyuşmazlığı yargı öncesi çözme amacından dolayı, borçluya aynı zamanda farklı

²⁴ İnkasso wirkt, s. 28; OHLE, s. 2.

seçenekler sunar. Bunlar taksitli ödeme, borcu ödeme garantisi verme Őartıyla erteleme veya bir kısmını ödeyebilme durumu var ise bir Şekilde uzlaŐmaya varma gibi seçeneklerdir. Borçlu bu seçeneklerin herhangi birisine sıcak bakar ve bir anlaşmaya varılabılırsa, inkasso Şirketi durumu müvekkiline bildirerek prosedürün nasıl olacağına dair bilgi alışverişinde bulunur. Alacaklı bu teklifleri değerlendirerek zm yollarından birisi için anlaşmaya varırsa, inkasso Şirketi icin dava kapanır. Taksitli deme Şeklinde anlaşma yapılmış ise, alacaklı, inkasso Şirketinden borçlunun bu taksitleri ödediğine dair takip etmesini ve ödemenin gecikmesi durumunda yine başta uygulanan prosedürleri uygulamasını talep edebilir.

II- İlamsız takip usulüne başvurma

Borçlu hiçbir Şekilde anlaşmaya varmak istemiyorsa ve uzlaşma yolu zm getirmeyeceğine kanaat getirilirse, alacaklı yasal işlemlerin yapılmasını talep edebilir. İnkasso Şirketleri böyle bir durumda ‘‘Mahnverfahren’’ olarak adlandırılan ilamsız takip usulüne başvurabilmektedir.²⁵ Türkiye hukukunda karşılığı ilamsız icra takibine benzemektedir. İnkasso Şirketleri Almanya’da basit alacak tahsilatı yapmadıklarından ve yasal takip iŐleride bu mesleğin bir parçası olarak görüldüğünden dolayı, alacak tahsilatında yapılacak yasal takipler için inkasso Şirketlerine takip ehliyeti verilmiştir. İnkasso Şirketi, ilamsız takip usulüne herhangi bir mahkeme kararı, ilam ya da belgeye ihtiyaç duyulmadan, vekilliği ile yerel mahkemeden borçluya ödeme emri gönderilmesini talep edebilir. Borçlu deme emrinin kendisine tebliğinden itibaren ödeme yapmadığı veya iki hafta içerisinde itiraz etmediği durumlarda takip kesinleŐir ve alacaklının isteğine bağlı olarak 6 ay içerisinde borçluya icra emri çıkartılmasını talep edebilir. Eğer borçlu iki hafta içerisinde ödeme emrine itiraz ederse, alacaklı konuyu resen mahkemeye taŐıyabilir ve inkasso Şirketlerinin görevi sona erer. Mahkeme yolunda alacaklı, bir avukat görevlendirmek durumunda kalır.

Türk hukukunda da ödeme emri, ilk icra takibi iŐlemidir.²⁶ Aynı Almanya’da olduğu gibi ilamsız icra takibini başlatmak için herhangi bir belgeye ihtiyaç duyulmamaktadır. İcra ve İflas Kanunu’nda düzenlenmiş olan ilamsız icra takibi, borçluya gönderilen talep ile başlar ve duruma göre, haciz yoluyla, rehnin paraya çevrilmesiyle veya iflas yolu ile devam eder. Almanya’da olduğu gibi borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi durumunda, alacaklı icra emrinin çıkartılması için

²⁵ ‘‘İnkassounternehmen dürfen jetzt mehr’’, ‘‘Vollstreckung Effektiv’’ sayı 08/2008, s. 133.

²⁶ PEKCANİTEZ, Hakan, İcra ve İflas Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s.180.

mahkemeye başvuramaz. Ayrıca Türkiye’de ilamsız icra takibini alacaklı bizzat kendisi başlatıp sürdürebileceği gibi, sadece bir avukat aracılığı ile bu takibi başlatıp sürdürebilir. Avukat olmayan kişiler tarafından yapılan takibe karşı borçlu takibi iptal ettirmek için süresiz şikâyet yoluna başvurabilme hakkına sahiptir.²⁷ Bununla birlikte Türkiye’de borçlu ödeme emrine yedi gün içinde itiraz etmesi gerekmektedir.

III- İcra emri bulunan alacakların tahsilâtı

Almanya’da alacaklı ödeme emrine itiraz edilmediği durumda, 6 ay içerisinde aynı yerel mahkemeye icra emri çıkartırılması için başvurabilir. Ödeme emrinde olduğu gibi, yine burada inkasso şirketlerine takip ehliyeti verilmiştir. İcra emri ile alacaklıya, alacağını borçludan alabilmek için icra yolu açılmış olur. Fakat burada yine borçluya icra emrine 14 gün içerisinde itiraz etme imkânı tanınmıştır. Borçlunun itiraz etmediği durumda alacaklı icra işlemini nasıl yapmak istediği ile alakalı bağımsızdır ve inkasso şirketini icra işlemleri içinde görevlendirebilir.

Türk hukukunda ise sadece ilamlı icra takibine başvurma durumunda icra emri gönderilir. İlamlı icra takibinde alacaklı borçluya karşı dava açmış, alacaklı olduğunu mahkeme kararı ile kesinleştirmiş ve bu karar ile İcra Müdürlüğü’ne başvurarak ilamlı icra takibini başlatarak, icra emrinin borçluya tebliğiyle kesinleşmiş olur. İlamlı icra takibi bir mahkeme ilamı ile başlatılabildiğinden dolayı, buna borçlunun itiraz etme hakkı bulunmamaktadır. Fakat borçlunun diğer itirazlarıyla ilgili İcra Mahkemelerine dava açma hakkı her zaman bulunmaktadır. Borçlu, İcra ve İflas Kanunu’nda yazılı sebepler (itfa, ihmal ve zamanaşımı) gereğince dava açıp, mahkeme tarafından haklı bulunur ise, ilamın icrası geri bırakılabilir. Ayrıca kanun koyucu alacaklının ve icra dairesinin genelde borçlu ile alakalı malvarlığından veya malvarlığının tamamından haberdar olmadığından dolayı, takibin kesinleştiği ve haciz aşamasına gelindiği durumunda, haczi yapabilmek için borçluya mal beyanında bulunma zorunluluğu getirmiştir.²⁸ Alman hukukunda ise borçlu böyle bir beyanda bulunmadığı gibi, inkasso şirketi müvekkilin vekili olarak borçlunun malvarlığını tespit edebilir. İnkasso şirketi nihai icra emri ile borçlunun malvarlıklarını tespit ederek icra yollarını kontrol eder.²⁹ Borçlunun malvarlığı mevcut ise bir icra memuru görevlendirerek borçlunun

²⁷ PEKCANITEZ, s.160.

²⁸ PEKCANITEZ, s. 254.

²⁹ Vollstreckung Effektiv, s. 133.

taşınır mallarının haczini veya borçlunun alacakları için muvakkat haciz emri çıkarmasını talep edebilir.³⁰

Ancak borçlunun malvarlığı mevcut değil ise, borçlu borcunu ödeyememesi durumunda kaldığına dair yeminli beyanda bulunur ve alacağı tahsil edemeden işlem kapanır. İnkasso şirketleri nihai icra emri ve borçlunun yeminli beyanından sonra, borçlunun herhangi bir zamanda yeniden malvarlığına veya bir gelire sahip olması durumunda alacakların tekrar tahsilâtı için alacaklı tarafından uzun süreli takiple görevlendirebilir. İcra yoluyla alınması mümkün olan borçlar Almanya’da 30 yıl içinde zaman aşımına uğramaktadır ve bu süre zarfında inkasso şirketleri borçlunun adresini güncellemesi, mali durumunu tespit etmesi ve borçlunun mali durumunu düzeltmesi durumunda icra kararını icraya koyma ihtimalini izleyebilmektedirler.

IV- Alacağı satın alma

Bazı inkasso şirketleri vadesi dolmuş alacakları satın almaktadırlar (Kauf von Forderungen). Türkiye’de bunun karşılığı inkasso şirketinin alacağı devralmasıdır. İnkasso şirketi alacağı gerçek değeri veya anlaşmalı olarak değerinden düşük bir miktara devralması durumunda, alacaklı satıştan doğan miktara hemen ulaşır. Alacağı satın alma türü yasal olarak belli kriterlere bağlı değildir. Bunun nedeni, inkasso şirketi bu tür alım dosyalarında alacağın kredi riskini, hak ve vecibelerin tamamını üstlenmesidir. Faktoring faaliyetleri, inkasso şirketlerinin alacak satın alma faaliyeti ile karıştırılmamalıdır. Faktoring faaliyetleri firmaların mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak vadeli, fatura veya fatura yerine geçen bir belgeye dayanan alacakların satın alınmasıdır. Fakat inkasso şirketleri vadesi dolmuş alacakları satın alır.

Ancak inkasso şirketleri sadece alacakları satın alma faaliyeti içerisinde bulunamazlar. Yasal olarak inkasso uzmanı olarak faaliyet izni sadece alacakların başkası adına ve hesabına tahsil edildiği durumlarda verilmektedir.

D. İnkasso Şirketlerin Alacaklı ve Borçlu ile İlişkisi

I- Alacaklı ve inkasso şirketi arasındaki iç ilişki

Yasal olarak inkasso şirketi ile alacaklı/müvekkil arasında hizmet karakteri taşıyan bir acentalık sözleşmesi mevcuttur. Klasik inkasso faaliyetinde, yani alacağın

³⁰ Vollstreckung Effektiv, s. 133.

tahsil amaçlı müvekkil tarafından inkasso şirketine devredilmesi veya vekâlet/temsil yetkisi verilmesi halinde kredi riskini müvekkil taşır. İnkasso şirketi, sadece aracı olarak hareket eder ve alacağın tahsil edilememesi durumunda hiçbir zarara uğramaz. Alacağın tahsil durumunda, inkasso şirketi ödenen borcu derhal müvekkile transfer etmesi gerekmektedir. İnkasso masrafları alacak miktarı ile birlikte borçludan talep edilir ve inkasso şirketinde kalır.

İnkasso şirketi müvekkil ile bir komisyon anlaşması yaptığı takdirde, sadece iç ilişkide geçerli olmakla birlikte müvekkil komisyon masraflarını borçludan tahsil edemez. İnkasso şirketi tahsilâtı gerçekleştirdiği durumda, komisyon anlaşmasından doğan ücreti müvekkil ödemek zorundadır.

İnkasso şirketi alacağı satın aldığı durumunda, müvekkil bu alacağın bütün hak ve vecibelerini temerrüt yolu ile inkasso şirketine devreder ve iç ilişkide inkasso şirketine karşı alacağı doğar. Devralınan alacağın kredi riski tamamıyla inkasso şirketine geçer. Satın alma durumlarında, alacağın satıldığı andan itibaren inkasso şirketin bu alacağı tahsil etmek için harcadığı masrafları borçludan talep edemez.

II- İnkasso şirketi ve borçlu arasındaki dış ilişki

Yasal olarak inkasso şirketi ile borçlu arasındaki dış ilişkiyi, inkasso türü belirler. Alacaklı, alacağını tahsil etmek için vekâlet yetkisi ile inkasso şirketini vekil olarak görevlendirmiş ise, inkasso şirketi borçluya karşı vekil olarak çıkar. Tahsilat, müvekkilin adına ve hesabına yapılır. İnkasso şirketi tahsil amacıyla alacağın temlik ile görevlendirilmiş ise, inkasso şirketi tahsilâtı borçluya karşı olan dış ilişkide kendi adına ve hesabına yapar. Fakat iç ilişkide, müvekkil ile yapılmış ek sözleşmeye dayanarak, aslında müvekkilin hesabına yapmış olur.

İnkasso şirketi alacağı satın aldığı durumunda ise, borçluya karşı yeni alacaklı olarak çıkar ve tahsilâtı kendi adına ve hesabına yapar. Alacağın satın alındığı durumlarda, müvekkil ile ayrı bir sözleşme yapılmadığından dolayı alacaklı satış sözleşmesinden sonra alacak ile alakası kalmaz ve borçlu yeni alacaklıya, yani inkasso şirketine borcunu ödemek zorunda kalır. İnkasso şirketi ve borçlu arasında yeni bir alacak ilişkisi doğar.

E. İnkasso Şirketlerinin Tahsil Ettiği Paranın Aktarımı

İnkasso hizmetleri alanında, başkasına ait paraların³¹ derhal yetkili bir kişiye veya ayrı bir hesaba aktarılması emredici hukuk kuralı olarak düzenlenmiştir.³² İnkasso hizmetinde ağırlıklı olarak konu başkasına ait alacaklar olduğundan, kanun koyucu bu paraların düzgün ve titiz bir şekilde kullanılmasını sağlamak istediğinden bu kurala gerek duymuştur. RDG Kanunu'nda geçen para unsuru, sadece yasal olarak geçerli olan parayı değil, kaydi para ve banka parasını da kapsamaktadır.³³ İnkasso şirketi tarafından tahsil edilen paraların derhal müvekkillerine transfer edilmesi veya belli bir süre için ayrı bir hesapta tutulması gerekmektedir.³⁴

Başkasına ait para terimi eğer inkasso türlerine göre değerlendirilirse, inkasso şirketleri hem alacaklının vekili olarak hem de tahsilât amacıyla alacağın temlikinden doğan alacaklı konumu ile alacaklının hesabına alacakları tahsil eder. İlk alternatifte tahsil edilen para, inkasso şirketi için tamamen başkasına ait paradır. İkinci alternatifte ise, inkasso şirketi borçlunun karşısına alacağın sahibi olarak çıkar ve bu tahsilâttan elde edilen para, başkasına ait sayılmaz. Fakat bu tür devir sözleşmelerinde, iç ilişkide inkasso şirketi ile müvekkil ayrı bir sözleşme düzenlediğinden dolayı, tahsilâtın ekonomik riskini alacaklı taşır ve tahsilât müvekkilin hesabına yapılır. Bu para inkasso şirketine ait olmadığından parayı devreden alacaklıya aktarması gerekir. Böylece alacaklı ekonomik zarara uğramaktan korunmuş olur. Buna göre, inkasso şirketi için başkasına ait para, inkasso şirketi tarafından sözleşme uyarınca tahsil edilmiş, fakat ekonomik olarak alacaklıya ait olan paradır.

Tamamen inkasso şirketine devredilen/satılan alacaklar için aynısı geçerli değildir. Bu tür alacakların tahsilâtında inkasso şirketine aktarılan para inkasso şirketi için başkasına ait sayılmaz. Alacağı satın alan inkasso şirketi bunu sadece tahsilât amaçlı değil, ekonomik olarak da kendi çıkarına satın alır ve kredi riskini taşır. Böylece tahsilâtı kendi hesabına ve adına yapmış olur.

³¹ Hukuki Hizmetler Kanunu'nda (RDG) başkasına ait paralar "Fremde Gelder (yabancı paralar)" olarak geçmektedir.

³² Hukuki Hizmetler Kanunu'nun § 10'da düzenlenmiştir; SCHMİDT, D., NOMOS Kommentar, Rechtsdienstleistungsgesetz, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı 2010, § 10 paragraf 75.

³³ Deutscher Bundestag, Begündung Regierungsentwurf, 30 Kasım 2006, BT-Drucks. 16/3655, s.66.

³⁴ SCHMİDT, § 10 paragraf 77.

§3. İNKASSO ÜCRETLERİ

A. İnkasso Şirketlerinin Ücreti

İnkasso ücretleri, müvekkil tarafından alacağı tahsil etmesi için görevlendirilmiş inkasso şirketinin bu alacağı tahsil etmek için üstlendiği masrafları ve hizmet bedelini içerir. İnkasso şirketlerinin müvekkilden talep edebileceği ücretler Almanya’da 9 Ekim 2013’te yürürlüğe giren “Kötü niyetli iş uygulamalarına karşı yasa” (Das Gesetz gegen unseriöse Geschäftspraktiken) ile yasal olarak düzenlenmiştir.³⁵ İnkasso hizmetlerini düzenleyen “Hukuki Hizmetler Kanunu’na Giriş Yasası” (Einführungsgesetz zum Rechtsdienstleistungsgesetz – RDGEG) değiştirilerek, inkasso şirketleri ücret konusunda “Avukatlık Ücretleri Yasasına” (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz - RVG) tabii tutulmuştur. RVG yasasının 4. paragrafın 5. fıkrasına göre, yargı dışı inkasso hizmetleri için bir avukatın talep edebileceği ölçüde ücret talep edilebilir. Yasamanın amacı, inkasso hizmet ücretlerinin ve bireysel masrafların, avukatlık ücretlerini geçmemesidir.³⁶ Müvekkil tarafından inkasso şirketine ödenecek ücret, gecikmeden kaynaklanan zarar olarak borçludan tahsil edilebilir. Masrafları genelde inkasso şirketi borçluya yükleyerek ondan tahsil eder. Bunun nedeni, borçlunun borç vadesinin dolmuş olması ve gecikmeden kaynaklanan zararın karşılanmasıdır. Müvekkilin tahsilâtı yaptırabilmek için görevlendirdiği inkasso şirketinin, inkasso masrafları da buna dâhildir. Ancak belirtildiği üzere inkasso ücretlerine sınırlar konulmuştur. Avukatların Almanya’da alacak davalarında talep edebilecekleri ücretler³⁷ alacak miktarına göre belirlenmektedir. Bunlar inkasso hizmetleri için de geçerlidir. Avukatların yargı dışı işlemlerde ilk ihtar yazısından itibaren talep edebilecekleri ücretler dava değerinin %0,5 ile %2,5 arasındadır. Genelde talep edilen ücret % 1,3 olmaktadır. Geniş kapsamlı veya zor davalarda ise % 1,3 ile % 2,5 arasındadır.

³⁵ GOEBEL, Frank-Michael, Forderungsmanagement professionell, S. 11/2013, s. 191.

³⁶ Gesetz gegen unseriöse Geschäftspraktiken, 1.10.2013, Bundesgesetzblatt Jahrgang 2013 Teil I Nr. 59, Bonn, 8. Ekim 2013, 3714. (çalışmanın devamında “BGBl. 2013, Teil I Nr. 59, s. 3714” olarak belirtilmiştir).

³⁷ RVG, Avukatlık ücretleri yasası ek 1 bölüm 1.

Geniş kapsamlı veya zor bir dava şu durumlarda kabul edilmektedir; ³⁸Uluslararası alacak davalarında bilgilere daha zor ulaşabilme ihtimalinden ve yabancı dil gerekliliğinden dolayı zor dava olarak kabul edilir. Yabancı bir ülkede alacak tahsilâtının nasıl işlendiğine dair bilgi edinme, gerekli makamlara ulaşma, ülkenin ulusal hukukunu araştırma gibi işlemler, uluslararası alacak davalarını ulusal alacak davalarından daha zahmetli kılmaktadır. Zor bir davanın başka bir durumu ise borçlunun sürekli olarak yerleşim yeri değiştirmesinden kaynaklanan takip işlemleridir. Bazı alacak davaları ise çok kapsamlı ve karmaşık olduğunda zor dava olarak kabul edilir. Mesela bunlar, borçlu ve alacaklı arasında alacak ile alakalı yoğun ve karmaşık iletişim sürdürüldüğünde, bunları düzgün bir hale getirmek için kapsamlı bir çalışma gerektiren durumlardır.

Buna inkasso şirketi tarafından üstlenilen masraflar da³⁹ eklenebilmektedir. İnkasso şirketi aldığı dosyayı düzenlemesi için bir fi bedeli talep edebilir. Borçlu hakkında finansal bilgiler edinebilmek için borçlu hakkında gereken kredibilite raporları veya alacak davası ile bilgilere ulaşmak maliyetlere yol açtığından, bu masrafları ve borçlunun adres bilgilerini belirlemek için harcanan giderleri inkasso şirketi alacaklıdan talep edebilir. Ayrıca borçlu hakkında gereken ticaret sicil kaydı, tapu kayıtları veya mülkiyetini tespit etmek için gereken başka belgeler için harcanan giderlerde üstlenilen masraflar olarak kabul edilir. Cebri İcra Usulünde bulunan taraf ehliyetlerinden dolayı, başvuru ve prosedürler için harcadığı mahkeme ve icra memuru ücretlerini de alacaklıdan, bu alacak dosyası için harcadığı masraflar olarak talep edebilmektedir.⁴⁰

B. İnkasso Ücretlerini Borçludan Tahsil Etme İmkânı

I- İnkasso masraflarını borçludan tahsil edebilmenin önemi

Borçlu, ödemesi gereken faturayı zamanında ödemediği takdirde borçlu temerrüde düşmüş olur. Alacaklı gecikme faizinin yanı sıra inkasso masraflarını da talep edebilir. Bu karar Federal Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir ve yasal olarak geçerliliğini korumaktadır.⁴¹ Müvekkilin inkasso masraflarını borçludan tahsil edebilmesinin en başta gelen önemi, bu giderleri borçludan tahsil edemesiydi, bu

³⁸ GOEBEL, s.191.

³⁹ RVG Avukatlık ücretleri yasası (ek 1 bölüm 7).

⁴⁰ GOEBEL, s.191.

⁴¹ BGBl. 2013, Teil I Nr. 59, S. 3714.

hizmet için özel olarak faaliyet gösteren inkasso şirketlerini de görevlendirmesi daha az bir ihtimal taşırdı. Diğer önemli nedenleri ise, bu hizmetin amacı, sadece alacaklıya alacağını kavuşmasını sağlamak değil, aynı zamanda en hızlı şekilde bu paraları ekonomiye geri kazandırmak ve yargı organlarını hafifletmektir.

II- İlamsız icra usulünden doğan masrafların tahsili

İnkasso şirketi tarafından borçluya gönderilen ihtar yazılarından ve olumsuz sonuçlanan uzlaşma yöntemlerinden sonra inkasso şirketi borcu tahsil etmek için ikinci bir yol olarak ilamsız icra usulüne başvurabilir. İnkasso şirketi müvekkilini ilamsız icra usulünde temsil ederek, ilk etapta yetkili mahkemeye başvurur ve mahkeme tarafından borçluya bir ödeme emri gönderilir. Bunun ücreti Almanya'da yasal harçlar artı inkasso şirketinin hizmet bedelidir. Borçlu, ödeme emrine iki hafta içerisinde itiraz etmediği takdirde inkasso şirketi müvekkili adına icra emrinin çıkartılması için başvurur. Bunun için ayrıca ek ücretler doğmaktadır. İlamsız icra usulünden ve cebri icra işlemlerinden doğan masrafları alacaklı borçludan tahsil edebilmektedir. Genelde bu giderleri inkasso şirketi, borçluya gönderdiği faturalarda borçludan talep etmektedir.

C. Uzun Süreli Takip ve Komisyon Ücreti

Mahkeme kararına dayalı icra emrine ulaşılmış ise, inkasso şirketi ilk icra önlemlerini yapabilmektedir. Bazı davalarda icra yolları kapalı olmaktadır. Bu tür durumlarda müvekkil, inkasso şirketlerini borçluyu uzun süreli takibi için görevlendirebilmektedir. İnkasso şirketleri borçlu hakkında zaman zaman bilgi toplayarak herhangi bir gelire veya mülkiyete sahip olup olmadığını kontrol eder. Genelde bu işlemde masrafları inkasso şirketi üstlenir ve icra kararı zaman aşımına uğramadan tahsil edilirse, inkasso şirketi ile müvekkil arasında önceden belirlenmiş komisyon ücreti ödenir. Bu ücretin diğer inkasso masraflarından farkı, sözleşme ile önceden belirlenmiş komisyon ücretlerinin borçludan tahsil edilememesidir.

§4. İNKASSO KURULUŞLARI

Avrupa’da inkasso hizmetinde bulunan uzmanlar ve şirketler, özel olarak kurulmuş dernekler tarafından desteklenir ve mesleki menfaatleri korunur. Avrupa Birliği’ndeki ulusal inkasso derneklerini temsil eden “Federation of European National Collection Associations” (FENCA) (Avrupa Ulusal İnkasso Dernekleri Birliği) ile Avrupa’nın en büyük ulusal inkasso derneği ve aynı zamanda FENCA nın kurucularından olan “Bundesverband Deutscher Inkasso Unternehmen e. V.” (BDİU) (Alman İnkasso Şirketlerinin Federal Birliği) en önemli iki kuruluş olarak görülür.

A. Almanya–“ Alman İnkasso Şirketlerinin Federal Birliği”

Almanya’da inkasso uzmanlarının ve şirketlerinin temsili 1966 yılından beri BDİU tarafından yürütülmektedir. 1998 yılında henüz 420 şirket bu derneğe üye iken günümüzde bu sayı 560’ı bulmuştur. BDİU dünya çapında, inkasso dernekleri arasında en büyük ikinci dernektir.⁴² Derneğin kuruluş amacı, inkasso şirketlerinin üyeler arası uzmanlık alanlarında ve bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlamaktı, fakat sektörün zamanla büyümesi ve önemli bir pozisyon almasından kaynaklı, BDİU sadece bu amaçla yetinmeyip, inkasso uzmanlarının mesleki menfaatlerini kamuoyuna karşı savunmaya ve inkasso uzmanlarının mesleki tanımlamasına da yönelmiştir. Bu hem derneğin tüzüğünden hem de 1979 yılından bu yana BDİU’ya üye olan inkasso uzmanları ve şirketleri tarafından kabul edilen mesleki faaliyet ilkelerinden anlaşılmaktadır.⁴³

Aktif olarak faaliyet gösteren inkasso uzmanlarının ve şirketlerinin büyük kısmı BDİU üyesidir. Üyeler inkasso faaliyetini gerçekleştirirken BDİU tarafından belirlenmiş gereklilikleri güvenilir, layıkıyla ve titiz bir şekilde yerine getirmek zorundadır. Bu gereklilikleri ihmal eden uzmanlar ve şirketler, BDİU tarafından uyarılır ve faaliyetlerin belirlenen ilkelere göre sürdürülmesi istenir. Uyarıya rağmen gereklilikleri yerine getirmeyen üyeler BDİU üyeliğinden çıkartılır. İnkasso hizmetlerine başvuran alacaklılar, inkasso şirketlerinin güvenilirliğini BDİU’ya

⁴² BDİU websitesi, 30 nisan 2014 <<http://www.inkasso.de/neuerbereich/portrt/index.html>>.

⁴³ OHLE, s. 8.

başvurarak sorgulayabilir. Bu kadar önemli bir kuruluş tarafından üyeliğin iptali, ilgili inkasso şirketinin veya uzmanının faaliyetlerini gerekli olan titizlikle uygulamadığını gösterir. Ayrıca devlet organları BDİU'ya sık sık uzman görüşü almak için başvurur.

İnkasso şirketi veya inkasso uzmanı olarak tescil edilmek isteyen şirketler de BDİU'ya başvurarak, durumlarının değerlendirilmesini yaptırabilmektedirler. BDİU geçen yıllarda sıkı bir dernek politikası izleyerek inkasso uzmanlarının meslek imajını kalıcı bir şekilde arttırmayı başarmıştır. Bütün tescilli inkasso uzmanlarının, anayasal ilkeleri yerine getirmelerini sağlamış, kayıt makamları ve veri koruma denetçileri tarafından sürekli olarak denetime tabii tutulmalarına destek vermiştir. BDİU üyeleri dernek tüzüğünde belirlenen mesleki hukuk kurallarını yerine getirmeleri gerekmektedir. BDİU'nun üyeleri için belirlediği kurallar ve ilkelere⁴⁴ bazıları şunlardır:

- Üye, tahsil için görevlendirilmiş olduğu bir alacağın, tamamen veya kısmen hukuken geçersiz veya ahlaka aykırı şekilde elde edildiğine dair unsurlar tespit ederse, alacaklı için bu tahsilâtı yapamaz.
- Üye, alacaklı ve borçlu ile alakalı edindiği bilgileri, yetkisi olmadan üçüncü kişilere ifşa edemez.
- Üyeler, kendilerini ve çalışanlarını düzenli olarak eğitime tabi tutacağını taahhüt eder.

B. Avrupa Birliği – "Avrupa'daki Ulusal İnkasso Kuruluşların Birliği"

FENCA 1993 yılında ulusal inkasso kurumların menfaatlerini korumak ve Avrupa birliği içerisinde inkasso sektörünü geliştirmek ve gözetlemek adına bir çatı kuruluşu olarak kurulmuştur. FENCA'ya üye olan ulusal inkasso derneklerin sayısı 23 ülkeden oluşmaktadır. Bunlar: Almanya, Belçika, Bulgaristan, Fransa, Yunanistan, İngiltere, İtalya, Hırvatistan, Lihtensteyn, Monako, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, İsveç, İsviçre, Slovakya, İspanya, Çek Cumhuriyeti, Ukrayna, Avusturya ülkeleridir. Bu ulusal dernekler 1500'den fazla inkasso şirketlerini temsil etmekle birlikte, yaklaşık 60.000 çalışana bu sektörde destek vermektedir. 2010 yılında FENCA'ya üye olan dernekler ile yapılan bir ankete göre,

⁴⁴ Bu bilgiler BDİU dernek tüzüğünden alınmıştır.

toplamda yaklaşık 120 milyon alacak işlemi gerçekleştirilmiş ve bunlardan yaklaşık 51 Milyar Euro Avrupa ekonomisine geri kazandırılmıştır.⁴⁵

Ayrıca FENCA, Avrupa Birliği (AB) Komisyonu, AB Parlamentosu ve Brüksel’de bulunan Avrupa dernekleri ile çok yakın ilişki içerisinde. Böylece Avrupa düzeyinde inkasso sektörü ile ilgili yapılmak istenen düzenlemelerde fikirlerini beyan ederek, bu konularda yine üyeleri için aktif rol almaktadır. Bunun yanı sıra FENCA Avrupa yasama projelerini gözetleyen ve bunların inkasso sektörü için uygunluğunu değerlendiren bir kurumdur. İnkasso mevzuatlarının geliştirilmesi için Avrupa Birliği’ndeki yasama projelerini teşvik eder ve inkasso mevzuatı ile alakalı yasama projelerine dair görüşlerini bildirip yasama sürecinde duruşmalara katılır.⁴⁶

Avrupa’daki inkasso sektörünün ana çatı kuruluşu olarak, ulusal üyelerini AB direktifleri ve AB düzenlemelerinin uygulamalarında destekler. FENCA her ay üye derneklerine gönderdiği aylık bültende, üyeleri güncel AB mevzuat önerileri hakkında bilgilendirir. Buna ek olarak, Avrupa’daki inkasso sektörü ile alakalı anketler yaparak AB üye devletlerinde alacak tahsilâtı ile ilgili prosedürler hakkında bilgi sağlar.⁴⁷

⁴⁵ BDİU websitesi, 20 Nisan 2014 <<http://www.inkasso.de/inkassoeuropa/index.html>>.

⁴⁶ FENCA websitesi, 20 Nisan 2014, <<http://www.fenca.org/>>.

⁴⁷ BDİU websitesi, 20 Nisan 2014 <<http://www.inkasso.de/inkassoeuropa/aufgaben/index.html>>.

2. BÖLÜM

TÜRKİYEDE ALACAK TAHSİLÂTI YÖNTEMLERİ

§1. VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ

A. Genel Olarak

Türkiye’de inkasso sistemi ile karşılaştırılabilecek sistemlerden bir tanesi Varlık Yönetim Şirketleridir (VYŞ). Varlık yönetim şirketleri; finans sektörüne yönelik olarak sektördeki sorunlu varlıkların, piyasalarca kabul gören ve ticari koşullarda pazarlanabilir finansal ürünlere dönüştürülerek, piyasaların akışkanlık kazanmasına katkıda bulunmak amacı ile kurulan, ortaklarına piyasa koşulları çerçevesinde bir sermaye getirisi sağlamayı hedefleyen kuruluşlardır. Varlık yönetim şirketleri, banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları borçlusundan tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir.⁴⁸

VYŞ hukuki tanımı aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 143. maddesine göre VYŞ aşağıdaki gibi tanımlanmıştır;

“Bankalar ve Fon dahil diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları kurul tarafından belirlenen Varlık Yönetim Şirketleri de kurulabilir. Varlık Yönetim Şirketleri alacaklarının tahsili ve alacakların ve/veya diğer varlıkların yeniden yapılandırılması kapsamında alacak tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul

⁴⁸ Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Yönetmelik, (1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır ve 14/1/2012 tarihli ve 27815 sayılı ile 14/11/2012 tarihli ve 28467 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmelikler ile değiştirilmiş şeklidir)

veya sair mal, hak ve varlıkların işletilmesi, kiralanması ve bunlarla yatırım yapılması ve yine alacaklarını tahsil etmek amacıyla borçlularına ilave finansman sağlamak veya sermayelerine iştirak etmek dâhil olmak üzere her türlü faaliyeti gerçekleştirmeye yetkililerdir.”

B. Varlık Yönetim Şirketlerinin Türkiye'deki Tarihi

Türkiye ekonomisinin Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerini yaşamasıyla, hem reel sektör hem de finans sektörü sıkıntılar yaşamıştır. Ayrıca AB'ye uyum sürecinde “enflasyonla mücadele ve yapısal reform” programı çerçevesinde Türkiye’de bankacılık sisteminin uluslararası standartlara göre yeniden yapılandırılması hedeflenmiş ve bu süreçte kısa vadede hedef, bankacılık sisteminin riskliliğini ve kayıt sisteminin şeffaflaşmasını AB standartlarına yaklaştırmakken, orta vadede ise mali sistemin tam anlamıyla piyasa koşullarına göre çalışmasını sağlamaktır. Bu sorunları çözebilmek için önerilen iki çözüm yolundan birisi varlık yönetim şirketlerinin kurulması olmuştur.⁴⁹ Düzenlemeye geçen VYŞ'nin kurulmasının amacı, finans kuruluşları ve reel sektörün bir araya gelmeleri ve reel sektörü yeniden yapılandırarak bu firmaların bir taraftan ekonomiye kazandırılmaları, diğer taraftan ise finans sektörüne olan borçlarını ödeyebilmeleri idi. VYŞ ilk olarak 30.1.2002 tarihinde kabul edilen 4743 sayılı “Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ve bu kanuna bağlantılı olarak çıkartılan yönetmelik ile uygulamaya geçmiştir. Alacakları satın almak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıları teşvik etmek ve sistem üzerindeki yükün asgariye indirilmesi amacı ile VYŞ lehine yönelik yeni düzenlemeler yapılmış ve bugün bağlı olduğu 5411 sayılı “Bankacılık Kanun”un 143. maddesi kapsamında çıkartılan “Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik” ile ulaşılmıştır.

C. Varlık Yönetim Şirketlerinin Faaliyet Alanları

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayınlanan “Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik” ve

⁴⁹KÜÇÜKBAY, Füsün, DEMİRHAN, Dilek, Avrupa Birliğinde uyum sürecinde Türkiye’de finansal yeniden yapılandırma uygulamaları: İstanbul yaklaşımı ve Varlık Yönetim Şirketi, 2003,s. 1.

“5411 sayılı Bankacılık Kanunu” hükümlerine uygun olarak kurulan VYŞ aşağıdaki faaliyetleri⁵⁰ yapabilmektedir:

- Mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarını satın alma
- Aldığı varlıkları satma, satın aldığı alacakları tahsil etme, varlıkları nakde çevirme veya bunları yeniden yapılandırarak satabilme
- Alacaklarını tahsil etmek amacıyla borçlularına ilave finansman sağlama,
- Alacakların tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletme, kiralayabilme ve bunlarla yatırım yapabilme,
- Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer varlıklarının yeniden yapılandırılma veya üçüncü kişilere satışında danışmanlık ve aracılık hizmeti verme
- Şirketlere kurumsal ve finansal yeniden yapılandırma alanlarında danışmanlık hizmeti verme
- Diğer varlık yönetimi şirketlerinin satışına aracılık ettiği veya ihraç ettiği finansal ürünlere yatırım yapabilme
- Ana faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere sermaye piyasası mevzuatı dâhilinde ve gerekli izinleri almak kaydıyla faaliyette bulunabilme ve menkul kıymet ihraç edebilme

VYŞ bu yönetmeliğe göre, yukarıda belirlenen konular dışında faaliyette bulunamaz. Banka ve diğer mali kurumlardan satın aldığı alacakları veya diğer varlıkları var ise, bunlardan kredi kullanamaz.

D. Varlık Yönetim Şirketlerine ilişkin Hukuki Mevzuat

VYŞ hukuki dayanağı 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca Yayınlanan Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik ve Gelir İdaresi Başkanlığının muktezalarıdır. Bunların değişiminde ve geliştirmesinde etkili olan mahkeme ve Yargıtay kararlarında VYŞ hukuki dayanağını teşkil etmektedir.

⁵⁰ Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Yönetmelik, madde 11, Faaliyet alanı, 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete de yayımlanmıştır, 14/1/2012 tarihli ve 27815 sayılı ile 14/11/2012 tarihli ve 28467 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikler ile değiştirilmiş şeklidir.

I- Varlık yönetim şirketlerinin kuruluş şartları

VYŞ kuruluş şartları, Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelikte düzenlenmiştir. Bu Yönetmeliğe göre Anonim şirket şeklinde yeni bir şirketin kurulması ve ödenmiş sermayesinin on milyon Türk Lirası'ndan az olmaması gerekmektedir. Önceden kurulmuş fakat başka bir faaliyet konusu içeren bir Anonim şirket, VYŞ'ye dönüştürülecek ise, bu şirketin ana sözleşmesi, Türk Ticaret Kanunu ve BDDK'ca hazırlanmış olan Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değiştirilmelidir ve aranan diğer şartlar da yerine getirilmelidir. Ayrıca kurulan VYŞ'in hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması gerekmektedir. VYŞ kurucularında Yönetmelikte belirtilen niteliklere sahip olmaları gerekmektedir.

VYŞ'ye ilişkin koşulların ve şirketin ana sözleşmesi de uygun hale getirildiğinde, şirketin ana sözleşmesi kurucular tarafından imzalanılır ve gerekli olan belgeler ile BDDK'ya başvurulur. Bunun üzerine BDDK tarafından başvuru değerlendirilir ve kurulca başvurunun uygun görülmesi halinde, şirketin kuruluş işlemleri tamamlanır. Kurulan şirketin unvanında mutlaka "Varlık Yönetim Şirketi" ibaresi yer almalıdır.

II- Varlık Yönetim Şirketi kurucularının nitelikleri

VYŞ kurucuları ile tüzel kişi kurucularını kontrol eden gerçek ve tüzel kişilerin belli şartları taşımaları zorunlu kılınmıştır. Bir VYŞ'in yönetim kurulu beş kişiden az olmaması ile birlikte 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda yer alan Madde 8'in şartlarını taşımaları gerekmektedir. Buna göre 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilan etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması gerekir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 71. maddesi uyarınca kurucu, BDDK tarafından faaliyet izni kaldırılan veya daha önce Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş olan bankalarda nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması gerekmektedir. Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde tasfiyeye tabi tutulan finansal kuruluşlarda, faaliyet izni kaldırılan kalkınma ve yatırım bankalarında, ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi fona intikal eden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul

etme izin ve yetkileri kaldırılan kredi kuruluşlarında, fona intikalinden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılmadan önce nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması şarttır. Ayrıca Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca üç yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması veya mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun, bu kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun, bu kanunun ve 2499 sayılı sermaye Piyasası Kanunu'nun ve ödünç para verme işleri hakkında mevzuatın hapis cezası gerektiren hükümlerine muhalefet yahut mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, zirtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, karapara aklama veya devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile devlet sırlarını açığa vurma, devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraktan hükümlü bulunmaması gerekmektedir.⁵¹

VYŞ kurucuları, bu şirketin ve işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması ve kurucuların yarıdan bir fazlasının, hukuk, iktisat, işletme, maliye, bankacılık, kamu yönetimi, mühendislik dallarında lisans veya lisansüstü düzeyinde öğrenim görmüş veya finans veya işletmecilik alanında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı aranmaktadır. VYŞ tüzel kişi kurucu ortağı olduğu durumunda, bu kurucu doğrudan veya dolaylı olarak nitelikli paya sahip ve gerçek kişi ortaklarının olduğu durumunda da yukarıda belirtilen şartları taşıması gerekmektedir.

III- Varlık Yönetim Şirketlerinin faaliyet izni alması

Şirket kuruluşu veya dönüşüm işlemlerinin geçerli olan hükümlere uygun bir şekilde gerçekleştiği takdirde ve Ticaret Sicili'ne tescil ve ilan işlemlerinin

⁵¹ Bankacılık Kanunu, madde8, 1/11/2005 tarihi ve 25983 sayılı Resmi Gazete de yayımlanmıştır.

tamamlanmasından sonra faaliyet izninin alınması için kuruma yeniden başvurması gerekmektedir.

BDDK onayı ile kurulmuş olan anonim şirketinin VYŞ'ye dönüştürülebilmesi için VYŞ yönetmeliğinin ek-1'de istenilen belgelerle ve Ticaret Sicil Gazetesi'nin noter onaylı bir nüshası, yönetim kurulu üyeleri ile genel müdürün 8'inci ve 9'uncu maddelerde belirtilen şartlara haiz olduklarını teşvik edici belgeler ile şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerin imza sirküleri ve adres bilgilerinin kuruma gönderilmesinden sonra, kurum bu başvuruyu değerlendirerek, kurucuların faaliyet konularını yürütebilecek yeterliliğe sahip olduğu kanaatine vardığı durumunda faaliyet izni verilir. BDDK bu belgelere ilaveten gerekli gördüğü takdirde ilave her tür bilgi ve belgeleri kuruculardan talep edebilir.

BDDK tarafından çıkan faaliyet izni üzerine, VYŞ faaliyete geçmesi halinde 7 gün içinde durumu BDDK'ya bildirmesi gerekmektedir. BDDK tarafından faaliyet izni verilmiş olmasına rağmen VYŞ'in, 180 gün içerisinde faaliyete başlamaması halinde faaliyet izni geçerliliğini kaybetmektedir. Bu zaman aşımından sonra, VYŞ hâlâ yürütülmek isteniyorsa, faaliyet iznine yeniden başvurulması gerekmektedir.

E. Varlık Yönetim Şirketlerinin Görevleri

VYŞ tarafından yürütülen ana görevler varlık alımı, tahsilât amaçlı İdari ve Kanuni takip, özel projelendirme ve Varlık ile Fon Yönetimi olarak 3 farklı kategoriye ayırmak mümkündür. VYŞ BDDK'nın düzenlediği madde 143'e göre banka ve finansal kuruluşların

- Tahsili gecikmiş alacaklarını ve diğer varlıklarını satın alabilir,
- Tahsil edebilir,
- Yeniden yapılandırarak satabilir.

Bir anonim şirketi olarak kurulan VYŞ mutlaka kâr amaçlı hizmet eden bir şirket olarak, satın alacağı alacakları doğru bir şekilde değerlendirerek, zarara uğramayacak bir şekilde banka veya finansal kuruluşlardan satın alması gerekir. Varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyet esasları hakkında yönetmelikte belirtildiği gibi, kurucuların en az yarıdan bir fazlası belli eğitim dallarında lisans veya lisansüstü düzeyde öğrenim görmüş veya finans ve işletmecilik alanında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı aranmaktadır. Bu düzenleme özellikle VYŞ varlık alımı

faaliyeti için büyük bir önem taşımaktadır. Varlık alımının doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi ve zarar etmeyecek bir şekilde fiyatlandırılması için, gerekli bilgi ve deneyimlere dayanarak yapılması gerekir. Varlık alımı hususunda, yönetmelikte de geçen en önemli dallar hukuk, bankacılık ve işletme bilgilerine mutlaka sahip olmaları gerektiği sonucuna varmak mümkündür.⁵²

Varlık alımından sonra yapılacak ana görevlerden bir başkası, bu alacağı en hızlı şekilde ve en yüksek miktarda tahsil etmek. VYŞ alacağı belirtilen şekilde tahsil edebilmesi için, idari takip yolu ile tahsilât imkânlarını zorlayabilir, teminatlar tesis ederek alacağın tahsilini garantileyebilir, yürütülen yasal takipleri değerlendirerek eksikleri giderebilir veya alacağın takibinin hızlandırılması amacıyla var ise yeni takipler belirleyebilir. VYŞ'nin tahsilât işleminin en efektif ve en düzgün bir şekilde yapılabilmesi için yukarıda belirtilen eğitim gereklilikleri, burada da büyük önem taşımaktadır. Gerekli olan bilgileri belirtmek gerekirse burada yine banka, finans, maliye, icra ve iflas hukuku gibi dallarda bilgi ve deneyimli olmak, mutlaka avantaj sağlamanın yanı sıra VYŞ satın alınan alacakların tahsili daha hızlı bir şekilde gerçekleşebilir.⁵³

VYŞ'nin diğer bir ana görevi satın aldığı alacakları yeniden yapılandırarak borçlularla anlaşma yapabilmesidir. Bu kapsamda BDDK'nin 143. maddesinin de öngördüğü gibi, alacaklarının tahsili ve alacakların ve/veya diğer varlıkların yeniden yapılandırılması kapsamında, alacak tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletebilir, kiralayabilir veya bunlarla yatırım yapabilir. Ayrıca alacakların yeniden yapılandırma kapsamında borçlulara ilave finansman sağlayabilir veya borçluların sermayelerine iştirak edebilirler. Bu durumlar genelde borçlunun finansal, mali ve idari yönetiminden veya başka nedenlerden dolayı zor duruma düştüğü ve bu zorluğun bir şekilde atlatılabileceği durumlarda gerçekleşebilmekte. Borçluya belli şartlar koyarak alacağın tahsili farklı bir anlaşma üzerinde gerçekleşebilir.

⁵² OY, Avukat Osman, Varlık Yönetim Şirketleri, 1. Baskı, kısım 2009, İstanbul, s. 84.

⁵³ OY, s. 84.

F. Varlık Yönetim Şirketlerinin Varlık Alımındaki ve Mali Kuruluşların Varlık Satımındaki Amaçları

VYŞ'nin en başta gelen amacı, banka ve finans kuruluşlarının tahsili gecikmiş alacaklarını ve diğer varlıklarını gerçek değerlerinden daha uygun bir fiyata satın alarak bu varlıkları en yüksek miktarda tahsil ederek nakde dönüştürmektir. VYŞ ortaklarına piyasa koşulları çerçevesinde bir sermaye getirisi sağlamayı hedefleyen kuruluşlardır. Fakat bu şirketler Türkiye'de ekonomiye yönelik belli nedenlerle kurulduğundan daha fazla amaç içermektedir. Sadece kâr amacı güden şirketler değildir. Asıl kurulma amaçları; finans sektörüne yönelik olarak sektördeki sorunlu varlıkların, piyasalarca kabul gören ve ticari koşullarda pazarlanabilir finansal ürünlere dönüştürerek, piyasaların akışkanlık kazanmasına katkıda bulunmaktır.⁵⁴

VYŞ amaçlarına bağlı olarak banka ve finans kuruluşları, tahsil edemedikleri kötü kredileri VYŞ'lerine satarak bunların uzun süreli takip ve tahsil prosedürlerinden kurtulmayı amaçlarlar. Banka ve finans kuruluşları faaliyetleri itibarıyla kredilerinin geri dönüşlerinde aksamalar ile karşılaşmaları halinde, bu alacakları Tahsili Geciken Alacaklar Hesabı'na aktarmak ve bu hesaba aktarılan alacaklara belli bir karşılık ayırmak zorundalar. Bu tür işlemler, bilançolarını olumsuz yönde etkilemesinin yanı sıra ayrıca banka veya finans kuruluşlarının da alacakları tahsil etmek ve bunları takip ve denetlemek için ek eleman ihtiyacı doğurur. Bu tür ihtiyaçları karşılamak amacıyla bu alacakların tahsili için özel olarak kurulmuş ve hayata geçirilmiş VYŞ alacakların satılması, banka ve finans kuruluşlarını rahatlatmaktadır. Alacakların VYŞ'lerine satılması sayesinde finans kuruluşlarının bilançolarında iyileşme sağlanmış, alacağın satım tarihi itibarıyla ayrılmış olan karşılıklar çözülerek kâr yazılma imkânı yaratılmış olur. Banka ve finans kuruluşları için negatif tarafı ise, alacağı satarken gerçek değerinde satamadığı için ayrılan karşılığın noksan kısmı kadar bankanın zarar kaydetmesidir, fakat bu işlemde her ne kadar zarar kaydetse dahi, sonuç olarak VYŞ sayesinde hem iş yükünden tasarruf eder hem de tahsil edemedikleri alacaklardan yani kötü kredilerden kurtulurlar. Böyle bir imkânları olmasaydı, tahsil edilemeyen alacaklar tamamı ile zarar olarak kaydettilmesi gerekebilirdi.⁵⁵

⁵⁴ OY, s. 82.

⁵⁵ OY, s. 81.

G. Varlık Yönetim Şirketlerinin Ücretleri

VYŞ'leri bankalardan ve finans kuruluşlarından kredi alacaklarını temlik yolu ile düşük bedelden satın alarak, satın alma/işletme maliyetleri ile belli kâr marjı sağlayacak şekilde tahsilât yapar. VYŞ bu şekilde satın aldıkları alacakları en kısa zamanda, en az masrafla ve en yüksek miktarda tahsil etme amacı güttükleri için, tahsil ettikleri fazla miktar onların ücreti olarak görülebilir, fakat sadece bu işlem ile çalışmamaktadırlar. Aynı zamanda satın aldıkları alacakları dikkatli ve titiz bir şekilde inceleyerek, zor durumda olan şirketlerin yeniden yapılanmalarına imkân sağlarlar ve gerekirse oluşturulacak projeler bu firmalarla, işletmelerini yeniden ekonomiye kazandırma amaçlı ortaklık imkânları da sunarlar. Bu işlemlerde VYŞ anlaştıkları firmaları yeniden yapılandırma ile rantabl firmalara dönüştürerek bunları ya kendileri yönetir ya da satarak kâr sağlarlar.⁵⁶

H. Varlık Yönetim Şirketleri Derneği

VYŞ derneğinin kuruluş amacı; VYŞ sektörünü geliştirmek, işlemlerinin yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, faaliyetlerinin uluslararası normlar ve genel kabul görmüş ilkeler doğrultusunda yürütülmesini temin etmektir. Ayrıca mesleğin gelişmesini sağlayarak VYŞ, sundukları hizmetlerin en üst düzeyde sağlayabilmelerini desteklemektir. VYŞ derneği sektör hakkında çeşitli araştırmalar yaparak bu şirketlerin kaliteli hizmet sunmalarını destekler ve bu derneğe üye olan şirketlerin aralarında yardımlaşması, işbirliği ve bağlılığı geliştirmesi için de çalışmaktadır. VYŞ'ye yönelik hukuki mevzuatlarda yetkili mercilerle görüşerek üyelerin menfaatlerini ve haklarını koruyarak katkıda bulunmaktadır.⁵⁷ Bu derneğe üye olan VYŞ “Varlık Yönetim Şirketleri Derneği ahlaki çalışma ilkelerine” tabi olmakla birlikte, bu ilkeleri ihmal ettiklerinde dernek tarafından uyarılmaktadırlar. VYŞ derneği tarafından desteklenmek istenen ve bu kuruluşta aktif olmak isteyen VYŞ, mutlaka bu ilkelere uymak zorundadır.

İlkelerin⁵⁸ bazıları şunlardır:

Hizmet Kalitesi: Müşterinin ihtiyaç ve beklentilerini hep ön planda tutar, bunların ancak vereceği nitelikli hizmetle karşılanacağını bilir. Bunun için mesleki bilgisinin, niteliklerinin ve kişisel yetkinliklerinin gelişmesine özen gösterir...

⁵⁶ OY, s. 82.

⁵⁷ VYŞ/Derneği websitesi, 15. Mart 2014 <<http://varlikyonetim.org.tr/DerneK-Hakkinda.html>>.

⁵⁸ 07/06/2013 tarihli VYŞ/D Tüzüğünden alınmıştır.

Kişisel Gelişim: Dernek üyeleri, çağdaş ve bilimsel mesleki bilgileri, kullanılan tekniklerdeki yenilikleri izler, bilgi ve becerilerini arttırmaya çalışır...

Güvenilirlik: Tüm işlemlerde, hukuk, ahlak kuralları ve karşılıklı güven anlayışı içerisinde müşterilerine açık, anlaşılır ve doğru bilgi verir, hizmetleri zamanında ve eksiksiz yerine getirir...

Müşteri İlişkisi: Üyeler, müşterilerinden menkul, gayrimenkul, kredi kartı veya borçları üzerinde işlem yapma yetkisi veren vekâletname ile müşteri adına bilgisi dışında işlem yapamaz.

Ş2. FAKTORİNG

A. Genel Olarak

Factoring, her türlü mal ve hizmet satışlarından doğan, fatura veya fatura yerine geçen belgelere dayalı, vadeli alacakların alacaklı tarafından bir factoring şirketine temlik edilerek, bu alacaklardaki haklarını factoring şirketine devretmesi karşılığında finansman ve tahsilât hizmetleri almasıdır.⁵⁹ Factoring; factoring şirketi (factor), ticari borçlular (borçlu) ve mal satan veya hizmet arz eden bir ticari işletme (alacaklı) arasında gerçekleştirilen bir işlemdir. Factoring, vadeli alacakları satın alarak alacaklılara likidite kazandıran ve firmaların en önemli ihtiyaçlarından olan nakit paranın girişini sağlayan çok yaygın bir finans yöntemidir. Factor, satın aldığı alacağın vadesi geldiğinde alacağı borçludan tahsil eder. Bu işlem için her türlü ihtar ve ihbarları yapar ve cebri icraya başvurabilir.

Factoring şirketlerinin yararlarından en önemlisi, alacağı satan kişiye finansman kolaylığı sağlamasıdır. Alacaklı alacağını bir factor'e satarak, alacağın vade sonunu beklemeden nakit para akışına kavuşma imkânına sahiptir. Bunun için elbette bankalardan kredi başvurusu da yapılabilir, fakat kredilere karşılık, hem factoring prosedürlerinin daha esnek ve çabuk oluşu hem de banka faiz ve ücretlerine nazaran

⁵⁹ KOCAMAN, Arif B., Factoring İşleminin Hukuki Niteliği, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1992, s. 5.

karşılıklı anlaşma ile belirlenebilecek düşük factor faiz ve ücretlerine göre daha cazip olması nedeniyle, tercih edilen bir sistemdir.⁶⁰

Dünya tarihinde bilinen ilk faktoring uygulaması M.Ö 4000 yılında Mezopotamyalı tacirlerin gelecekteki alacakları nakde çevirerek, alacakların ödenmesini garanti etmesiyle görülmüştür. Faktoring kavramı ise ilk olarak Alman bankerler tarafından deniz aşırı ticaretlerde kullanılmıştır. Bu temsilcilikler bir acente mantığı ile çalışmış, tüccar yardımcılığı görevini üstlenmiş ve kendilerine ‘factor’, temsilciliklerine ise ‘factorein’ adını vermişlerdir. 17. yüzyılda ise İngiltere’de ‘factoring house’lar kurulmuş ve modern faktoring işlemlerinin bazı bölümlerini üstlenmişlerdir. ‘Factoring house’ların Kuzey Amerika’da bir temsilciliğinin açılması ile depolama, satış, nakliye gibi hizmetlere ek olarak müşteri hakkında bilgi toplama, alacağın tahsili, tahsil edilememesi riskinin üstlenilmesi gibi bazı fonksiyonlar da eklenmiş ve günümüzdeki faktoring uygulaması başlamıştır. Amerika’da yoğunlaşmış ve gelişmiş olan faktoring sistemi, daha sonra Avrupa’da açılan temsilcilikler aracılığıyla dünyaya yayılmıştır.

Türkiyede faktoring sisteminin gelişmesi 1980’den itibaren uygulanmakta olan, ekonominin dışa açılmasına ve dış fon girişlerinin hızlandırılmasına yönelik politikanın gereği olarak, bankalarda ortaya çıkan ihtiyaçlar çerçevesinde şirketlere yeni finansal hizmetler sunmak amacıyla girişimlerde bulunmak amacıyla başlamıştır. Bu koşullar Türkiye’de factoring için uygun bir ortam oluşmasını sağlamıştır.⁶¹

Factoring kavramı bir finans tekniği olarak Türkiye bankacılık terminolojisine ilk kez 1983 yılında “Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile girmiştir. Bu kararnamenin 3. maddesi; faktoring’i “mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakların temellük edilerek, tahsilinin üstlenilmesi ve bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunularak finansman sağlanması” diye tanımlanmıştır, bu işle uğraşmak üzere kurulan şirketleri de “factoring şirketleri” olarak adlandırılmıştır.

Factoring, yeni bir finansman modeli olmasına rağmen Türkiye’de hızlı bir gelişme göstermiş ve finans piyasalarının son yıllarda vazgeçilmez enstrümanı olmaya

⁶⁰ KOYUNPINAR, G.; Çağdaş Bir Finansman Aracı Olarak Factoring ve Türkiye Uygulaması, Master Tezi, Ankara 1999, s.67.

⁶¹ Avukat Şamil Demir, Factoring ve Türkiye Uygulaması, 02.06.2009, 10 Haziran 2014
<<http://www.samildemir.av.tr/2009/06/factoring-ve-turkiye-uygulamasi/>>.

başlamıştır. Her türlü mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan vadeli alacakların faktoring şirketine devredilmesi işlemi giderek yaygınlaşmaktadır.

2012 yılında Faktoring şirketleri ile alakalı yeni bir yasa yürürlüğe girmiş ve faktoring şirketleri için yeni bir dönem başlamıştır. 21 Kasım 2012’de kabul edilen “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu” ile “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri” tek bir kanun altında toplanmıştır. Kanunun kabul edilmesiyle, özellikle faktoring şirketleri “finansal kuruluşlar” olarak tescil edilmiştir.

B. Faktoring Modelleri

Faktoring işleminin ekonomik anlamda 3 farklı fonksiyonu⁶² mevcuttur:

- Finansman, kredi sağlama fonksiyonu,
- Garanti, ödenmeme (kredi) riskin ve borcun tahsili fonksiyonu,
- Tahsilât, muhasebe ve borcun tahsili fonksiyonu.

Finansman modelinde, alacaklı faktoring şirketine temlik ettiği alacak tutarının belli bir oranını, vadeden önce faktoring şirketinden almasıdır. Alacağın ödeme vadesi geldiğinde ise, borçlu borcun tamamını faktoring şirketine öder ve factor bu ödemeden kendi masraflarını ve daha önce ödediği miktarı düşüp kalan bakiyeyi alacaklıya öder.

Garanti modeli ise borçlu tarafın ödeme güçlülüğüne düşmesi halinde, faktoring şirketi alacağı garanti etmesidir. Factor garanti modelinde alacağın kredi riskini üstlenir ve alacaklı borcunun ödenmemesine karşı korunmuş olur.

Son olarak tahsilât modeli, faktoring şirketi alacağın vadesi dolması ile bunu takip, tahsil ve bunlarla alakalı raporları satıcıya sağlamasıdır. İnkasso şirketlerinden farkı ise, faktoring şirketlerinin vadesi henüz dolmamış alacakların tahsilâtını yapmalarıdır. İnkasso şirketleri vadesi dolmuş ve borçlu tarafından ödenmeyen alacakları tahsil ederken; faktoring şirketleri tahsilatın zamanında yapılmasını ve tahsilat masraflarının azaltılmasını sağlar. Bunun yanı sıra bazı faktoring şirketleri, vadesi geçmiş alacakların hukuki takibini de yapmaktadırlar, fakat İnkasso şirketlerinde olduğu gibi ana faaliyetleri değildir. Faktoring şirketlerinin amacı, vadesi dolmamış alacaklar için finansman, garanti ve tahsilât işlemi sağlamaktır.

⁶² KOYUNPINAR, s. 8.

C. Gizli ve Açık Faktoring

Gizli ve açık faktoringde, ayırım alacağın temlikinin borçluya bildirilip bildirilmeyeceği durumuna dayanır. Gizli faktoring de alacaklının zor durumda olduğu için alacaklarını satmak zorunda kaldığı gibi bir imajdan kaçınılmak istenildiğinden, genelde alacağın temlik edildiği borçluya bildirilmez.⁶³ Açık faktoring de ise alacağın temlikini borçluya bildirmek kuraldır. Borçluya, söz konusu olan alacağın devredilmesinden dolayı borcunu yeni alacaklı yerine geçen factore ödemesi gerektiği bildirilir. Bu bildirim Borçlar Kanunu'nun 65. maddesi uyarınca temlikin borçluya ihbar edilmesi anlamına gelir.⁶⁴

D. Gerçek Olan ve Gerçek Olmayan Faktoring

Factoring işlemlerini değerlendirmede gereken en temel ayırım gerçek olan ve gerçek olmayan faktoring ayırımıdır. Bu ayırımın temelini factorun temlik aldığı alacağa ilişkin olarak, alacağın hak ve vecibelerini ve kredi riskini üstlenip üstlenmeyeceğini belirler. Gerçek faktoring de, alacağın tahsiline ilişkin kredi riskinin tamamı factor tarafından üstlenilirse, alacağın hak ve vecibeleri factore geçtiğinden bunun tahsil edilememesi durumunda müvekkilinden talep edemez.⁶⁵ Gerçek olmayan faktoring de ise, factor alacağın tahsiline ilişkin kredi riskini almamasıdır ve alacağın hak ve vecibelerin müvekkilde kalmasıdır. Ancak uygulamada bu tür faktoringe pek rastlanmamaktadır. Asıl uygulanan gerçek faktoringdir.⁶⁶

E. Faktoring Şirketlerine İlişkin Hukuki Mevzuat

I- Faktoring şirketlerinin kuruluş şartları

Factoring şirketlerinin kurulması için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan ön izin ve kuruluşu takiben faaliyet izni alınması gerekmektedir. Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'na göre faaliyet izni almayan şirketler faktoring şirketi olarak çalışamaz.

Türkiye'de faktoring şirketi kurmak için Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu gereğince kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydı ile ve kurulun en az beş kişi tarafından aynı yöndeki oyuyla alınacak kararla kurulabilir.

⁶³ ŞENER, O.H.;Factoring'de Borçlunun Hukuki Durumu ve Özellikle Temlikin Sözleşmeyle Yasaklanması, Ankara 2005 s. 9.

⁶⁴ ŞENER, s. 9.

⁶⁵ ŞENER, s. 11.

⁶⁶ ŞENER, s. 13.

Faktoring şirketi kurmak için kuruma, başvuru dilekçelerine yönetmeliğin madde 4'te istenilen belgeleri ekleyerek başvurmak zorunludur. Kanuna göre faktoring şirketi anonim şirket olarak kurulması ve kurucu ortak sayısının beşten az olmaması gerekmektedir. Çıkarılacak olan pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması gerekmektedir. Ticari unvanında "Faktoring Şirketi" bulunması ve kurucuların mutlaka aynı kanunda belirtilen şartları yerine getirmesi istenmektedir. Faktoring şirketinin ödenmiş sermayesi en az yirmi milyon Türk Lirası olması ve faktoring faaliyetleri ile alakalı iş planlarını, kuruluşun mali yapısı ile ilgili projeksiyonlarını, ilk üç yıl için bütçe planını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını ibraz etmesi şarttır.⁶⁷

II- Faktoring Şirketlerinin kurucularının nitelikleri

Faktoring şirketi kurucuları Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu gereğince 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu veya diğer mevzuat hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilan etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması şarttır. Ayrıca 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 71'inci maddesi uygulanan bankalarda veya bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş olan bankalarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması, tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde faaliyet izni kaldırılan faktoring, finansal kiralama, finansman ve sigorta şirketleri ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması gerekmektedir.

Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile kanunun md. 6 ç) de belirtilmiş kanun ve mülgalara göre basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından veya devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlardan, devletin

⁶⁷ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik (RG. 10.10.2006-26315 sayılı).

güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine ve milli savunmaya karşı suçlardan, devlet sırlarını açığa vurma suçu ile devlet sırlarına karşı suçlardan ve casusluktan, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlardan, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraktan hükümlü bulunmaması gerekmektedir. Faktoring şirket kurucuları taaahüt ettikleri sermaye miktarını karşılayabilir düzeyde mali güce ve itibara sahip bulunmaları ile birlikte faktoring işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması gerekmektedir.

Ortaklar arasında tüzel kişi bulunuyorsa bunun ortaklık yapısı şeffaf ve açık olması ve tüzel kişi kurucu ortaklarının sermayesinde yüzde on ve daha fazla paya sahip ortaklarının veya kontrolü elinde bulunduran gerçek ve tüzel kişilerin birinci fıkrada yer alan şartları taşıması zorunludur.

Şirketin yönetim kurulu, genel müdür dâhil üç kişiden az olamaz ve şirket genel müdürünün en az yedi yıl, genel müdür yardımcısının ise en az beş yıl olmak üzere işletmecilik veya finans alanında mesleki deneyime sahip olmaları ve ayrıca lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmaları şarttır. Genel müdür için aranan mesleki tecrübe şartı yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası için de aranır.⁶⁸

III- Faktoring Şirketlerinin faaliyet izni alması

Kuruluş işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi, ticaret siciline tescil ve ilan işlemlerinin tamamlanması, faaliyetlerine uygun hizmet birimleri ile iç kontrol, muhasebe, bilgi işlem ve raporlama sistemlerinin kurulması, bu birimler için yeterli personel kadrosunun oluşturulması ve personelin buna uygun görev tanımları ile yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinden sonra şirket tarafından, kuruluş izni verilmesine ilişkin kurul kararı tarihinden itibaren altı ay içinde, ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi'nin bir nüshası ve yönetim kurulu üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılarının belirtilen şartları taşıdığını tevsik edici belgeler ile birlikte kuruma başvurulur. Kurumca, faaliyet izni için başvuran şirketin bu koşulları yerine getirip getirmediği incelenir. Yapılan değerlendirme sonrasında durumları uygun görülenlere kurulca faaliyet izni verilir. Verilen izinler Resmî Gazete'de yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazanır.

⁶⁸ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik (RG. 10.10.2006-26315 sayılı); Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu (RG 13.12.2012-28496 sayılı)

Faaliyet izninin Resmî Gazete’de yayımlanmasından önce kurumca yapılacak tebligata istinaden, kurucular tarafından kanunun 5 inci maddesinde belirtilen asgari sermayenin yüzde beşi tutarındaki sisteme giriş payının genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere Maliye Bakanlığına bağlı muhasebe birimlerine yatırıldığına dair belgenin kuruma tevdi edilmesi gereklidir. Faaliyete geçildikten sonra, faktoring şirketinin iletişim bilgileri ile birlikte faaliyete geçiş tarihini kuruma bildirilmek zorundadır.⁶⁹

F. Faktoring Ücretleri

Alacaklı borçlu ile arasında doğmuş olan alacağı vadesi gelmeden factor’e devrettiğinden, factor bu alacağın %80’i ile %90’ı oranında peşin olarak alacaklıya öder ve böylece satan alacaklıya nakit para finansmanı sağlamış olur.⁷⁰ Factor, bu ödemeyi alacağın vadesi gelmeden önce ödediğinden dolayı, satın aldığı alacaklıya ödeme tarihi ile vade tarihi arasındaki süre için mutad banka cari hesap faizi oranında faiz yürütür. Bunun yanı sıra factor alacağı tahsil etmek için satın aldığı alacağın muhasebesini tutması gerektiğinden, borçluya ihtarda bulunacağından ve gerektiğinde cebri icra yoluna başvurması gerektiğinden, devreden alacaklıdan fatura değerinin %0,5’i ile %2,5’i arasında değişen factoring harcını komisyon olarak talep eder. Faktoring şirketi devredilen alacakların kredi riskini üstlendiğinden ayrıca delkredere harcı denilen ve fatura değerinin 0,2’si ile 0,4’ü arasında bulunan bir ücret talep eder.⁷¹ Bunlar bir Faktoring şirketinin işlemlerinin ücretlerini oluşturur.

G. Faktoring Derneği

Türkiye’de Faktoring Derneği 1995 yılında kurulmuş bir meslek örgütüdür. Faktoring sektöründe faaliyet içerisinde olan şirketlerin büyük çoğunluğu bu derneğin üyesidir. Faktoring derneği’nin kuruluş amaçları factoring faaliyetlerinin geliştirmesini desteklemek, factoring ile ilgili hukuki altyapının oluşmasına katkıda bulunmak, factoring uygulamalarını standart hale getirip tüm üyelerin kendi kuruluşlarında bu standartları uygulamalarını sağlamak, factoring ile ilgili araştırma, geliştirme ve incelemeler yaparak bu konudaki faaliyetlerin gelişmesine katkıda bulunacak öneri ve görüşleri ilgililere ve kamuoyuna duyurmak, factoring ile ilgili

⁶⁹ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik (RG. 10.10.2006-26315 sayılı); Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu (RG 13.12.2012-28496 sayılı)

⁷⁰ KOCAMAN, s. 5

⁷¹ KOCAMAN, s.5

uzman personel yetiştirilebilmesi için her türlü eğitim hizmetinin verilmesini sağlamak, üyeler arasında yardımlaşma, işbirliği ve bağlılığı artırmak, faktoring işlemleri ile ilgili ortaya çıkacak sorunların çözümü için girişimlerde bulunmak, bu sorunları, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına iletme⁷².

Factoring Derneği, faktoring piyasasının sağlıklı işlemesi için faktoring şirketlerinin hak ve menfaatlerini koruyarak ve gözeterek, uygun yasal çerçeve içerisinde kurulmalarına katkıda bulunmalarının yanı sıra, bu sektörün verim ve etkinliğini artırarak uluslararası büyüklüğe ve güce ulaşmasında da çalışmalar yürütmektedir.

§3. ALACAĞIN TEMLİKİ

A. Genel Olarak

İnkasso şirketleri, faktoring şirketleri ve varlık yönetim şirketleri özellikle alacağın temlik ile çalışmaktadırlar. Alacağın temlik Türk hukukunda Borçlar Kanunu'nun 162. ve 172. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Alacağın temlik üçlü taraf ilişkilerinin bir türüdür. Genel olarak alacağın temlik, hukuki bir işleme dayalı bir alacağın bütün hak ve vecibleri ile birlikte alacaklı (temlik eden) ile üçüncü bir kişi (temlik alan) arasında yapılan ve kazandırıcı bir tasarruf işlemi niteliğini taşıyan şekle bağlı bir sözleşmedir. Fakat alacağın temlik, alacağı temlik eden üçüncü kişiden olan alacağını, alacağı temlik alan tarafça tahsil edilebilmesi de söz konusudur. Temlik alan ve temlik eden kişilerin iradeleri çerçevesinde çeşitli amaçlara hizmet edebilir.

Temlik çeşitleri; kanuni temlik, kazai temlik ve iradi temlik olmak üzere üçe ayrılır. Şirketler ve alacaklılar arasında yapılan işlemler iradi temlik, yani alacağı temlik eden ile temlik alan arasındaki bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleşir.

Alacağın temlik borçlunun rızası aranmadan, tamamen onun bilgisi dışında yapılabilmektedir. Temlik eden ve temlik alan kişiler arasında bir sözleşme yapılarak alacaklı değişir ve alacak bu alacağı temlik alan üçüncü kişiye geçer. Faktoring şirketleri, varlık yönetim şirketleri ve inkasso şirketleri temlik alan üçüncü kişiler

⁷² Faktoring Derneği websitesi, 20 Haziran 2014 < <http://factoringderneği.org.tr/hakkimizda>>

sıfatını taşır. Sözleşmenin yapılmasıyla alacak hakkı bu şirketlere geçer ve sözleşmenin içeriğine göre kendi adlarına ve hesaplarına veya temlik edenin hesabına borçludan alacağın tahsilâtını yapar.

Temlik konusu kural olarak alacaklı hangi kaynaktan doğarsa doğsun tüm alacaklarını üçüncü şahsa temlik edebilme hakkına sahiptir. BK. m.162/1 “kanun ve akit ile veya işin mahiyeti icabı olarak menedilmiş olmadıkça borçlunun rızasını aramaksızın alacaklı alacağını üçüncü bir şahsa temlik edebilir.” şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre temlik yasa tarafından yasaklanmış alacaklar, temlik sözleşme ile menedilmiş alacaklar ve temlik işin niteliğine göre caiz olmayan alacakların temlik mümkün değildir. Ayrıca sözleşme ve işin niteliğinin uygun olması gerektiği hususlar gözetilmesi ve alacağın temlik, bir hukuki işlem olduğundan dolayı, genel hüküm gereğince temlik konusu alacak kamu düzenine, genel ahlaka, kişilik haklarına aykırı olmaması gerekmektedir.

Temlik eden alacaklı, sözleşmenin yapılmasıyla borcu devretmek zorunda kalır, fakat BK md.162’ye göre alacağın temlik işlemini borçluya bildirmek zorunda değildir; çünkü borçlu zaten önceki anlaşma ile borcu doğuran olayı kabul etmiştir ve temlik işlemi ile de borçlunun borç miktarı değişmemektedir. Ancak borçlu iyi niyetle borcunu önceki alacaklıya veya aynı alacak üzerinde birden fazla temlik mevcudiyetinde, önceki temlikler dururken sonrakine ödemesi durumunda, borçlunun bu borçtan kurtulma durumu vardır. Bundan dolayı borçluya alacağın temlikini bildirmek şart olmasa dahi, bildirmek her taraf için daha sağlıklı olur.

B. Temlikin Yapılma Amacına Göre Alacağın Temlik

Alacağın temlikinin asıl amacı; alacağın tamamı veya bir kısmı için, temlik ile birlikte alacaklı tarafın değişmesiyle, alacak temlik alana geçerek, alacağın bütün hak ve veciblerin yeni alacaklıya geçmesidir, fakat alacağın temlik aşağıda belirtilen farklı amaçlarla da kullanılabilir.

İfa yerine alacağın temlikinde, alacağı temlik eden alacaklı, temlik alan şirkete karşı borçlu fakat üçüncü bir kişiden alacaklıdır. Temlik eden, temlik alana olan borcunun ifası için başka üçüncü bir kişiden olan alacağını temlik alana devrederek,

temlik eden temlik alana olan borcunu üçüncü bir kişiden olan alacağını temlik etmesiyle borcundan kurtulur.⁷³

İfa yerine alacağın temlikine benzer başka bir çeşidi ise ifa uğruna alacağın temlikidir. İfa yerine alacağın temliki ile aynı konusu olan, fakat temlik edenin temlik alana olan borcunun bitmesi, devre konu alacağın tahsil edildiği anda ve ölçüde sona ermesidir.⁷⁴

Alacağın temlikinin diğer bir türü ise teminat amacıyla temliktir. Bu türde temlik edenin temlik alana karşı borcu mevcuttur. Temlik eden söz konusu olan borcunun teminatı olarak üçüncü bir kişiden olan alacağını temlik alana devreder. Temlik alan, temlik eden borcunu ödemesi durumunda, temlik edilen borcu vadesinde ödendiğinde teminat konusu alacağı temlik edene iadeyi kabul eder, fakat temlik eden borcunu ödemediği durumda, temlik alan teminat konusu alacağı tahsil ederek temlik edenden olan alacağını kapatmış olur.⁷⁵

Alacağın temlikinin başka bir türü ise, tahsil amacıyla yapılan alacağın temlikidir. Temlik eden, üçüncü kişiden olan alacağını sadece tahsil işlemlerini gerçekleştirmesi amacıyla temlik alana devreder. Alacağın bütün hak ve vecibleri temlik edende kalırken, temlik alan sadece kendi adına tahsilatı gerçekleştirir ve tahsilin ardından temlik edene iade edilmesi kararlaştırıldığından dolayı, tahsil miktarını temlik edene aktarır.⁷⁶

C. Alacağın Temlikinde Şekil Şartları

Alacağın temlikinin geçerli olabilmesi için kanun bazı şartları öngörmüştür. Temlike konu olabilecek bir alacak var olmalıdır. Her iki tarafın fiil ehliyetine sahip olmaları gerekmele birlikte tarafların karşılıklı irade beyanları birbirine uygun olmalıdır. Sözleşmede temlik edenin icabı yazılı olarak yapması gerekmekte iken temlik alan tarafın kabulü açık veya örtülü olabilir. Temlik alan taraf kabul beyanını yazılı olarak yapmak zorunda değildir.

Alacaklı ve şirket arasında yapılan alacağın temlik sözleşmesinin yazılı olarak yapılması zorunludur. Sözleşmede alacak açık bir şekilde belirtilmesi, temlik eden kişinin bilgileri eklenmesi, temlik etme iradesi açık bir şekilde belirtilmesi ve temlik

⁷³ DAYINLARLI, Kemal: Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki, Ankara 1993, s. 100.

⁷⁴ DAYINLARLI, s. 99.

⁷⁵ DAYINLARLI, s. 97.

⁷⁶ DAYINLARLI, s. 95.

edenin imzası bulunması gerekmektedir. Fakat tarih, temlik yeri ve temlik edilen alacağın miktarı belirtilme zorunluluğu bulunmamaktadır. Resmi Şekil aranmamakla beraber taraflarca temlik sözleşmesinin resmi Şekilde yapılacağı kararlaŐtırılmıŐsa sözleşme bu Şekilde yapılmalıdır.

3. BÖLÜM

ALMANYA'DA İNKASSO SİSTEMİNE İLİŞKİN HUKUKİ MEVZUAT

§1. HUKUKİ HİZMETLER KANUNU

A. Hukuki Hizmetin Genel Tanımı

Yasalar bütün yaşam alanlarını etkilediğinden dolayı, bazı mesleki faaliyetleri hukuki hizmet sağlamadan gerçekleştirilmesi güçtür. Bu nedenle avukatlık dışında kalan meslek faaliyetleri için izin verilen ve yasaklanan hukuki hizmetlerin tanımı çok önemlidir. Almanya bu konuda 2008 yılında yürürlüğe koyduğu “Hukuki Hizmetler Kanunu” (Rechtsdienstleistungsgesetz - RDG) kanununda bu konuyu ele alarak kesin tanımlar yapmıştır.

“Hukuki Hizmetler Kanunu” yargı dışı hukuki hizmetler sağlama yetkisini düzenler. Bu Kanuna bağlantılı olarak “Hukuki Hizmetler Kanunu’na Giriş Yasası (Einführungsgesetz zum Rechtsdienstleistungsgesetz - RDGeG) hukuki hizmetler için ücretleri düzenler. Ayrıca “Hukuki Hizmetlerin Esasları Hakkında Yönetmelik” (Rechtsdienstleistungsverordnung – RDV) Hukuki Hizmetler Kanunu’nun uygulanması ile alakalı düzenlemeler içerir.

RDG Kanun’u yargı dışı hukuki hizmeti, hukuki hizmeti veren kişiye yabancı olan bireysel bir olayda yasal inceleme gerektiren faaliyetler olarak açıklamaktadır. Hukuki hizmetin var olması sadece kapsamlı yasal incelemelerde değil, basit işlemlerin hukuki incelemesi bile hukuki hizmetin var olması için yeterli sayılmaktadır.⁷⁷ Gerçek hukuk uygulamalarına ihtiyaç duyulan işlemler ise sadece avukatlar veya avukatlara eşdeğer kişiler tarafından sağlanabilir. Yargısal alandaki

⁷⁷Deutscher Bundestag, Beschlussempfehlung und Bericht des Rechtsausschusses, Entwurf eines Gesetzes zur Neuregelung des Rechtsberatungsrechts (Begr. RegE, BT-Drucks. 16/6634), 10. Kasım.2007, sayfa 62; KRENZLER, sayfa35.

avukatlık vekilliği ayrı yasalarla düzenlenmiştir ve avukat olmayan kişiler/meslekler avukatlar ile aynı kıstaslara sahip değildir.

RDG'nin paragraf 3'üne göre, bağımsız bir şekilde yargı dışı hukuki hizmetlerin sağlanması, sadece RDG ve başka bir yasa tarafından veya başka bir yasaya dayanarak izin verilmişse sağlanabilir. Dolayısıyla yargı dışı hukuki hizmetlerin bağımsız sağlanması genel olarak yasaktır. Fakat hukuki hizmetin yetki gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığına bakılmaksızın, inkasso şirketlerinin faaliyetleri bazı kriterler doğrultusunda özel bir düzenlemeyle kendi başına (per se) hukuki hizmetler olarak geçerlidir.⁷⁸

Yargı dışı ve yargısal hukuki hizmetlerin ayrımı RDG kanununda tanımlı değildir. Kanun tasarısının⁷⁹ gerekçesine göre alıcısı mahkeme olmayan bütün işlemler yargı dışıdır. Buna göre yargı dışı hukuki hizmetler aynı zamanda yargısal bir işlemle ilişik olan durumlardır. Bunlar; yargıya intikal etmiş bir dava veya ilamsız icra usulüne başvurulmuş durumlarda karşı tarafla müzakerelerde bulunmak, icra işlemleri, bir müvekkilin danışmanlığı ve mahkemeye ulaştırılacak yazıların hazırlanmasıdır. Yargısal hukuki hizmetler ise, alıcısı mahkeme olan yasal usul kurallarında düzenlenen işlemlerdir.⁸⁰ RDG Kanunu, yargı dışı hukuki hizmetlere, yürütülen bir mesleğin faaliyet alanına ait ise, ücretsiz ise, bir kululuğun/derneğin (izin almış bir kişi tarafından) üyeleri için ise ve kamu/kamu kuruluşları tarafından sağlanıyor ise izin vermiştir. Bunların dışında ücretli veya ücretsiz olarak sağlanan hukuki hizmetler özel uzmanlık olması kaydıyla kayıtlı olan inkasso şirketleri, emeklilik ve sosyal güvenlik danışmanları ya da yabancı hukuk alanında hizmet veren kişiler tarafından sağlanabilir.⁸¹

B. İnkasso Hizmetlerinin Yasal Tanımı

RDG paragraf 2 fıkra 2 de inkasso hizmeti için yasal bir tanımlama düzenlemiştir. Hukuki hizmetin yetki gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığına bakılmaksızın, inkasso şirketlerinin faaliyetleri bazı kriterler doğrultusunda özel bir düzenlemeyle kendi başına (per se) hukuki hizmetler olarak geçerli kılınmıştır. Yasaya göre inkasso hizmeti sadece bir başkasına ait alacakların tahsili veya tahsil amacıyla

⁷⁸ TEUBEL, NOMOS Kommentar, Rechtsdienstleistungsgesetz, s. 22.

⁷⁹ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s. 45.

⁸⁰ TEUBEL, s. 23.

⁸¹ TEUBEL, s. 21.

bir başkasının alacağın temliki ile devredilmiş alacakların tahsilâtı, bağımsız bir iş olarak yapılması kaydıyla inkasso hizmeti sayılır.⁸² İspat güçlükleri yaşamamak, farklı yollar ile kanundan kaçmayı önlemek ve tüketici haklarını koruma amaçlı, alacak ekonomik olarak ve aynı zamanda alacağın temerrüt riski de bir başkasına ait olması gerekmektedir. Ticari olarak alacak tahsilâtında alacağın başkası adına olma gerekliliği hem inkasso şirketini görevlendiren alacaklı hem de borçlu için çok büyük önem taşımaktadır; çünkü bu düzenleme sadece alacaklıyı (müvekkili) kötü hukuki hizmet verilebilecek şirketlerden korumak için değil, hem alacaklı hem de borçluyu kötü niyetli alacak tahsilâtı yapan şirketlerden korumak için düzenlenmiştir.⁸³

İnkasso hizmeti tanımlaması Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin (BVerfG) içtihat kararlarından doğmuştur. BVerfG, birçok kararda inkasso şirketlerinin faaliyet alanlarını tanımlamış ve özellikle inkasso hizmetleri sağlayabilecek yetki için mutlaka hukuki bilgi gerektiğini vurgulamıştır.⁸⁴ İnkasso hizmeti sağlamak isteyen kişi, öncelikle belli koşulları yerine getirerek yargı dışı hukuki hizmetler kütüğüne kayıt olması ve başvuru sahibinin belli hukuk dallarında hukuki bilgiye sahip olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Bunlar şu şekildedir: Medeni Kanun, Ticaret Hukuku, Şirketler Hukuku, Medeni Usul Hukuku, İcra ve İflas Hukuku ve Avukatlık Ücret Tarifesi.

Bu gereksinimler, yargı dışı alacak tahsilâtının normal ticari faaliyet olmadığını ve mutlaka bu işlemlerde hukuki konular içerdiğini gösterir. İnkasso şirketleri sadece ihtarname göndermek veya basit tahsilât işi yapmakla değil, başkalarının haklarını ve mülkiyet menfaatlerini savunan sorumluluklara sahiptir. Bu nedenle alacak tahsilâtının mutlaka her alanında hukuki danışmanlığın da gerekliliği varsayılabilir. Sonuç olarak, inkasso hizmetleri sadece kayıtlı ve ruhsatı olan ve yasal hizmet sağlayan kişiler, (avukatlar ve hukuk müşavirleri) tarafından sağlanabilir.⁸⁵

Paragraf 2 fıkra 2 başkasına ait alacakların tahsilâtını ve tahsilât amacıyla devredilmiş alacakları aynı şekilde tanımlar. İki alternatifin arasındaki fark, başkasına

⁸² RDG Kanunu md. 2 f. 2.

⁸³ RÖMERMANN, Römermann/Grunewald, Kommentar Rechtsdienstleistungsgesetz, Verlag Dr. Otto Schmidt Köln, 1. Baskı 2008, s. 98.

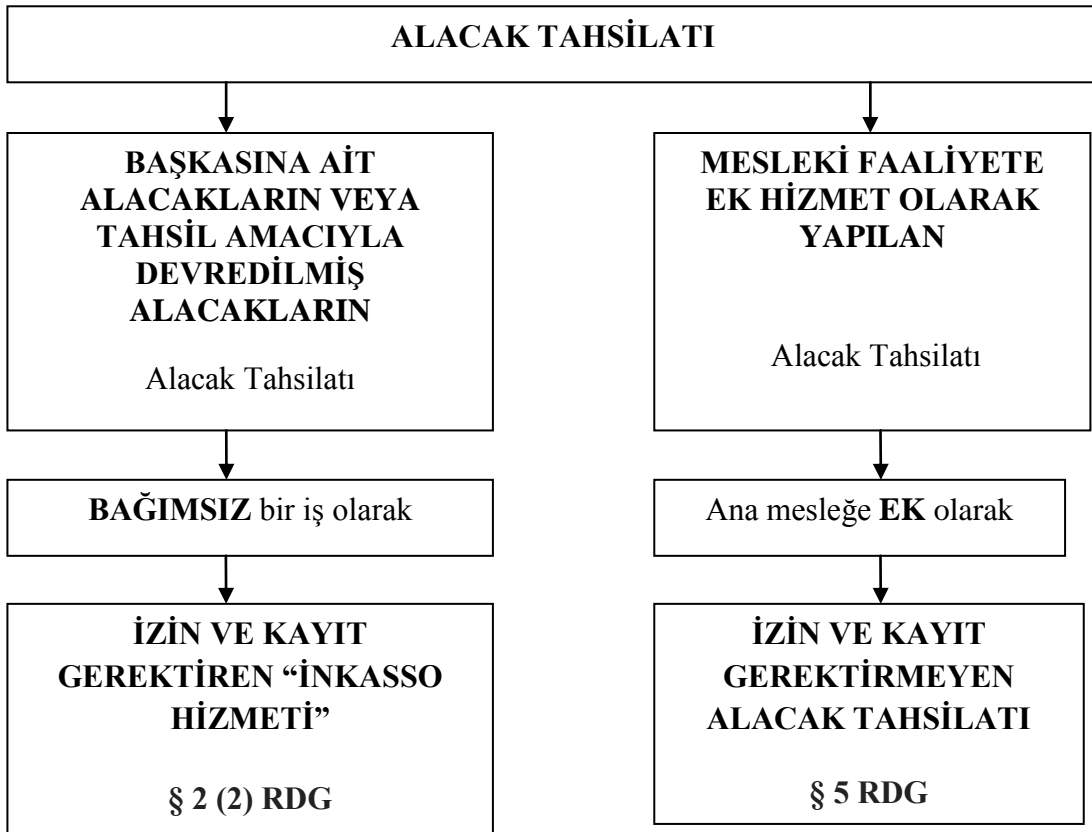
⁸⁴ OFFERMANN-BURCKART, Nomos Kommentar, Rechtsdienstleistungsgesetz, sayfa 53; BVerfG 20.2.2002- 1 BvR 821/00, NJW 2002,1190; BVerfG 14.8.2004 – 1 BvR 725/03, NJW-RR 2004, 1570.

⁸⁵ vom STEIN, Jürgen, "Der neue Begriff der Rechtsdienstleistung" Anwaltsblatt 6/2008, s. 385, 388.

ait alacakların hem başkası adına hem de hesabına tahsil edilmesi, devredilmiş alacakların ise inkasso şirketinin adına fakat başkasının (alacaklı/müvekkil) hesabına tahsil edilmesidir. Her iki seçenekte de ekonomik sonuç önem taşır.

Ayırt edici kriter, tahsilat yapıldığında ekonomik çıkar ve yarar (ekonomik yaklaşım) kimde olduğu sorusudur. Eğer başkası adına alacak tahsilâtı veya tahsilât amacıyla devredilmiş alacak söz konusu değil ise, geriye başka bir seçenek kalır. İnkasso şirketi kendi adına ve hesabına bir alacağın tahsilâtını yapar ve tahsilâtı kendi adına gerçekleştirir. Bu durumda paragraf 2 fıkra 2’de belirtilen başkası adına ve hesabına ilişki kriteri bulunmadığından RDG Kanun’u çerçevesine girmez.⁸⁶

“İNKASSO HİZMETİ” TANIMI

Şekil 3.1

⁸⁶ OFFERMANN-BURCKART, s. 54.

C. İnkasso Hizmetinin Koşulları

I- İnkasso hizmetinde tahsilat

Tahsilât kavramı bir alacağın tahsilâtına yönelik tüm tedbirleri kapsar. Tahsilât işlemleri bir taraftan ihtarname ve alacak tahsilâtı faaliyetlerini, diğer taraftan ise inkasso hizmetlerindeki tahsilât işlemleri hukuki hizmetler olarak nitelendirildiğinden, bu bağlamdaki tahsilât kavramı çok daha geniş ve önemli ölçüde hukuki danışmanlık ve incelemeyide kapsadığını gösterir.⁸⁷

II- İnkasso hizmetinde tahsilatın başkası adına ve hesabına yapılması

Şekil 3.1 “İnkasso Hizmet” in tanımı göstermekte. RDG Kanunu’nun paragraf 2 fıkra 2 ‘si inkasso hizmeti olarak sadece yasal olarak bağımsız bir iş olarak başkası adına ve hesabına yapılan alacak tahsilâtını içerir. Alacak kimin hesabı adına tahsil edileceği ve bu alacağın kime ait olduğu soruları, birbirinden ayırt edilmesi gereken iki önemli husustur. Alacak sahibi olma konusu fıkra 2’nin uygulanabilirliği ile doğrudan alakalı değildir. Asıl önemli olan alacağın başkası hesabına yapılmasıdır. Kanun koyucu, başkasının hesabına yapılacak tahsilât ölçütüyle, ekonomik olarak başkasına ait olan alacak tahsilâtı ve temerrüt riskini asıl alacaklıya ait olan durumları RDG Kanunu’nda düzenlemiştir.⁸⁸

Bu düzenleme öncelikle alternatif 1 olarak, tahsilât faaliyeti vekâlet veya temsilcilik yetkisi ile yani tahsil edilecek alacağın hem ekonomik hem de resmi olarak başkasına ait olduğu durumları kapsar. Bunun yanı sıra alternatif 2 temlik yolu ile devredilmiş alacakları kapsar. Resmi olarak alacak temlik alana geçse dahi, alacağın temerrüt riski temlik eden kişide kalır ve tahsilât onun hesabına yapılır. İnkasso şirketi için tahsil edilen alacak ekonomik olarak yabancı kaynak olarak kabul edilmektedir.⁸⁹ İhtilaf durumunda temerrüt edilmiş bir alacağın başkası veya kendi adına tahsil edildiği sözleşmeye dayanarak değerlendirilmelidir. Önemli olan alacağın kalıcı olarak alıcıya aktarılmış olup olmadığı ve kredi riskinin kime ait olduğudur.

Sözleşmede bulunan, borçlunun ödeyememesi durumunda sözleşmenin iadesini öngören veya devredilen alacağın tahsilâtı için garanti veren yükümlülükler,

⁸⁷ KİLİAN, Matthias, Kilian/Sabel/vom Stein, Das neue Rechtsdienstleistungsgesetz, Deutscher Anwaltsverlag & Institut der Anwaltschaft GmbH, 1. Baskı, 2008, §6 paragraf 132.

⁸⁸ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s.48.

⁸⁹ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s.48 f.

alacağın satın alınması söz konusu olmadığı, ancak gizli olarak alacağın tahsilât amacıyla devredilmiş olduğunu gösterir. Eğer alacağın ekonomik riskini, devralan kişi üstlenirse, alacağın tahsilâtını kendi hesabına yapmış olur.⁹⁰

1. İnkasso hizmetinin vekâlet veya temsil yetkisi ile yapılması

Başkası adına tahsil etme ölçütü altında, vekâlet veya temsil yetkisi ile tahsilâtı sınıflandırmak gerekir. İnkasso vekâlet yetkisi ile başkası adına ve hesabına alacak tahsil etmenin klasik durumudur. İnkasso şirketi, müvekkili adına ve hesabına tahsilâtı gerçekleştirdiği durumlardır. Alacak hem ekonomik hem de yasal olarak alacaklıya ait kalır.

İnkasso temsil yetkisi durumunda ise, alacaklı inkasso şirketini alacağı tahsil hususunda tek taraflı irade beyanıyla görevlendirir. Bu durumda temlikten farklı olarak alacaklı değişmez. İnkasso şirketi kendi adına fakat başkası hesabına alacağı tahsil eder, yani alacak üzerinde sadece sınırlı bir tasarruf yetkisi verilir. Yetki sözleşmesinin içeriğine göre borçludan ya alacaklıya ya da kendine ödeme talep edebilir. Alacak bu durumda da hem ekonomik hem de özünde alacaklıya ait kalır ve tahsilât başkası adına gerçekleşir.

2. İnkasso hizmetinin tahsil amacıyla alacağın temlik ile devralınması

İnkasso hizmeti RDG Kanunu'na göre tahsil amacıyla alacağın temlik ile devredilmiş alacakları da kapsar. Bu halde temlik eden alacaklı (temlik eden), üçüncü kişiden olan alacağın temlik alan inkasso şirketine yalnızca tahsil işlemlerini gerçekleştirmesi amacıyla devreder. Alacağın devredilmesiyle inkasso şirketi (temlik alan) dış ilişkide alacaklı konumuna geçer. Ancak ayrı bir sözleşmeye dayanarak iç ilişkide sınırlı kalır. Alacağın tahsilinin ardından inkasso şirketinin parayı temlik edene aktarması gerekir. İnkasso şirketi tahsilâtı dış ilişkide kendi adına yapmasına rağmen, iç ilişkide yapılan ayrı sözleşmeye dayanarak başkası hesabına yapar. Alacağın ekonomik ve kredi riskini temlik eden taşır ve tahsilât onun hesabına gerçekleşir. Alacağı tahsil eden inkasso şirketi için alacak yabancı unsur taşır ve ihtilaf durumunda temerrüt edilmiş bir alacağın başkası veya kendi adına tahsil edildiği

sözleşmeye dayanarak değerlendirir. Burada yine önemli olan alacağın kalıcı olarak inkasso şirketine aktarılmış olup olmadığı ve kredi riskinin kime ait olduğudur.

Bu alan aynı zamanda İfa uğruna alacağın temlikini de kapsamaktadır. Böyle bir durumda, devredilen alacak devralana geçse dahi, bu alacağın tahsilâtı öncelikle hem yasal hem de ekonomik olarak temlik edenin çıkarına gerçekleşir. Alacağı temlik eden kişi temlik alana karşı borçlu fakat üçüncü bir kişiden alacaktır. Temlik eden temlik alana olan borcunun ifası için üçüncü kişiden olan alacağını temlik alana devreder. Diğer bir deyişle, temlik eden kişi bir sözleşmeden doğan borcunu ödeyerek değil, temlik işleminin konusu olan bir alacağı ile ifa etmiş olur.⁹¹ İnkasso şirketinin temliğe konu olan alacağın tahsilâtından elde etmiş olduğu alacak kendi hakkına sayılır ve böylece alacağın başarılı tahsilâtında temlik eden borcundan kurtulmuş olur. Temlik edenin temlik alana olan borcu temlikin yapıldığı anda değil, devre konu alacağın tahsil edildiği anda ve ölçüde sona erer.

3. İnkasso hizmetinde alacağın satın alınması

Temel olarak, tahsil amaçlı alacağın temlikinden ayırt edilmesi gereken olaylar, başkasına ait alacakların satın alınmasıdır (devralınmasıdır). Alacağın devredilmesi durumlarında alacağın kredi riski, nihai olarak alıcıya geçmiş olur.⁹² Bu tür işlemler tamamen RDG kapsamı dışında kalır.

Tahsil amacıyla alacağın temlikine karşılık alacağın tamamen devredilmesi durumunda, ekonomik olarak ve kredi riski dâhil olmak üzere inkasso şirketine geçer. İnkasso şirketleri satın alacağı alacakları inceleyerek sadece kendi çıkarlarını göz önünde bulundurarak işlemi gerçekleştirirler.⁹³ İnkasso şirketleri, bu tür için izne gerek olmadan izin gerektiren diğer inkasso türlerin yanı sıra alacağı satın alabilir ve tahsil edebilir.

Alman Federal Mahkemesi 2000 yılında verdiği bir kararda alacağın satın alma durumunu tahsil amaçlı alacağın temlikinden ayırt etmeye yönelik standartlar belirlemiştir.⁹⁴

⁹² Begr. BT-Drucks. 16/3655, s.48.

⁹³ Begr. BT-Drucks. 16/3655, s.36.

⁹⁴ BGH, Urteil vom 24.10.200 – XI ZR 273/99, NJW-RR 2001, 1420.

Bu ilkelere göre RDG Kanunu'nun kapsamadığı alacak satın alımın faaliyetleri şunlardır:

Vadesi dolmamış alacakların devredilmesi ve kredi riskinin tamamen alıcıya geçtiği durumlar kesinlikle RDG Kanunu'nun belirttiği alacak devirlerinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Bunlar faktoring işlemleri olarak geçen ve ayrı yasalarla düzenlenmiş olan hallerdir. Ayrıca alacak devrinde takas faaliyetleri de bu kanun çerçevesinde geçerli değildir. Son olarak kredi portföyü satın alımı (özellikle “non-performing-loan - kredi sözleşmesinde öngörülen şartların yerine getirilmediği kredi türleri) de kesinlikle bu yasada belirtilen alacak satın alma durumunu yansıtmamaktadır. Aynı faktoring şirketleri gibi, kredi portföyü satın alma işlemleri de ayrı yasalar ile düzenlenmiştir.⁹⁵

III- İnkasso hizmetinin bağımsız bir hizmet olarak yapılması

RDG Kanunu'nun önemli bir kısıtlaması paragraf 2 fıkra 2 cümle 1'de bulunan “İnkasso Hizmeti” nin yasal tanımından kaynaklanmaktadır. Yasal tanıma göre, inkasso hizmeti sadece bağımsız bir işletme (meslek) olarak sağlanabilir (Şekil 3.1). Buna göre yapılan alacak tahsilâtı inkasso hizmeti sayılabilmesi için, sürekli olarak tam zamanlı veya yarı zamanlı yapılması gerekmektedir. Eğer başka bir mesleki faaliyetin yanı sıra ek hizmet olarak alacak tahsilâtı yapılıyorsa, inkasso hizmeti olarak sayılmamaktadır.⁹⁶ Bu tür ek işlemler tamamen ticari yardımcı karakteri taşıyan faaliyetler olarak görülmektedir.

Fakat bir işletmeye bağlı olarak yapılan inkasso faaliyeti, RDG Kanunu'un paragraf 2 fıkra 1 uyarınca yine de bir hukuki hizmet olarak geçerli olabilir.⁹⁷ Bunun için yine alacak tahsilâtı yabancı bir hususta yasal bir inceleme gerektirmelidir. Yasal inceleme gerektiren, fakat bağımsız bir işletmeye bağlı tam veya yarı zamanlı yapılmayan alacak tahsilât, RDG Kanunu'nun paragraf 5'ine göre ek hizmet olarak sınıflandırılabilir.⁹⁸

Bu kabul edilebilirlik paragraf 5'e göre değerlendirilir. Alacak tahsilâtı, mesleki veya faaliyet alanına ek hizmet olarak ait ise, başka bir ana mesleğin yanı sıra yapılmasına izin verilmiştir. Ek hizmetin var olup olmadığı, ana faaliyetin içerik,

⁹⁵ BT Begr. BT-Drucks. 16/3655, s.48.

⁹⁶ BT Begr. BT-Drucks. 16/3655, s.49.

⁹⁷ BT Begr. BT-Drucks. 16/3655, s.49.

⁹⁸ KİLİAN, §12 paragraf 147.

kapsam ve objektif bağlantısına göre değerlendirilmelidir ve ana faaliyet için gerekli olan hukuki bilgiler dikkate alınması gerekir. RDG Kanunu'un paragraf 5'inde ek hizmet olarak izin verilmiş olan aşağıdaki faaliyetlerden herhangi biriyle bağlantılı olarak sağlanan hukuki hizmetlerdir (alacak tahsilâtı):

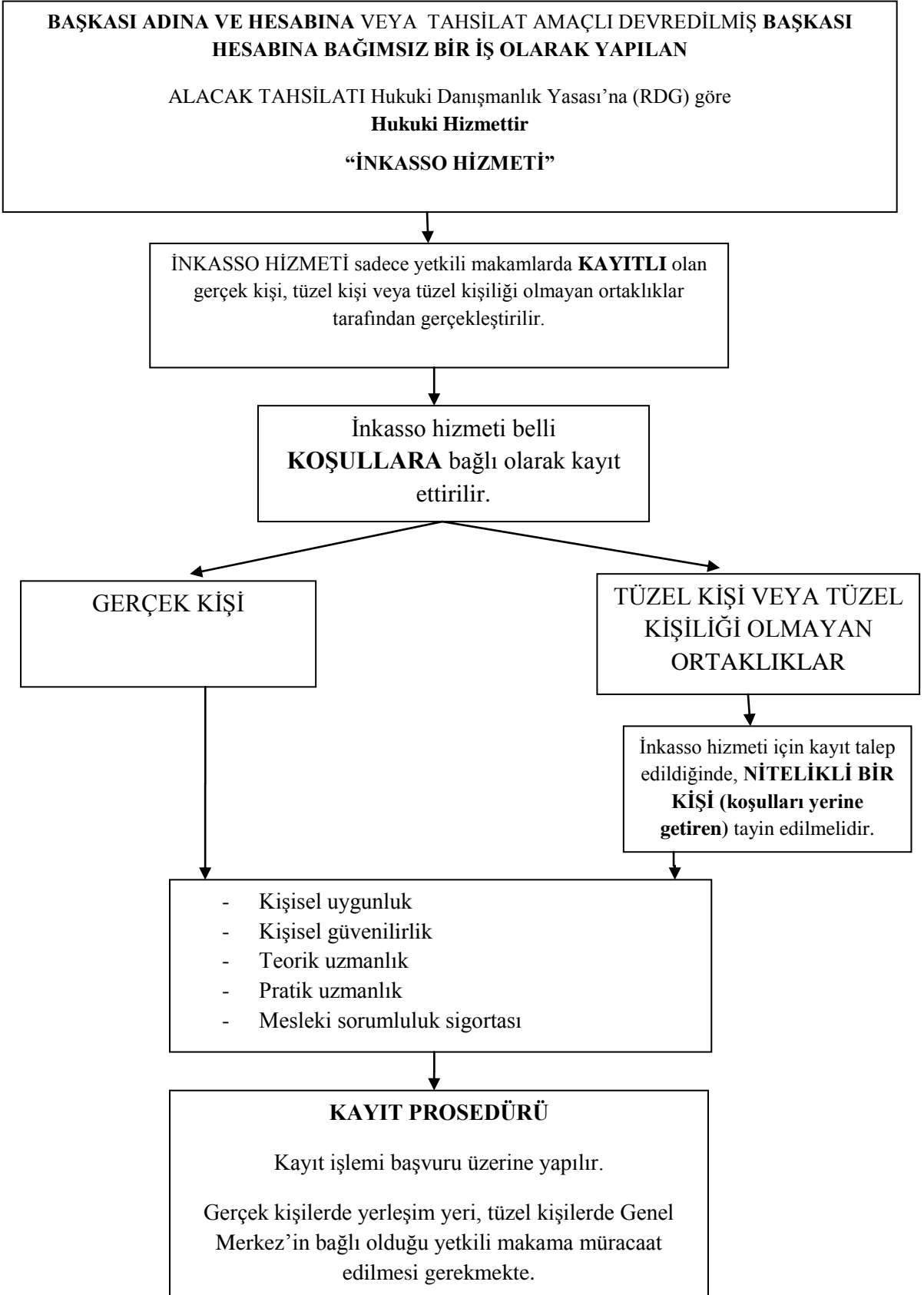
Vasiyeti tenfiz işlemleri; vasiyeti yerine getirme görevlisi (Tenfiz Memuru), vasiyetçinin mirasını ölüme bağlı tasarruf ve kanun hükümlerine göre intikalini, vasiyet ve mükellefiyetlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere vasiyeti tenfiz işlemlerini yapar. Vasiyeti yerine getirmek için terekedeki alacakları tahsil edebildiğinden dolayı, bu işlem ile bağlantılı olarak yapılan alacak tahsilâtı ek hizmet olarak kabul edilir.

Konut işletmeciliği; konut işletmeciliğinde konutları kiralayarak gelir elde edilir. Kiracıların kira ödemelerini yapmadıkları durumunda, konut işletmelerine alacak tahsilâtı ek hizmet olarak izin verilir.

Fon/Finansman danışmanlığı; finansal danışmanlık şirketleri bireysel emeklilik ve hayat sigortası ürünlerini satma faaliyetlerinden bulunurlar. Fon danışmanlık şirketleri ise müşterilerine özel yönetim stratejileri oluşturur ve ilgili fonlara ait portföyleri optimum getiri hedefleri ile yönetir. Her iki danışmanlık türünde müşterilerinin bu ürünler için ödemedikleri primleri, danışmanlar meslek faaliyetlerinin yanı sıra müşterilerinden tahsil edebilir.

Bu hükümlerin etkileşimi sonucu, alacak tahsilâtı faaliyetleri, kayıtlı olmayan inkasso şirketleri veya avukat olmayan kişilere, baştan itibaren kapalı değildir. Herhangi bir yasal inceleme gerektirmeyen, tamamen ticari bir aktivite olan basit alacak tahsilâtı fıkra 2 cümle 1 kısıtlaması nedeniyle herkes tarafından yapılabilir. Yasal inceleme gerektiren alacak tahsilâtı ise, ana mesleğin yanı sıra ek hizmet olarak yapılıyorsa, kayıtlı olmayan veya avukatlık yetkisi olmayan kişilere de izin verilmiştir. Fakat sadece “inkasso hizmeti” sağlamak isteyen kişilerin, bu işi kesinlikle bağımsız bir iş olarak sürdürmesi gerekmektedir.

İNKASSO HİZMETİNİN KOŞULLARI

Şekil 3.2

D. İnkasso Uzmanlığı İçin Gerekli Nitelikler

İnkasso hizmeti sağlayabilmek için kişi RDG Kanunu'nun paragraf 12'de belirlenen belli koşullara sahip olması gerekmektedir. İnkasso hizmeti sağlamak isteyen kişi bu mesleğe uygun, güvenilir, inkasso mesleği için özel uzmanlığa ve bir mesleki sorumluluk sigortasına sahip olması gerekmektedir. Gerekli görülen kişisel niteliklerin ve yerine getirilmesi gereken şartların amacı hukuki hizmetlere başvuran kişilerin ve bu hukuki hizmetlerden etkilenen üçüncü kişilerin veya kamu kuruluşlarının hukuki hizmetlerin sadece güvenilir, alanında uzman ve görev ihlallerine karşı sigortalı olan kişiler tarafından sağlandığına dair güven oluşturmalarıdır.⁹⁹

I- Kişisel uygunluk

Kişisel uygunluk, inkasso hizmeti için kayıt başvurusu yapan kişinin, başvurduğu meslek faaliyetinin gerektirdiği kişisel yeteneklerini ve becerilerini kapsamaktadır. Kişinin kişisel uygunluğu insani ve mesleki durumunun genel değerlendirilmesiyle belirlenir.¹⁰⁰ Kişisel uygunluğun olup olmadığı herkes için aynı olan genel bir inceleme ile yapılamaz. Kişisel uygunluk her kayıt başvurusunda bireyselleştirilmiş şekilde her kişi için ayrı değerlendirilmesi gerekir. Orantılık ilkesine ilişkin bir taraftan başvuran kişinin meslek seçimi ve meslek faaliyeti gibi anayasa ile korunan hakları ve diğer taraftan RDG Kanunu ve kamusal düzeni tarafından korunan üçüncü kişilerin hakları birbirine karşı tartılmalıdır. Kişinin, "Bu hukuki hizmeti düzgün sağlayabilir mi?" sorusunda, sadece objektif olarak doğrulanabilir durumlar mevcut ise kayıt başvurusu reddedilebilir.¹⁰¹ Kişisel uygunluk ilk etapta kişinin sabıkasının temiz olması ve ekonomik anlamda düzenli ilişkilerde olması anlamına gelmektedir. Kişi bunu adli sicil kaydı ve ticaret sicil kaydı ile kanıtlamalıdır.

Kişisel uygunluk bir kişinin fiziksel veya psikolojik olarak inkasso hizmeti sağlayamayacağına dair kanıt varsa reddedilebilir. Bunun değerlendirilmesi kayıt başvurusunun yapıldığı zaman incelenir. Kayıt başvurusu sırasında kişinin zihinsel özürlü veya akıl hastalığı mevcut ise bu meslek için uygun olmadığı belirtilmiştir.¹⁰² Fakat önceden var olan bir hastalık kayıt başvurusunda iyileşmiş ise bu durum geçerli

⁹⁹ Begr. BT-Drucks. 16/3655, s. 156.

¹⁰⁰ GRUNEWALD, Barbara, RÖMERMANN, Volker, FRANZ, Kurt, HIRTZ, Bernd, MÜLLER, Hans F, SUPPE, Rechtsdienstleistungsgesetz Kommentar, Otto Schmidt Verlag, 1. Baskı 2008, §12 paragraf 9.

¹⁰¹ Begr. BT-Drucks. 16/3655, s. 67 f.

¹⁰² SUPPE, §12 paragraf 1.

değildir. Hastalığın kalıcı olması kaydın kesinlikle yapılamamasına işaret eder, fakat belli bir zaman sonra iyileşme durumu mevcut ise, kişi kişisel uygunluğu belli bir zaman sonra geri kazanabileceğinden, kayıt işlemi bu hastalığına rağmen yapılabilir.¹⁰³ Fiziksel eksikler açısından ise bir veya birkaç uzvu eksik olan özürlü kişi, kör veya yürüme engelli olan kişiler kesinlikle kişisel uygunluğu engellemez. Sağır veya dilsiz kişilerin başvuru durumu ise iki farklı görüşe sahiptir. Bazı literatürlerde bu kişilerin hukuki hizmetleri tam anlamıyla sağlayamayacakları ve bu hizmetlerde zorlanabilecekleri belirtilmiştir.¹⁰⁴ Fakat başka bir görüş ise, işaret dili tercümanları ile RDG Kanunu'nda geçen hukuki hizmetlerin sağlanabileceği kanaatine varılmıştır.¹⁰⁵ İnkasso hizmeti için, ikinci görüş de göz önünde bulundurulsa bile, müvekkil dışında üçüncü kişilerle muhatap olunması gerekliliği, sağır veya dilsiz kişilerin bu faaliyeti gerçekleştirirken zorlanacakları çok açıktır.

Kişinin yaşam ve davranış şekilleri ise sadece vereceği hukuki hizmeti etkileyecek şekilde ise kişisel uygunluk niteliğine konu olabilir. Şöyle ki verilen hizmeti kötüye kullanarak hukuki çare arayan kişileri negatif bir şekilde etkileyebilme riski var ise, kayıt işlemini engelleyebilmektedir.¹⁰⁶ Örneğin sürekli olarak alkol veya uyuşturucu tüketimi belirtilmektedir.¹⁰⁷ Kişi bağımlılık şeklinde bu maddeleri tüketiyor ise hukuki hizmeti doğru bir şekilde verebileceğinden şüphe duyulmaktadır. Bu durumlar inkasso hizmetini yüzde yüz doğru ve güvenli olarak sağlayamayacağını gösteren unsurlardır.

Bir kişinin karakter özellikleri de kayıt başvurusunda önem taşımaktadır. Müvekkillerine, borçlu tarafa, mahkemeye veya resmi dairelere karşı yapılan saldırgan ve onur kırıcı tavırlar kaydın reddedileceğine dair işaretlerdir. Sonuçta inkasso hizmeti veren kişi hem yargı dışı (borçlu ile) hem de bazı yargısal işlemlerde (İcra ve İflas Hukukunda yetkileri) üçüncü kişiler ile görüşeceğinden, müvekkilini en iyi şekilde temsil etmesi beklenir. Objektif olarak bu tür belirtilerin olabileceğine dair kanıtlar mevcut ise, kayıt başvurusu reddedilebilir.¹⁰⁸

¹⁰³ SUPPE, §12 paragraf 13.

¹⁰⁴ SUPPE, §12 paragraf 17.

¹⁰⁵ SCHMİDT, K.M., Nomos Kommentar, § 12 paragraf 9

¹⁰⁶ KLEINE-COSACK, Bundesrechtsanwaltsordnung, BRAO, Verlag C.H. Beck, München 2009, 6. Baskı, §113 paragraf 21; (Bundesrechtsanwaltsordnung – Federal Avukatlar Yönetmeliği; §113 (2); Bir avukat yasadışı veya para cezası almasına neden olabilecek meslek dışı bir eylem nedeniyle, bireysel bir değerlendirme hukuki hizmet alan üçüncü kişilerin Avukat faaliyeti ile alakalı güvenini ve saygısını kötü etkileyecek sonucuna ulaşırsa, avukat görev ihlali nedeniyle mahkemeye verilir.)

¹⁰⁷ SUPPE, §12 paragraf 22.

¹⁰⁸ SUPPE, § 12 paragraf 24.

Kişisel uygunluğun en son ve en önemli koşullarından birtanesi, yapmak istediği inkasso hizmetinin yaptığı başka bir faaliyetin çıkarları ile çatışma halinde olmamasıdır. Kişinin faaliyet gösterdiği diğer mesleği, tür ve yapı olarak inkasso hizmeti ile girebilecek bir çıkar çatışmasını önleyecek şekilde olmalıdır.¹⁰⁹ Kanun koyucu, inkasso faaliyetinin yanı sıra çıkar çatışması taşıyabilecek örnek gösterdiği finansal aracı faaliyetleridir.¹¹⁰ Bu iki mesleğin çıkar çatışmasını karakterize eden olay, ilgili kişinin her iki meslekte sözleşme ortağı ile alakalı ekonomik durumu aynı piyasa segmentinden yapması gerektiğidir. Bundan dolayı diğer yaptığı faaliyetin (finansal aracı) yanı sıra inkasso hizmetini bundan etkilenmeden ve bağımsız yapamama tehlikesi doğmaktadır. Finans aracılığı yapan kişi, müşterilerine uygun iş anlaşmaları yönlendirebilmesi ve gerçekleştirdiği sözleşmeden kazanç elde edebilmesi için elinden geldiği kadar müşteri bilgilerine ulaşması gerekmektedir. Bunlar müşterinin likiditesi, iş profili, iş planı gibi bilgilerdir. Buna karşılık bir inkasso şirketi tam da bu bilgileri müvekkilinden talep etmeden işini yapması güçtür. Bir inkasso şirketi müvekkili hakkında yukarıda belirtilen bilgilere ve bunların risk değerlendirmeleri ile alacakların ne kadar hızlı ve minimum hangi miktarlarda tahsil etmesi gerektiğini raporlar. Bir inkasso şirketi bu bilgileri diğer yürüttüğü finans aracı faaliyeti için kullanmaya kalkışma tehlikesi barındırdığından, müvekkikli yararına değilde kendi ekonomik çıkarları için kullanabilime ihtimali doğmaktadır. Bu iki meslek ve yine buna benzer ikinci bir faaliyetten çıkar çatışması doğabilecek faaliyetler inkasso hizmetinin yanı sıra yürütülemez.¹¹¹ Buna göre, inkasso şirketi hukuki hizmeti sağlarken ikinci bir faaliyetten dolayı müvekkilin aleyhine/zararına hareket edebilecek, kendi veya başkalarının çıkarlarını izlediği durumlar, kişisel uygunluğun eksik olduğunu gösteren durumlardır.

II- Kişisel güvenilirlik

Güvenirlik kavramı, aslında kişisel uygunluk kavramının içerisinde düzenlenmiştir. Fakat olgusal örtüşmeleri olmasına rağmen, zamanla tanım ve fonksiyonel olarak ayrı bir anlam kazanmıştır. İnkasso hizmeti için kayıt başvurusu yapan kişinin kişisel güvenilirliği bağımsız bir şekilde denetlenmelidir. Kayıt başvurusu yapan bir kişinin güvenilirliğinin eksikliğini gösteren durumlar; davranışları yapacağı faaliyetin sorumluluklarına karşı açıkça çeliski içerisinde olması ve bu

¹⁰⁹ BGH, NJW 1995, 1031; SUPPE, § 12 paragraf 30.

¹¹⁰ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655,s.67.

¹¹¹ SUPPE, § 12 paragraf 32 f.

sorumlulukları yerine getiremeyeceğine dair açık kanıtların mevcut olmasıdır. İnkasso hizmetine başvuran kişilerin, inkasso hizmeti veren kişilerin ve şirketlerin bütün yaşam koşulları ile verdikleri hizmetin RDG yasasının koruyucu amacını yerine getirdiğine ve aynı zamanda bu sistemin niteliksiz kişiler tarafından sağlanmadığına dair, güven içinde olmaları gerekmektedir. Buna göre kayıt işlemine başvurmuş bir kişinin başvurusu, sadece bu hizmeti yerine getiremeyeceğine dair ciddi şüpheler mevcut ise reddedilebilir.

Güvenirligi tespit edebilmek için bazı unsurlar şunlardır:

- Kişinin hem genel hem de özel iş hayatında yasalara uyması
- Kişinin mesleki faaliyet kapsamında genel bağlayıcı standartları gözetmesi
- Kişinin üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmemesi

Güvenirlilik koşulu böylece özellikle mesleki hayatı ile geçmişinde bulunan suç sabıkası ve mevcut olan ekonomik durumunu yansıtmaktadır. Bu nedenle resmi makam tarafından güvenirliliğin değerlendirilmesi, başvuru sahibinin kişisel bütünlüğü hakkında sonuçlara varmak için değil, hedeflenen danışmanlık hizmetleri usulüne ve müvekkilin çıkarlarına göre, özellikle de müvekkilin varlıklarını ve haklarını veya 3. kişilerin varlıklarını ve haklarını ihlal etmeden hatta tehlikeye atmadan, sağlayabilirliği değerlendirilmektedir.¹¹²

Alman Ticaret hukukunun tanımına göre güvenirlilik, tüccar olan kişinin gelecekte ticari işletmesini uygun ve düzgün bir şekilde işleteceğine dair garanti sağlamış ise mevcuttur. Buna göre güvenirliliğin negatif tanımı ise, bu garantinin verilmemesi olarak kabul edilebilir.¹¹³ Fakat RDG Kanunu paragraf 12 fıkra 1 de kişisel güvenirliliğin ne zaman eksik olduğuna dair örneklerde içermektedir.

RDG Kanununun paragraf 12 fıkra 1'ine göre genelde güvenirliliğin eksik olduğu durumlar şunlardır:

- a) Kişi, başvurmadan önceki son üç yılda, bir suç veya meslek faaliyeti ile ilgili işlediği bir suçtan dolayı yasal olarak mahkûm edilmiş ise
- b) Kişinin mali durumu düzensiz ise

¹¹² SUPPE, § 12 paragraf 46 f.

¹¹³ SUPPE, § 12 paragraf 40.

- c) Kişi, başvurmadan önce RDG Kanununda geçen hukuki hizmetler için kayıt başvurusunda veya Federal Avukatlar Kanuna göre Avukatlık ruhsatına başvurmuş ve bu reddedilmiş veya avukat ruhsatı iptal edilmiş veya Avukatlık mesleğinden men edilmiş ise

Bu kurallar genel örneklerdir ve ayrıntılı olarak mutlak bir liste değildir. Güvenirlilik koşulu, amaçlanan inkasso faaliyetinin görevlerine ve sorumluluklarına göre değerlendirilmelidir. Her güvenilmez davranış bu mesleğin faaliyeti için amaçlanan kaydı reddetme hakkı doğurmamaktadır. Tersine ise, mesleki hayatı dışında kalan özel hayatında veya uygulanan ikinci bir meslekten dolayı başvuru sahibinin bu hukuki hizmeti güvenilirli ve düzgün bir şekilde sağlayamayacağına dair ciddi şüpheli olgular mevcut ise, bu olgularda değerlendirmeye alınabilmektedir.

Kanun koyucunun ilk gösterdiği örnekte, hukuki hizmeti sağlamak için başvuru sahibi, başvurudan önceki son 3 yıl içinde bir suçtan veya kabahattan dolayı mahkûm edilmiş ise, bu durum genel olarak güvenirliliğin eksikliğini simgeler. Bir kabahattan dolayı kesin bir mahkûmiyet kararı verilmiş ise, kişinin kayıt başvurusu sadece bu suçun mesleki bağlamda yapılmış ise reddedilebilir. İnkasso hizmeti sağlamak isteyen bir kişi önceden mülkiyet suçu, sahtecilik, para aklama, iflas suçları veya ifade suçlarından mahkûm edilmiş ise kesinlikle kaydı reddedilir.¹¹⁴ Bu suçun mesleki faaliyet veya özel hayatı kapsamında işlenmiş olması farketmez. Yeterli olan başvurusundan önceki son 3 yılda inkasso hizmeti için önem arzeden bir yasal suçta karışmış ve bu suç için mahkûm edilmiş olmasıdır.¹¹⁵ Fakat bireysel değerlendirmelerde bazı suçların özel hayatta veya mesleki hayatta işlenmiş olması farklı bir sonuca yol açabilir. Kişinin özel hayatında işlediği bir suç veya kabahatin kesinlikle mesleki hayatında işleme ihtimali olmadığına karar verilirse herhangi bir engel teşkil etmez. Ayrıca bir suçun küçük ölçülerde olması da güvenirliliğin eksikliğini göstermediğine dair karar alınmıştır.¹¹⁶ Kanun koyucu örnek olarak bir mağza hırsızlığı vermiştir ki bu bile bireysel bir değerlendirmede kesinlik kazanır.¹¹⁷ Kanun koyucunun belirttiği 3 yılın sonunda, kişinin bir suçtan dolayı mahkûm edilme durumu güvenirliliğin eksikliğini ortadan kaldırırsa dahi, suçun ağırlığına ve yeniden yapılabilme ihtimalleri değerlendirilir ve suçun tekrarlama tehlikesinin olup olmadığı

¹¹⁴ SUPPE, § 12 paragraf 24.

¹¹⁵ SCHMIDT, K.-M., § 12 paragraf 22.

¹¹⁶ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655,s.67.

¹¹⁷ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655,s.67.

incelenir.¹¹⁸ Fakat 3 yılın sonrasında güvenilirliğin eksikliğini iddia edebilmek ve böylece kayıt başvurusunu reddetmek için ciddi olgular mevcut olması gerekmektedir.¹¹⁹

Mali koşullarda düzensizlik kanun koyucunun belirttiği diğer bir örnektir. Kanun koyucu mali koşulların düzensiz olduğu durumlar için örnekler belirtmiştir. Mali koşulların düzensiz olduğu haller şu şekildedir; kişinin varlıklarına iflas davası açılmış ise, iflas mahkemesi borçlunun varlığı iflas giderlerini karşılayamadığından dolayı iflasını reddedmiş veya borçlu yeminli beyanda bulunmuş ve icra mahkemesi iflas masasına kayıt ettirilmiş ise mali durumların düzensizliği göz önünde bulundurulur. Fakat Alman Anayasası Kanununun paragraf 12'sinde korunan meslek özgürlüğü, bu halleri 2 durum için kısıtlamaktadır. Buna göre belirtilen haller var olsa dahi, alacaklı toplantısında borçluya ait şirketin yeni yapılandırma durumunda devam ettirme kararı çıkmış ve bu karar iflas mahkemesi tarafından onaylanmış ise mali koşullar düzensiz sayılmaz. Ayrıca kişinin borçlu durumu sadece özel hayatına yönelik ise ve üçüncü kişilere karşı borçlu değil ise kişinin mali durumu düzensiz olarak konumlandırılmaz. Bu düzenleme şunu gösteriyorki, mali koşulların düzensizliği hukuki hizmet arayan kişilerin bu hizmeti verecek olan kişiye karşı korunmaları amaçlanmıştır.¹²⁰

Güvenilirliğin genellikle eksik olan bir başka durum olarak avukatlık ruhsatına kaydı veya avukatlık ruhsatlandırılmasını sonradan kaybetmiş bir kişi için öngörülmüştür. Ayrıca RDG kapsamında bir hukuki hizmet tescilinin iptali, avukatlık ruhsatının iptaline ve meslekten men edilemeye eşdeğerdir. Bir kişinin avukatlıktan men edilmesi durumu, o kişinin bir inkasso şirketi kapsamında vereceği hukuki hizmeti de güvenli bir şekilde yapamayacağı anlamına gelebilmektedir.¹²¹

III- Teorik ve pratik uzmanlık

İnkasso hizmeti sağlamak isteyen bir kişinin, paragraf 12 fıkra 1'de de belirtilen inkasso hizmetleri için özel uzmanlık alanlarına sahip olması gerekmektedir. Buna göre inkasso hizmetinin kaydı için, başvuru sahibi hem teorik hem de pratik uzmanlığa sahip olması gerekmektedir. Uzmanlık, teorik bilgi ve pratik meslek

¹¹⁸ SUPPE, § 12 paragraf 54 f.

¹¹⁹ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655,s.67.

¹²⁰ SCHMIDT, K.-M., § 12 paragraf. 30 f.

¹²¹ SCHMIDT, K.-M., § 12 paragraf. 35.

deneyimini kapsamaktadır. İnkasso hizmeti Medeni Hukuk, İcra ve İflas Hukuku, Şirketler Hukuku, Ticaret Hukuku ve Masraflar Kanunu (Avukatlık Ücretleri) alanlarında özel uzmanlık gerektirmektedir. Kanun koyucunun belirlediği bu liste nihai değildir. Kanunda bu alanların özellikle gerektiği belirtilmiştir. Fakat şu ana kadar bu listeyi genişletmek için çalışmalar yapılmamıştır. Teorik uzmanlık için yasada belirlenen hukuk alanları dışında başka alanlarda da bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Öncelikle iktisadi ve ticari bilgilerin yanı sıra, sözleşme, sipariş işlem, şirket organizasyonu ve muhasebe gibi bölümlerle alakalı mutlaka tecrübe edinmiş olunmalı ve inkasso hizmetinin gerektirdiği vergi hukuku ve veri koruma hukuku alanlarında bilgi sahibi olmak şarttır.¹²²

Teorik bilgiler ile alakalı yetkili olan makama kişi söz konusu olan teorik bilgileri edindiğine dair diploma ve belgelerini ulaştırması gerekmektedir. RDV yönetmeliğinde teorik bilgilerin hangi şekillerde belgelenmesi gerektiği ile alakalı düzenlemeler mevcuttur. İnkasso hizmeti için gerekli olan uzmanlık özel eğitim kurslarına katılarak ve eğitim sertifikaları edinerek ispat edilmelidir. İnkasso yeterlilik kurslarına katılımın yanı sıra, başarıyla tamamlanmış ilk devlet sınavı¹²³ veya mahkeme kâtipleri sınavı teorik bilgilerin olduğunu göstermektedir.

Diploma ve belgeler geniş kapsamlı bir kavrama sahip olduğundan, bunlar özel inkasso uzmanlık kurslarına katıldığına dair sertifikaları ve aynı zamanda resmi olarak meslek girişimi için verdiği sınavların belgelerini kapsar. İnkasso uzmanlık kursları belirtilen hukuk dalları ile alakalı dersler içermek zorundadır ve en az 120 saat olması gerekmektedir. Bu kursları sağlayan kuruluşlar nitelikli eğitmenler barındırmak ve kurs alan kişileri hem yazılı hem de sözlü sınava tabii tutmak zorundadır.¹²⁴ Bu sınavları geçen kişiler, inkasso hizmetleri alanında aranan teorik bilgileri karşılamış sayılırlar. Bunun yerine kayıt için gerekli uzmanlığı denetleyen kurum, ayrıca ağırlıklı olarak yukarıda belirtilen hukuk dallarında ders alınmış belli üniversite bölümlerinin diplomalarını da kabul edebilir.¹²⁵

¹²² SCHMIDT, K.-M., § 12 paragraf. 40

¹²³ Erstes Staatsexamen (Birinci Devlet Sınavı; Hukuk Fakültesi)

¹²⁴ RDG Yönetmeliği md.4

¹²⁵ SCHMIDT, K.-M., § 12 paragraf. 44, RDG Yönetmeliği md. 2; Almanya'da Hukuk Fakültelerinin yanı sıra, Ekonomi Hukuku bölümleri olan Fakülteler mevcuttur. Bu bölümlerde Ticaret Hukuku ve Ekonomi Hukuku alanlarının yanı sıra farklı ticari derslerde verilmektedir. Kanun koyucu bu bölümde bu tür üniversite bölümlerinden mezun olmuş kişileri kabul etmektedir. (Business Law)

Pratik uzmanlık, başvuru sahibinin en az iki yıl bir uzman gözetiminde inkasso mesleğini yapmış olmasını gerektirmektedir. Bazı özel durumlarda, avukatların iki yıllık avukatlık stajını da yapması bu koşulun yerine getirildiği anlamına gelir.¹²⁶ Pratik uzmanlığının, inkasso mesleğini icra eden nitelikli bir kişinin gözetiminde veya bu mesleğe yakın herhangi bir şirketin veya resmi dairenin mali departmanında yapılmış olması gerekmektedir. Kanun koyucu özellikle resmi olarak bu konuda banka ve sigorta şirketlerinden bahsetmektedir.¹²⁷ Fakat pratik meslek tecrübesi için sadece ofis çalışanı veya avukat asistanlığı gibi ticari meslek tecrübeleri yeterli değildir. Özellikle inkasso faaliyeti bu süre içerisinde tecrübe edilmiş olmalıdır. Bu hem inkasso şirketlerinde ve ticari şirketlerin muhasebesinde hem de özellikle tahsilat yapan avukatlık bürolarında olabilir. Bu alanlarda muhakkak gerekli olan, bu yerlerdeki üst yöneticilerin bir inkasso iznine sahip veya bir avukat olmasıdır.¹²⁸

RDV yönetmeliği uyarınca, pratik uzmanlık için referans mektupları ve pratik çalışmaları gösteren başka belgeler kayıt makamına ulaştırılması gerekmektedir.¹²⁹

IV- Mesleki sorumluluk sigortası

Başvuru sahibinin, inkasso faaliyeti için başka bir koşul olarak ayrıca her bir sigorta gerektiren işlem/dosya için en az 250.000 Euro'luk bir mesleki sorumluluk sigortası yapmış olması gerekmektedir. Bu mesleğe kayıt olabilmek için zorunlu bir koşuldur. Miktar açısından kanun koyucu avukatlar için geçerli olan en az sigorta bedelini inkasso faaliyeti yapmak isteyen kişiler için de uyarlamıştır.¹³⁰ Neden olarak, daha sınırlı faaliyet alanı olmasına rağmen yüksek miktarlarda bireysel zararlar doğurabilecek potansiyelde bir meslek alanı olduğundan, yüksek sigorta miktarının gerekli olduğunu belirtmiştir.¹³¹ Mesleki sorumluluk sigortası mutlaka, hukuki hizmetin ihlalden doğabilecek ve müvekkili zarara uğratabilecek her türlü alanı kapsamak zorundadır.¹³² Ancak bu belirtilen miktar en az olduğundan, daha yüksek sigorta miktarı gerektiren olgular meydana gelirse eğer, kanun koyucu bu miktarını yükseltebilmektedir.¹³³

¹²⁶ SCHMİDT, § 12 paragraf. 47.

¹²⁷ Begr. RegE., BT-Drucks. 16/3655, s.69.

¹²⁸ SCHMİDT, § 12 paragraf. 40.

¹²⁹ RDG Yönetmeliği md. 3.

¹³⁰ SCHMİDT, § 12 paragraf. 52.

¹³¹ Begr. RegE., BT-Drucks. 16/3655, S.68, SCHMİDT, K.-M., § 12 paragraf. 51.

¹³² RDG Yönetmeliği md. 5.

¹³³ Begr. RegE., BT-Drucks. 16/3655, S.68, SCHMİDT, K.-M., § 12 paragraf. 53.

E. İnkasso Hizmetinin ve Uzmanlığının Kayıt Ettirilmesi

I- İnkasso uzmanlığın tescil edilmesi

İnkasso hizmetlerinin hukuki hizmetler kütüğüne kayıt olması, inkasso mesleğini sağlayabilmek için idari bir konstitütif koşuldur. Özel uzmanlığa bağlı olarak, yetkili makamda kayıtlı olan (kayıtlı kişi), gerçek ve tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan ortaklıklar, inkasso hizmetlerinde faaliyet gösterebilirler. Bu yasal düzenleme RDG Kanunu'nun paragraf 2 fıkra 2 cümle 1'de bulunan inkasso hizmetleri tanımına atıfta bulunmaktadır. İnkasso hizmetleri sadece kayıtlı olan kişiler tarafından sağlanabilir. Kayıt işleminden muaf tutulan kişiler, alacak tahsilatını paragraf 5'e göre bir ek hizmet olarak yapan veya yasal inceleme gerektirmeyen ticari bir faaliyet kapsamında sadece basit alacak tahsilatı yapan kişiler veya şirketlerdir.

II- İnkasso uzmanın kayıt şartları

İnkasso hizmeti sadece paragraf 12'de belirlenen koşulları yerine getiren ve hukuki hizmetler kütüğüne kayıt olmuş kişiler tarafından sağlanabilir. İnkasso hizmeti sağlayabilmek için mutlaka bu koşulların yerine getirilme zorunluluğu vardır. Kayıtsız bir şekilde inkasso hizmeti sağlamaya izin verilmemiştir.¹³⁴ Sürekli olarak talep edilen veya sürekli olarak yürürlükte tutulması gereken kişisel nitelikler ve yerine getirilmesi gereken şartlar bir koruma mekanizması olarak kaydın gerekliliği olarak kabul edilir.

III- İnkasso uzmanlığının kayıt işlemi

1. İnkasso hizmeti için kayıt yetkisine sahip kişiler

Gerçek kişiler, tüzel kişiler ve ayrıca tüzel kişiliği olmayan ortaklıklar RDG Kanun'na göre inkasso hizmetine kaydedilebilir. Tüzel kişilerin veya tüzel kişiliği olmayan kuruluşların, RDG Kanunu uyarınca şirket bünyesinde çalışacak nitelikli veya inkasso hizmetine kayıtlı olan bir gerçek kişi belirlemesi gerekmektedir.¹³⁵ Belirlenen kişi inkasso hizmetine dâhil olan çalışanlara gerekli olan talimatları verebilmeli ve bu çalışanları işe alma veya çıkarma kararı yetkisine sahip olmalıdır. Ayrıca, şirketi üçüncü kişilere karşı bağımsız bir şekilde temsil edebilmeli ve inkasso hizmeti alanında yetkili temsilci olmalıdır. Tüzel kişinin kayıt başvurusuna nitelikli kişinin devamlı olarak şirkette çalıştığına, inkasso hizmetleri alanında bağımsız

¹³⁴ SCHMİDT, § 13 paragraf. 4, SUPPE, §13 paragraf 1.

¹³⁵ SCHMİDT, § 13 paragraf. 24.

çalıştığına, talimat verme ve ilzam yetkisine sahip olduğuna dair kanıtlayıcı belgeler eklemesi gerekmektedir.¹³⁶ Kayıtlı olan birden fazla kişi bir şirket adına hukuki hizmet sağlıyorsa, şirketin kaydının da yapılması gerekmektedir.

2. Kayıtta gereken belgeler

Kayıt başvurusu, tüzel kişilerde genel merkezin, gerçek kişilerde ise ikametgâhın bulunduğu yetkili makamda yazılı veya elektronik şekilde yapılmalıdır.¹³⁷ Kayıt başvurusunda gereken belgeler başvuran kişinin tüzel kişi veya gerçek kişi olmasına göre farklılıklar gösterir. Başvuru sahibi gerçek kişi veya tüzel kişi için başvuruyu yapan yasal temsilcidir.¹³⁸

Gerçek kişilerin kaydı için yapılması için gereken bilgiler¹³⁹:

- Ad, soyad, doğum tarihi, açık adresi
- İnkasso hizmeti alanlarında edindiği iş tecrübesi ile alakalı referans yazıları, uzmanlık kursları sertifikaları vs. (teorik ve pratik uzmanlığı kanıtlayıcı belgeler)
- Adli sicil kaydı (İnkasso hizmetini engelleyen suçların olup olmadığına dair inceleme için)
- Mali durum beyanı (kişinin iflas davasının ve/veya yeminli beyanının olup olmadığına dair inceleme için)
- Avukatlıktan men edilmiş veya avukatlık ruhsatına başvurusu başarısız olup olmadığına dair beyanı

Gerçek kişilerin kaydı için gereken belge ve beyanlarının yanı sıra tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan ortaklıkların kaydı için ayrıca gerekenler şu şekildedir:¹⁴⁰

- Şirket bilgileri, kuruluş tarihi, yasal temsilciler, şirketin açık adresi
- Şirkette çalışacak olan nitelikli kişinin ad-soyad ve doğum tarihi
- Belirlenen nitelikli kişi ile ilgili bilgiler (gerçek kişi için istenen belgeler)

3. Kayıt başvurunun incelenmesi ve kaydı

Yetkili makam tarafından yapılan inceleme üç aşamadan oluşur: kayıt şartlarının incelenmesi, mesleki sorumluluk sigorta belgesi, kaydın gerçekleşmesi ve

¹³⁶ SCHMİDT, K.-M., § 13 paragraf. 24

¹³⁷ SCHMİDT, K.-M., § 13 paragraf 11

¹³⁸ SCHMİDT, K.-M., § 13 paragraf 10

¹³⁹ SCHMİDT, K.-M., § 13 paragraf 15 ff., SUPPE, §13 paragraf 22.

¹⁴⁰ SCHMİDT, K.-M., § 13 paragraf 23 ff, SUPPE, §13 paragraf 38.

bunun hukuki hizmetler kütüğünde resmi olarak yayımlanması.¹⁴¹ Yetkili makam öncelikle başvuru sahibinin yasal koşulları karşılayıp karşılamadığını inceler. Yetkili makam, başvuru sahibinden eksik belge ve bilgileri ulaştırmasını talep edebilir. Kişinin bütün koşulları yerine getirdiğine dair kanaat getirilirse, mesleki sorumluluk sigortasını da yaptırmasını ve bu belgelerini sunmasını ister. Başvuru sahibi, bütün bu koşulları yerine getirdiği takdirde, yetkili makam kişinin hukuki hizmetler kütüğünde inkasso hizmeti kaydını yapar ve kaydın yayımını gerçekleştirir.¹⁴²

4. İnkasso hizmet kaydının iptali

RDG Kanunu'nun paragraf 14 uyarınca yetkili makam, gerçek kişi veya tüzel kişinin kanunda belirtilen nedenlerden dolayı kaydını iptal edebilmektedir. Yetkili makam, paragraf 14'de belirtilen nedenlerden haberdar olduğunda veya başka makamların veya üçüncü kişilerin şikâyetleri üzerine, kayıt işlemini iptal etmek zorundadır. İptal nedenlerini incelemek için yetkili makam her türlü ispat edici belgeleri makamlardan, mahkemelerden veya üçüncü kişilerden talep edebilir.¹⁴³ Fakat kayıt iptali kişinin anayasa tarafından korunan meslek özgürlüğüne ve mülkiyet haklarına müdahale edebileceğinden dolayı, yetkili makamın öncelikle kişiyle alakalı sözlü bir duruşmada dinleyerek, bir bireysel orantılık incelemesi yapması gerekmektedir. Kaydın iptalinin hemen yapılması, kişinin haklarını ihlal etme anlamına gelebileceğinden yetkili makam başka seçenekler üzerinden hareket edebilir (makamın kişiyi uyarması ve ondan ek yükümlülükler istemesi gibi).¹⁴⁴ Kaydın iptaline yol açabilecek unsurlar¹⁴⁵, kişinin inkasso hizmeti için kişisel yeterliliğini veya güvenilirliğini kaybetmesinden kaynaklanabilir. İşlediği bir suçun mesleğini tehdit altına alabilmesi ve üçüncü kişilere borçlanarak mali koşullarının düzensiz hale gelmesi kişisel güvenilirliğini ve uygunluğunu kaybetmesine yol açabilir. Hukuki hizmetten yararlanan kişilerin uğrayabilecekleri zararlardan korunamaması, ciddi sorunlara yol açabileceğinden, mesleki sigortanın olmaması kaydın iptaline yol açabilmektedir. En önemli hususlardan bir diğeri ise, kişinin inkasso hizmetini kötüye kullanarak bu hizmetten yararlanan üçüncü kişileri ciddi sorunlara itmesi ve başkasına ait meblağları ayrı bir hesapta tutmaması veya bunları hemen yetkili kişilere aktarmamasıdır. Ayrıca kayıtlı olan hizmetten çok daha kapsamlı bir hizmet verdiği

¹⁴¹ SCHMİDT, § 13 paragraf 29.

¹⁴² SCHMİDT, § 13 paragraf 30 ff.

¹⁴³ SCHMİDT, § 14 paragraf 12.

¹⁴⁴ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s. 72.

¹⁴⁵ SCHMİDT, § 14 paragraf 15.

veya inkasso hizmetinin gerektirdiği sorumluluklara sadık kalmadığına dair ciddi kanıtlar mevcut ise iptal edilebilir.¹⁴⁶

Tüzel kişilerin belirledikleri nitelikli kişinin şirketten ayrılması da tüzel kişinin inkasso hizmeti kaydının iptaline yol açabilir. Nitelikli kişinin şirketten ayrılmasından sonra en geç 6 ay içerisinde başka bir nitelikli kişinin şirkette bulunmaması kayıt iptalini gerektirir. 6 ay içerisinde tüzel kişi, inkasso hizmetini üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmeyecek şekilde bir avukat görevlendirerek yürütebilir.¹⁴⁷

F. İnkasso Mesleği Ünvanın Korunması

İnkasso kelimesini içeren veya karışıklık yaratabilecek yakın kelimeler RDG Kanunu'nun paragraf 4'ünde korunmaktadır. İnkasso kelimesini veya buna benzer kelimeler sadece bu mesleğin faaliyeti için kayıt olmuş kişiler tarafından kullanılabilir. Bu düzenleme, inkasso hizmetinden yararlanmak isteyen kişilerin, inkasso hizmetinde uzmanlaşmış kayıtlı olan kişileri diğer hizmet veren kişilerden ayırt edebilmeleri için yapılmıştır. İnkasso hizmeti için kayıtlı olmayan kişiler sadece inkasso kelimesini değil, bu kelimeye yakın olan “alacak tahsilatı, borç tahsilatı” gibi kelimeleri de kullanamazlar. Fakat yasanın içeriğine bakılmaksızın, avukatlar bu kelimeleri kendi faaliyet alanlarını açıklamak için kullanabilirler. Avukatların geniş mesleki niteliklerinden dolayı, üçüncü kişiler için karışıklık riski olmadığı belirtilmiştir. Mesleki ünvanın korunması ile alakalı ihlaller yapan kişi, suç işlemiş olur ve para cezası ile cezalandırılır.

G. İnkasso Hizmetinde Açıklama-Bilgilendirme Görevi ve İnkasso Hizmetinin Denetimi

Almanya'da 9 Ekim 2013'te yürürlüğe giren “Kötü Niyetli İş Uygulamalarına Karşı Yasa” (Das Gesetz gegen unseriöse Geschäftspraktiken)¹⁴⁸ ile, tüketicileri koruma amaçlı belli iş alanlarında düzenlemeler yapılmıştır. İnkasso şirketlerinin faaliyetleri doğrultusunda RDG Kanunu'na bazı ek yasal düzenlemeler getirilmiştir.

İlk olarak inkasso şirketleri için RDG Kanun'a paragraf 11a “İnkasso Şirketlerinin Açıklama ve Bilgilendirme Görevleri” eklenmiştir. Geçmişte bazı inkasso şirketleri görevlerini kötüye kullanarak, özellikle tüketicilere gerçekte var

¹⁴⁶ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s. 72.

¹⁴⁷ Begr. RegE, BT-Drucks. 16/3655, s. 73.

¹⁴⁸ Bu yasa ayrıca AB Parlamentosu ve AB Konseyin 12 Temmuz 2002 de kararlaştırılan 2002/58/EG yönetmeliğin 13. maddesini “Kişisel verilerin işlenmesi ve elektronik ortamda özel hayatın korunması” ulusal yasalara dahil edilmesi amacı ile yapılmıştır.

olmayan alacaklar için ihtar yazıları göndermişlerdir. Bu durum tüketicileri dolandırmaya yol açtığından dolayı, kanun koyucu, tüketiciyi haksız alacak tahsilatına karşı koruma amaçlı bu düzenlemeyi yapmıştır. İnkasso şirketleri artık kimin için çalıştıklarını, talep ettiği miktarın neye dayandığını ve inkasso ücretlerinin nasıl hesaplandığına dair bilgileri borçlulara bildirmek zorundadır. Fakat bu sadece gerçek kişilerden yapılan alacak tahsilatları için geçerlidir. Kanun'da geçen gerçek kişi, borç miktarının ticari işletmesiyle alakalı olmayan durumlar olarak açıklamaktadır. Borçlu kişi alacak miktarı ile alakalı doğruluğu inceleyebilmesi adına inkasso şirketi şu bilgileri borçluya iletmesi gerekmektedir; inkasso şirketini görevlendiren müvekkilin ismini veya şirketini, alacak konusunu ve sözleşme mevcut ise sözleşmenin tarihini ve konusunu, faiz talep ediliyorsa faizin işlediği alacak miktarı, faiz oranı ve faizin işlendiği zaman dilimini, yasal faizden daha yüksek bir faiz talep ediliyorsa bu faizin hangi olgulara göre talep edildiği, inkasso ücreti veya başka inkasso masrafları talep ediliyorsa bunların hangi tür, miktar ve bunların neden doğduğu ile alakalı bilgileri, inkasso ücretleri ile KDV iadesine başvuracaksa, müvekkilinin bunlar için KDV iadesine başvuramayacağına dair açıklama yapması gerekmektedir.¹⁴⁹

İnkasso şirketleri için başka bir düzenleme ise RDG Kanunu'na paragraf 13a'nın eklenmesi ile olmuştur. Paragraf 13a yetkili olan makamın kayıtlı olan inkasso şirketlerinde denetim hakkına sahip olduğunu düzenler.¹⁵⁰ Buna göre yetkili makamın denetimleri için, inkasso hizmeti sağlayan kişi veya şirket denetimi yapacak olan görevlilere normal iş saatlerinde kendi işyerlerine girmesine izin vermesi gerekmektedir. Ayrıca kişi talep üzerine gerekli görülen elektronik veya yazılı kayıtları, belgeleri ve başka evrakları, inceleme için sunması ve bunlar hakkında gerekli desteği ve bilgileri vermesi gerekmektedir. Bu düzenlemeden önce inkasso şirketlerinin kaydına kadar incelemeler yapılır fakat faaliyetleri boyunca denetim mecburiyeti olmazdı. Sadece ihbarlar üzerine veya belli olgular doğrultusunda yetkili makamlar ilgili olan inkasso şirketini uyararak, sözlü duruşmaya çağrarak durumu çözmeye veya kaydın iptalini yaparlardı. Yeni düzenleme ile, yetkili makamlar ihbar olmadan da inkasso şirketlerini denetime tabii tutabilmektedirler. Bazı inkasso şirketleri tüketicileri dolandırma amaçlı hukuksuz işlemlere başvurabiliyorlardı. Ancak yeni

¹⁴⁹ BGBI. I S. 2515; Beschlussempfehlung, 26.06.2013, Bt-Drucks. 17/14192.

¹⁵⁰ BGBI. I S. 2840; Beschlussempfehlung, 26.06.2013, Bt-Drucks. 17/14192.

düzenlemeler ile her an denetime tabii tutulabileceklerinden dolayı, kanun koyucu tamamen olmasa bile bu tehlikenin önüne geçmiştir.

§ 2. İNKASSO ŞİRKETLERİNİN ALACAĞI CEBRİ İCRA YOLU İLE TAHSİLİ

A. İnkasso Uzmanının İlamsız İcra Usulüne Başvurma Yetkisi

Türk hukukunda ilamsız takibe benzer ilamsız icra usulüne, inkasso şirketleri 2008 yılından beri, müvekkilliği adına başarısız geçen uzlaşma döneminden sonra başvurabilmektedirler. Borçluya mahkeme tarafından düzenlenmiş bir ödeme emri gönderilir. Türk hukukundan farklı olarak borçlunun 14 gün içerisinde ödeme emrine itiraz etme hakkı doğar. Borçlu itiraz etmez ise icra emrinin çıkartılması için başvurulur ve icra emri borçluya tebliğ edilir. İcra emri ile icra yolu açılmış olur, fakat aynı ödeme emrinde olduğu gibi burada da borçluya yine 14 gün itiraz edebilme imkânı doğar. İtiraz etmediği durumda icra takibine gidilir.¹⁵¹

B. İnkasso Uzmanının İcra Takibinde Yetkisi

Aynı ilamsız icra usulünde olduğu gibi inkasso şirketlerinin 2008 yılından beri icra takibinde de yetkileri bulunmaktadır.¹⁵² İnkasso şirketleri icra takibinde borçlunun kredibilite durumunu inceleyerek ne tür mal varlıkları olduğuna dair bilgiler edinmeye çalışır. Taşınmaz mallara sahip ise, bir icra memurunu görevlendirerek taşınmaz mallarının icra edilmesini talep eder. Fakat taşınmaz malları mevcut değil ise, borçlunun alacaklarının icrası için gelirinin haciz işlemi ve bunun havale kararını talep edebilir. İcra işlemi ile alacak tahsil edebilirse dava kapanır. Tahsil edilemeyen durumlarda ise, inkasso şirketleri için yargı yolundaki yetkileri biter. Alacaklı, dava açarak yargı yoluna gitme kararı alırsa, mutlaka bir avukat görevlendirmek zorunda kalır. İnkasso şirketlerinin yargı yolunda herhangi bir yasal vekillik yapabilme yetkisi bulunmamaktadır. İcra memuru ile bütün icra yolları denendikten sonra, inkasso şirketi ancak uzun süreli izleme ile borçlunun herhangi bir zamanda yeniden borcunu ödeyebilme imkânlarını gözetebilir.

¹⁵¹ SABEL, Oliver, Die Vertretung im Zivilprozess, AnwBl 6/2008, s. 392.

¹⁵² SABEL, s. 392.

C. İnkasso Uzmanının Borçlunun İflasını Talep Etme Yetkisi

Cebri icra yolunda yetkililerin yanı sıra aynı zamanda müvekkili tarafından görevlendirilmiş inkasso şirketleri, borçluların iflasını talep edebilmektedirler. Türk Ticaret Kanunu'na göre Türkiye'de İflas talebi; alacaklı, borçlu veya tasfiye memurunun bildiriyle gerçekleşir. Türkiye'den farklı olarak Alman hukukunda alacaklı (müvekkil) tarafından inkasso şirketi görevlendirilmiş ise, inkasso şirketi de borçlunun iflasını bildirme yetkisine sahiptir.¹⁵³

D. İnkasso Uzmanının Alacağın Miktarını İflas Yöneticisine Bildirme Yetkisi

Borçlunun iflasını talep yetkisi olması ile birlikte, borçlunun iflasına karar verilmiş ise inkasso şirketi müvekkili adına alacağın miktarını iflas yöneticisine bildirebilir. Aynı Türk hukukunda olduğu gibi borçlunun alacaklılardan birisinin talebi üzerine iflasına karar verilirse, diğer alacaklılar alacaklarını borçlunun malvarlığından talep edebilmesi için onların da borçlunun iflasına talepte bulunmalarına gerek yoktur. Borçlu hakkında iflas kararı verilmiş ise özel iflas organlarınca yürütülecek iflas tasfiyesi sonunda alacaklıların alacakları ödenmeye çalışılır.¹⁵⁴ Bu durumda alacaklıların vekili olarak inkasso şirketleri iflas yöneticisine alacakların miktarını bildirmeye yetkilidir.¹⁵⁵

¹⁵³ SABEL, s.392.

¹⁵⁴ SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral, İcra ve İflas Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 10. Baskı, 2012, s.599.

¹⁵⁵ SABEL, s. 392.

İNKASSO, VARLIK YÖNETİM VE FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

	İNKASSO ŞİRKETLERİ	VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ	FAKTORİNG ŞİRKETLERİ
YASAL DÜZENLEME	<ul style="list-style-type: none"> - Rechtsdienstleistungsgesetz (RDG) Hukuki Hizmetler Kanunu - Verordnung zum Rechtsdienstleistungsgesetz (RDV) Hukuki Hizmetlerin Esasları Hakkında Yönetmelik - Einführungsgesetz zum Rechtsdienstleistungsgesetz (RDGeG) Hukuki Hizmetlere Giriş Yasası 	<ul style="list-style-type: none"> - 5411 sayılı Bankacılık Kanunu - Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Yönetmelik 	<ul style="list-style-type: none"> - Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketler Kanunu - Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları hakkında Yönetmelik
FAALİYET ALANLARI	<ul style="list-style-type: none"> - Vadesi dolmuş alacakların başkası adına ve hesabına tahsil edilmesi - Vadesi dolmuş alacakların satın alınması (devralınması) - İcra kararı verilmiş alacakların tahsil edilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> - Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer varlıkların satın alınması, satılması, satın alınan alacakların tahsilatı, varlıkları nakde çevirme veya bunları yeniden yapılandırarak satabilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Firmaların mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak vadeli, fatura veya fatura yerine geçen bir belgeye dayanan alacakların, temlik alınması yoluyla, finansman, garanti ve tahsilat hizmetlerin sunulması
İZİN GEREKLİLİĞİ	<ul style="list-style-type: none"> - Hukuki Hizmetlerin kaydı için yetkili makam tarafından, RDG Kanun'u uyarınca gereken nitelikleri ve koşulları tamamlayan kişilere, inkasso hizmeti izni verilir 	<ul style="list-style-type: none"> - Varlık Yönetim Şirketlerinin kuruluşlarına BDDK tarafından izni verilir - Kuruluş gerçekleştirildikten sonra, BDDK' dan ayrıca faaliyet izni alınması şarttır. 	<ul style="list-style-type: none"> - BDDK en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınacak kararlarla faktoring şirketine kuruluş izni verilir. - Kuruluş gerçekleştirildikten sonra, BDDK'dan ayrıca faaliyet izni alınması şarttır.
ÖZEL UZMANLIK	<ul style="list-style-type: none"> - Kişi ; Medeni Kanun, Ticaret Hukuku, Şirketler Hukuku, Medeni Usul Hukuku, İcra ve İflas Hukuku, Avukatlık ücret tarifesi alanlarında bilgi sahibi olması gerekmektedir. - Alacak Tahsilatı işlemlerinde pratik ve teorik bilgi edinmesi ve bunları yetkili makama belgelemesi gerekmektedir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Şirket genel müdürü hukuk, iktisat, işletme, maliye, bankacılık, kamu yönetimi, mühendislik dallarında lisans veya lisansüstü düzeyinde öğrenim görmüş veya finans veya işletmecilik alanında en az 7 yıllık tecrübeye sahip olmaları şarttır - Genel müdür için aranan mesleki tecrübe şartı yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası için de aranır fakat genel müdüre farklı olarak finans veya işletmecilik alanında en az 5 yıllık tecrübeye sahip olmaları gerekir 	<ul style="list-style-type: none"> - Şirket genel müdürü en az 7 yıl, genel müdür yardımcısının ise en az 5 yıl olmak üzere işletmecilik veya finans alanında mesleki deneyime sahip olmaları ve lisans düzeyinde öğrenim görmüş olmaları şarttır. - Genel müdür için aranan mesleki tecrübe şartı yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlası için de aranır
SERMAYE	<ul style="list-style-type: none"> - Sermaye gerekliliği kurulacak olan şirket türüne göre belirlenir. Yasa belli bir şirket türünü belirtmemekte. Kayıt ettirilecek olan kişi şahıs şirketi olarak çalışabileceği gibi, inkasso hizmeti için kayıtlı olan bir şirkette çalışabilir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nakden ve her türlü muvazaadan ari olarak ödenmiş sermayesinin en az on milyon Türk Lirası olması gerekmektedir 	<ul style="list-style-type: none"> - Nakden ve her türlü muvazaadan ari olarak ödenmiş sermayesinin en az yirmi milyon Türk Lirası olması gerekmektedir
KURULUŞ ŞARTLARI	<ul style="list-style-type: none"> - Tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan ortaklıklar nitelikli bir gerçek kişiyi belirlemesi gerekmektedir. - Gerçek kişi ise bireysel bir kayıt başvurusu yapar - Şartlar: Kişisel uygunluk ve güvenilirlik İnkasso alanlarında teorik ve pratik uzmanlık Mesleki sorumluluk sigortası 	<ul style="list-style-type: none"> - Anonim şirket şeklinde kurulması - Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması Ticaret unvanında "Faktoring Şirketi" bulunması - Kurucularının 5411 Kanun'unun 8. Md. ve yönetmeliğin 5. Md belirtilen şartları haiz olması, - Mevcut bir A.Ş. Varlık Yönetim Şirketine dönüştürülecek ise bu takdirde, şirketin ana sözleşmesi BDDK tarafından hazırlanmış Yönetmelik hükümlerine uygun olarak değiştirilmelidir 	<ul style="list-style-type: none"> - Anonim şirket şeklinde kurulması ve kurucu ortak sayısının beşten az olmaması - Pay senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması - Ticaret unvanında "Finansal Kiralama Şirketi", "Faktoring Şirketi" bulunması - Kurucularının Kanunda belirtilen şartları haiz olması, - Yönetim kurulu üyelerinin Kanunun kurumsal yönetim hükümlerinde belirtilen nitelikleri ve planlanan faaliyetleri gerçekleştirebilecek mesleki tecrübeyi haiz olması, - Kurumun etkin denetimini engellemeyecek şeffaf ve açık bir ortaklık yapısına sahip olması - Öngörülen faaliyet konularına ait iş planlarını, kuruluşun mali yapısı ile ilgili projeksiyonlarını, ilk üç yıl için bütçe planını ve yapısal örgütlenmesini gösteren bir faaliyet programını ibraz etmesi

	İNKASSO ŞİRKETLERİ	VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİ	FAKTORİNG ŞİRKETLERİ
UNVANI	- “İnkasso “ kelimesi içeren meslek unvanı sadece kayıtlı olan kişiler veya şirketler tarafından kullanılabilir	- Ticaret unvanında “Varlık Yönetim Şirketi” ibaresi bulunması gerekmektedir	- Ticaret unvanında “Faktoring Şirketi” ibaresi bulunması gerekmektedir
KAYIT KOŞULLARI	- RDG Kanunu’nun belirlediği koşulların yerine getirildiği takdirde ve yetkili makamın incelemesinden sonra, inkasso hizmeti için bir engel görülmediği durumda inkasso hizmeti kaydı 3 ay içerisinde yapılır.	- BDDK’ dan alınmış kararla varlık yönetim şirketi kurulmuş olması ve faaliyet izni alınmış olması.	- BDDK’nın en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınmış kararla faktoring şirketi kurulmuş olması ve faaliyet izni alınmış olması.
KAYIT İŞLEMİ	- Gerçek kişinin ikamet ettiği veya tüzel kişilerde ve tüzel kişiliği olmayan ortaklıklarda genel merkezin bulunduğu yerdeki hukuki hizmetlerin kaydı için yetkili makam tarafından kayıt işlemi kamuoyuna duyurulur ve hukuki hizmetler kütüğünde yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazanır.	- BDDK tarafından uygun görüldüğü takdirde Kurulca faaliyet izni verilir ve izinler Resmî Gazete’de yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazanır.	- BDDK tarafından uygun görüldüğü takdirde Kurulca faaliyet izni verilir ve izinler Resmî Gazete’de yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazanır.
KAYDIN İPTALİ	- Kayıtlı kişinin kişisel güvenirliliğinin ve/veya uygunluğunun kaybetmesi - Kayıtlı kişinin mesleki sorumluluk sigortasının olmaması - İnkasso hizmetine kayıtlı kişinin, kalıcı bir şekilde hukuki hizmetten yararlanan üçüncü kişilere karşı kalitesiz hizmet vermesi veya kayıtlı olan hizmetten çok daha geniş kapsamlı hizmet verdiği veya bu hizmetin gerektirdiği sorumluluklara sadık kalmadığı - Tüzel kişi veya tüzel kişiliği bulunmayan ortaklıkların inkasso hizmeti için belirlediği nitelikli kişinin kuruluşun ayrılması sonrası, en geç altı ay içerisinde yeni bir nitelikli kişi belirlemediği hâllerinden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, yetkili makamın verdiği kararla kayıt iptal edilir. Kaydı iptal edilen kişinin veya şirketin faaliyetlerini derhal durdurması gerekir. Faaliyete devam edilmesi durumunda, yetkili makam faaliyete engel olabilir. Yetkili makam, kaydın hukuki hizmetler kütüğünden silinmesini gerçekleştirir.	- Şirket ortaklarının kuruculara aranan şartları kaybetmesi - BDDK tarafından hazırlanmış olan Yönetmeliğin hükümlerine aykırı işlem yapılması - Haziran ayı sonu ve yılsonu itibarıyla düzenlenecek yetkili denetim kuruluşlarının bağımsız denetiminden geçmiş finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları ilgili dönemi izleyen iki ay içinde gönderilmemesi hâllerinde BDDK ilgili şirkete bu durumları düzeltmeleri için 3 ay kadar süre verir. Durumunu düzeltmeyen şirketlerin faaliyet izni iptal edilir. - Yönetmelikte belirlenen konular dışında faaliyette bulunan - Banka ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınmasına münhasır olarak, alacağını veya diğer varlığını satın aldığı banka veya diğer mali kurumlardan bahse konu satışa münhasıran kredi kullanan hâllerinden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, Kurulun aldığı kararla iptal edilir. Faaliyet izninin iptaline ilişkin karar ilgili şirkete bildirilir ve Resmî Gazete’de yayımlanır.	- Faaliyet izninin alınmasını müteakip bir yıl içinde faaliyete geçilmemesi - Faaliyet izninin alındığı tarihten itibaren bir ay içinde Birliğe üye olunmaması ve bu yükümlülüğün Kurum tarafından yapılan uyarıdan itibaren bir hafta içinde yerine getirilmemesi - Adres değişikliğinin süresi içinde Kuruma bildirilmemesi ve yapılan yasal tebligata rağmen adresinde bulunulmaması - Faaliyetlere kesintisiz bir yıl süre ile ara verilmesi - 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) veya (ç) bentlerinde yasaklanan faaliyetlerde bulunulması - Faaliyete son verilmesi hâllerinden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, Kurulun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınan kararla faaliyet izni iptal edilir. Faaliyet izninin iptaline ilişkin karar ilgili şirkete bildirilir ve Resmî Gazete’de yayımlanır. Faaliyet izni iptal edilen şirketin, faaliyetlerini derhâl durdurması ve iptal tarihinden itibaren üç ay içinde genel kurulunu toplayarak, şirket konusu ve unvanını değiştirmek veya tasfiye işlemlerini başlatmak üzere karar alması zorunludur.

Şekil 3.3

4 . BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİNDE İNKASSO SİSTEMİ

§ 1. AVRUPA BİRLİĞİNDE İNKASSO SİSTEMİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından ortak hazırlanan 2013 Dış Ticaret¹⁵⁶ verilerine göre, Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı Avrupa ülkelerindeki inkasso sistemleri bu bölümde tanıtılacaktır. Seçilen ülkeler Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasındadır. İlgili ülkelerin inkasso sektörü ve inkasso sistemlerinin yasal altyapılarının incelenmesi, bu ülkelerde inkasso şirketlerinin nasıl çalıştıklarını ve Almanya'da faaliyet gösteren inkasso şirketlerine karşılık izin gerekliliklerini göstermektedir.

Bu verilere göre Avrupa birliği ihracatında ilk 20 sırada bulunan İngiltere, İtalya ve Fransa ülkelerinin İnkasso sistemi tanıtılacaktır. Almanya'nın inkasso sistemi bu çalışmada zaten ana ülke olarak ele alınmıştır.

Sıra	Ülke
1	Almanya
3	İngiltere
5	İtalya
6	Fransa

¹⁵⁶ Türkiye İstatistik Kurumu, websitesi 25 Haziran 2014, <<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>>

A. İngiltere

I- İnkasso sektörü

İngiltere’de beş yüze yakın inkasso şirketi her yıl yaklaşık 15 milyon alacak dosyası üzerinde çalışmaktadır. Sektörde çalışan sayısı yaklaşık 15.000 kişidir.¹⁵⁷ İngiltere’de inkasso izni, gerçek kişilerden alacak tahsilâtı yapıldığı durumlarda zorunludur. Sadece şirketlerden alacak tahsilâtı üstlenen inkasso şirketleri özel bir izne tabi değildir. Devlet tarafından verilen inkasso izni 1 Nisan 2014’ten önce-“Office of Fair Trading OFT” tarafından lisanslanmaktaydı ve denetlenmekteydi. 1 Nisan 2014 tarihinden beri bu görev “Financial Conduct Authority (FCA)” tarafından yürütülmektedir.¹⁵⁸ FCA inkasso şirketlerinin nasıl çalışmaları gerektiğine dair kurallar belirler ve haksız uygulamaların örneklerini listeler. Bu kurallar yasa değildir fakat bu kurallar gerçek kişilerden alacak tahsilâtı alanında verilen hizmetlerin özeti ve bunun yorumlamasını temsil eder. CSA aynı zamanda bir şirketin İnkasso faaliyeti yapabilme durumunu ve bununla lisans alıp alamayacağını inceler. Fakat Almanya’ya göre inkasso izni minimum gereksinimlere bağlı olduğundan İngiltere’deki inkasso şirketlerinin yaptığı faaliyetin kalitesini yansıtmamaktadır.

İngiltere’de faaliyet gösteren diğer şirketler gibi, inkasso şirketleri de 1998 yılında yapılan gizlilik kanununa tabi olmakla birlikte “Information Commissioner's Office (ICO)” tarafından denetlenmektedir. İngiltere’deki İnkasso sisteminin özel bir türü, kişisel yapılan alacak tahsilâtı olarak geçen “doorstep collections”dir. Bunun anlamı, önceden kararlaştırılmış zamanlarda borçlulara ev ziyaretleri yaparak alacak tahsil etmektir. İnkasso’nun bu türü oldukça yaygın olmakla birlikte şüpheli alacak tahsilâtlarıyla karıştırılmamalıdır. Ancak bu inkasso türü yüksek maliyetli olduğundan dolayı alacağı tahsil edebilecek tüm diğer çabalar gerçekleştirildikten sonra yapılır.

İnkasso şirketleri borçlular hakkında finansal bilgi alma yetkisine sahiptir. Gerçek kişiler hakkındaki finansal bilgiler, kredi denetleme kurumları, tüzel kişiler hakkındaki finansal bilgiler ise yine kredi denetleme kurumları ve “**Companies house**” aracılığı ile¹⁵⁹ alınabilmektedir.

¹⁵⁷ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile, **Credit Services Association (CSA)**, İngilterede ödenmemiş kredi borçları alanında aktif olan şirketlere, İnkasso şirketlere, izleme ve müttefik hizmetler sunan ulusal kuruluştan alınmıştır.

¹⁵⁸ FCA İngilterede finansal sektörde düzenlemeler yapar. Amacı; tüketicileri korumaktır.

¹⁵⁹ İngiltere’deki tüm kayıtlı şirketler ile ilgili genel bilgilere sahip olan bir kuruluş

Avrupa İlamsız İcra Takibi İngiltere’de kabul gördüğü halde, çok yaygın ve kullanılan bir sistem değildir.¹⁶⁰

İlamsız icra usulüne veya diğer yargısal yollara İnkasso şirketleri vekillik yapma yetkisine sahip değildirler. İlamsız icra usulünü alacaklı kendi yapabilir ve yargı yoluna mutlak bir avukat görevlendirmesi gerekmektedir.

II- İnkasso ücreti

İngiltere’de de aynı Almanya’da olduğu gibi, başarısız ihtar yazılarının ardından bu yola başvurulmaya mecbur kalınması durumunda, inkasso giderlerini borçlu taraf karşılar. İnkasso ücretlerinin miktarları **“Late Payment of Commercial Debts (Interest) Act”** tarafından 1998 c20’de düzenlenmiştir. Bu kanuna göre alacaklılar alacağın tahsilâtı için giderlerini borçludan tahsil edebilir. Kanun alacağın miktarına göre sabit miktarlar belirlemiştir. Bunun yanı sıra, yasal yollara başvurulma durumunda kalınmış ise, tahsil edilen miktarla orantılı olmak kaydıyla borçludan tahsil etmek için gerçek giderleri dava yolu ile tazminat olarak talep edebilmektedir.¹⁶¹

III- İnkasso kuruluşu

Almanya’da da olduğu gibi yine burada da inkasso şirketlerinin menfaatlerini koruyan bir kuruluş **“Credit Services Association (CSA)”** mevcuttur. Bu kurum inkasso şirketlerinin menfaalarını korumanın yanı sıra bir de kendi üyeleri için davranış kuralları düzenler. İnkasso şirketlerinin % 90’ını temsil eden bu kuruluşta, yaklaşık 400 üye mevcuttur.¹⁶²

B. İtalya

I- İnkasso sektörü

İtalya’nın inkasso sektörü yaklaşık 250 inkasso şirketi ve ortalama 20.000 çalışanı ile faaliyet göstermektedir. 2012 yılında 35 milyona yakın alacak dosyası ve 43 milyar Euro’ya yakın meblağ ile çalışmışlardır ve bunun 9,3 milyar Eurosu’nu ekonomiye geri kazandırmayı başarmışlardır.¹⁶³

¹⁶⁰ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İngilterede, **Credit Services Association (CSA)**, alınmıştır.

¹⁶¹ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İngilterede, **Credit Services Association (CSA)**, alınmıştır.

¹⁶²

¹⁶³ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, **UNIREC** derneğinden alınmıştır.

İnkasso şirketleri ile alakalı yasal altyapılar İtalyan Medeni Kanunu, 773/1931 numaralı Kraliyet kararname, Kanun hükmünde olan 231/2002 nolu geç ödemeye karşı, 196/2003 nolu veri koruma ve 231/2007 nolu kara para aklamayı engellemek ve terörün finansmanını engellemek ile alakalı kararnamelerde bulunmaktadır.

“Questura” polis merkezi inkasso şirketlerini tescil etme ve kaydetme ile tek yetkili resmi kurumdur. İtalya’da inkasso şirketleri Questura tarafından, inkasso mesleğini etik bir şekilde yapıp yapmadıklarını denetler. Aynı zamanda inkasso şirketleri, lisanlarını bu merkezden almak zorundadır. İnkasso hizmeti vermek isteyen kişiler en az lise mezunu olmalı ve Questura tarafından yapılan sınava girmek zorundadırlar. Bu sınavın sonucuna göre bu mesleğin faaliyet izni çıkar. Sınavı geçen kişiler bir inkasso şirketi bünyesinde çalışmak zorundadır. Şahıs şirketi olarak faaliyette bulunamazlar.

Borçlu hakkında bilgilere çeşitli kredi veren yerlerden ve kişilerin maddi durumları hakkında bilgi toplayan özel acenteler tarafından ulaşmak mümkündür.

Avrupa İlamsız İcra Takibi İtalya’da çok yaygın kullanılan bir sistemdir. İnkasso şirketleri Avrupa ilamsız icra takibine başvurmaya yetkililerdir.¹⁶⁴

II- İnkasso ücreti

İnkasso ücretleri ile alakalı yasal düzenlemeler yoktur. İnkasso şirketleri müvekkili ile ücret hakkında anlaşabilirler. İtalya’da inkasso ücretlerini ilk etapta alacaklı öder, fakat bunları borçludan talep etme hakkı vardır.¹⁶⁵

III- İnkasso kuruluşu

İtalya’da 1998 yılında İnkasso şirketlerinin menfaatlerini koruyan ve destekleyen “Unione Nazionale Imprese a Tutela Del Credito (UNIREC)” adında bir dernek kurulmuştur. Günümüzde bu kuruma üye olan yaklaşık 200 şirket vardır. Bu şirketler İtalyan inkasso pazarının yaklaşık % 85’ini temsil etmektedir. UNIREC bünyesinde olan üyeleri için davranış kuralları belirlemekte ve üyelerin denetimlerini gerçekleştirmektedir.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, UNIREC derneğinden alınmıştır.

¹⁶⁵ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, UNIREC derneğinden alınmıştır.

¹⁶⁶ UNIREC online, 20 Haziran 2014 <<http://www.unirec.it/>>

C. Fransa

I- İnkasso sektörü

Fransa dünya ekonomisinde beşinci sırada bulunmaktadır ve böylece ekonomide çok önemli bir yer kaplamaktadır. Birlikte çalıştığı ülkelerin başında Almanya, Belçika, İtalya, Çin, ABD, İspanya, İngiltere ve Hollanda gelmektedir.

Fransa'da İnkasso şirketlerinin yasal altyapısı 9 Temmuz 1991'e dayanan Dekret Nr. 69 - 1112 vom 18. Dezember 1996'ya bağlı olarak düzenlenmiştir. İnkasso hizmeti sağlamak isteyen gerçek kişiler ve tüzel kişiler inkasso izni için başvurabilmektedir.¹⁶⁷ Almanya'da da olduğu gibi Fransa'daki inkasso şirketleri bazı koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. Ticaret sicil kaydı, müvekkilleri için ayrı bir emanet hesap ve mesleki sorumluluk sigortasına sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca bu faaliyete başlandığına dair savcılığa başvurulmalıdır.

İnkasso görevinin içeriği Fransız Medeni Kanunu'nda bulunan madde 1984 ve 1992' de düzenlenmiştir. İnkasso şirketlerinin şüpheli ve yasadışı faaliyet durumunda müvekkile karşı tazminata mecbur olduğu kesin olarak düzenlenmiştir. İnkasso şirketleri ayrıca müvekkillerini yerel mahkemelerde temsil edebilmektedirler. Bunun dışında yapılan yasal işlemlerde mutlaka bir avukat görevlendirilmesi gerekmektedir.

Gerçek kişi olan borçlu hakkında bilgilere ulaşmak imkânsızdır. Fransa bu konuda kişisel bilgilerin erişimine izin vermez. Fakat tüzel kişiler hakkında çeşitli kredi kuruluşlarından bilgi almak mümkündür.

Avrupa İlamsız İcra Takibi, Fransa'da çok yaygın kullanılan bir sistemdir. İnkasso şirketleri Avrupa ilamsız icra takibine başvurmaya yetkililerdir.¹⁶⁸

II- İnkasso ücreti

Fransa'da inkasso maliyetleri kimin ödemesi gerektiği ile ilgili herhangi bir yasal dayanak yoktur. Ayrıca diğer ülkelerden farklı olarak Fransa'da inkasso giderlerini borçludan talep etme ve tahsil etme imkânı bulunmamaktadır. Fransız Medeni Kanunu'na göre, alacaklı inkasso şirketine iş kapsamında ortaya çıkan giderleri ve avansları ödemekle yükümlüdür. Alacaklı tarafın dava açmasıyla inkasso

¹⁶⁷ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, ANCR derneğinden alınmıştır.

¹⁶⁸ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, ANCR derneğinden alınmıştır.

masraflarının bir kısmını borçluya yükleme imkânı mevcuttur. Alacaklının mahkemeye başvurması sonucu hâkim kendi takdirine bağlı olarak borçlu tarafa onun gerekli gördüğü kadar giderleri yükleyebilmektedir. Bu durum bir taraftan inkasso giderlerinin bu şekilde borçludan tahsil etme imkânını gösterirken, diğer taraftan ise miktarı ile alakalı hiçbir net düzenleme mevcut olmadığını göstermektedir. Genelde hâkim tarafından onaylanan ve karşı tarafa yüklenen ücretler gerçek giderlerin çok altında olmaktadır. Hatta bu ücretlerin borçlu tarafa ödettirilmesi diye belli bir kanun bulunmadığından, borçluya giderlerin yüklenmesi gerçekleşmeyebilir.¹⁶⁹

III- İnkasso kuruluşu

1980 yılında İnkasso şirketlerinin haklarını koruyan ve onları destekleyen Association Nationale des Cabinets de Recouvrement (ANCR) kurulmuştur. Fransa'da bulunan İnkasso şirketlerinin birçoğu ANCR derneğinin üyesidir.

§2. AVRUPA İLAMSIZ İCRA TAKİBİ

A. Avrupa İlamsız İcra Usulünün Hukuki Tanımı

Avrupa ilamsız icra usulü, hukuki ve ticari sınır aşan hukuki işlemlerden doğan alacakları hükme bağlatma ve icra ettirme imkânı sağlamak için düzenlenmiştir. Avrupa Parlamentosu ve Komisyonu'nun 1896/2006 sayılı Avrupa İlâmsız İcra Usulü Hakkında Tüzüğü (AİİT) 30.12.2006 tarihinde resmi gazetede yayımlanmış ve 31.12.2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Üye devletleri 12.12.2008 tarihinden itibaren doğrudan doğruya bu tüzüğün hükümlerine bağlıdır.¹⁷⁰

Bu yöntemin amacı sivil ve ticari hususlarda sınır ötesi çekişmesiz para alacaklarının ilama bağlanması, icrasının kolaylaştırılması ve hızlanmasına yol açmaktır ve maliyetleri azaltmaktadır. Avrupa üye devletlerinin iç hukuklarında kabul ettikleri ilamsız icra prosedürü Avrupa ilamsız icra usulünden bağımsızdır. Alacaklı sınır ötesi alacakları için üye devletin ulusal hukukundan veya Avrupa ilamsız icra

¹⁶⁹ Bu bilgiler bir anket aracılığı ile İtalya, ANCR derneğinden alınmıştır.

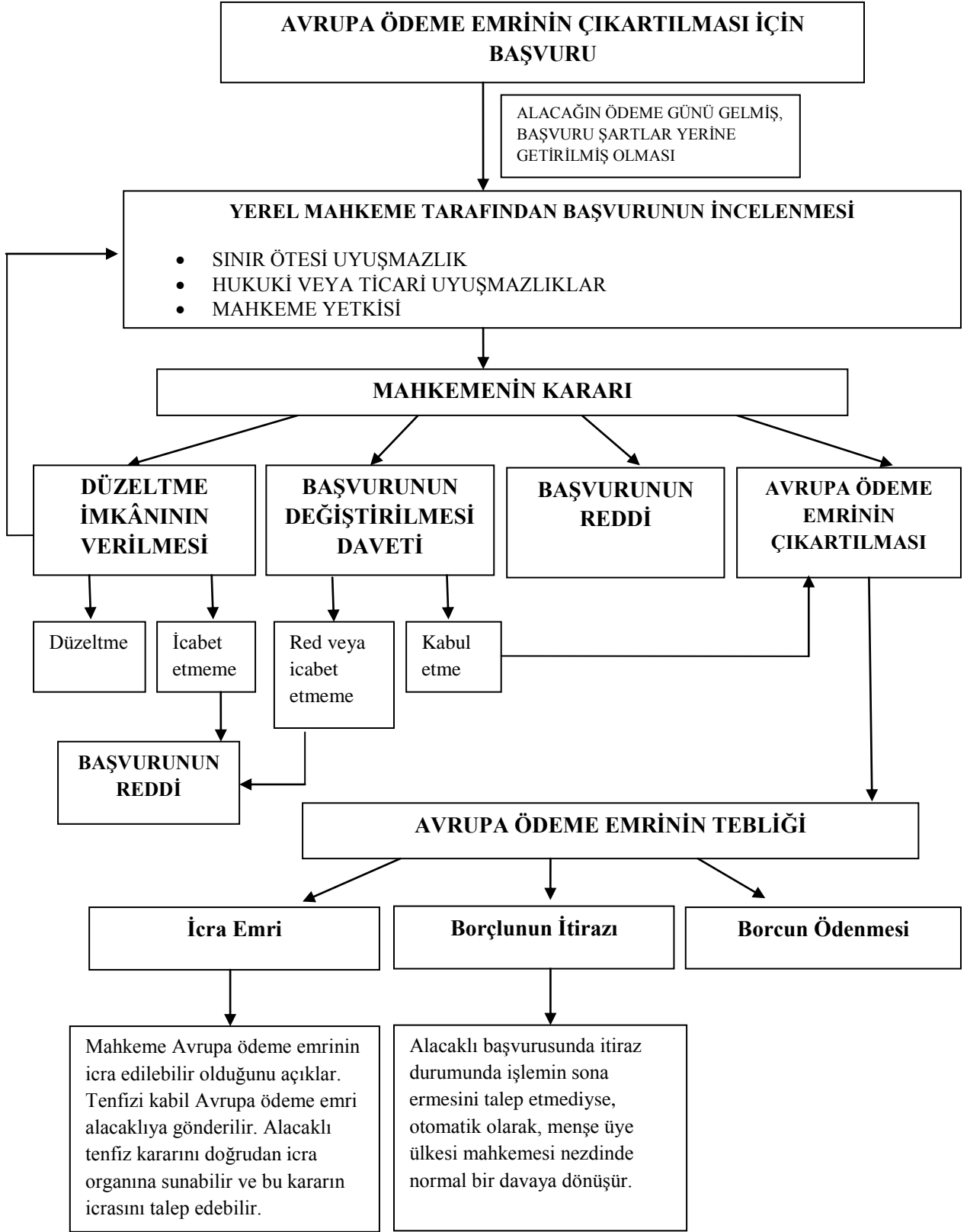
¹⁷⁰ McGUİRE, Mary-Rose, Allgemeines Gemeinschafts- und Gemeinschaftsprivatrecht (GPR), 2007, 30 Haziran 2014 <http://www.just-study.com/wp-content/uploads/2012/10/Das-europ%C3%A4ische-Mahnverfahren-im-Zivil-und-Wirtschaftsrecht.pdf> sayfa 3; WALKER, Prof. Dr. Wolf-Dietrich, The European Order for Payment Procedure, 2011/1, Ankara Barosu Dergisi, sayfa 116.

usulünden yararlanabilir. Avrupa ilamsız icra usulünden yararlanabilmek için en önemli şart alacaklı ve borçlunun yerleşim yeri ya da mutata meskeni farklı AB üye devletlerinde olmasıdır. Avrupa ödeme emrine başvurmak için alacaklının ikamet ettiği ülkenin Avrupa ödeme emri için yetkili mahkemeye müracaat etmesi gerekmektedir. Her üye ülke, alacaklıların Avrupa ödeme emrine başvurması için elektronik yoldan gerekli başvuru formunu kendi dillerinde sağlamaktadır. Başvuru formu alacaklı, borçlu, borcun miktarı ve borcun vadesinin dolduğuna dair belgeler ve bilgiler içermek zorundadır. Bu başvuruyu Almanya’da inkasso şirketleri müvekkilliği adına yapabilmektedir.¹⁷¹ Her Avrupa ülkesinde bu yöntemle yetkili olmasalar dahi, birçok Avrupa ülkesinde inkasso şirketleri Avrupa ilamsız icra usulüne müvekkilliği adına başvurabilir. Özellikle böyle önemli bir sınır ötesi hukuki hususunda inkasso şirketlerine bu yetkiyi vermeleri, yine bu şirketlerin ekonomide ne kadar önem taşıdıklarını gösterir. Inkasso şirketleri sadece kendi devletlerinde çok önemli yetkilere sahip değildir. Aynı zamanda Avrupa’da sınır ötesi alacaklarda Avrupa ilamsız icra usulünde vekillik yapabilmektedirler. Ulusal ilamsız icra usulünde de olduğu gibi, borçlunun itiraz etme durumunda, mahkemeye taşımak burada da aynı şekilde sadece avukatlar aracılığı ile yapılır.

Şekil 4.1 Avrupa İlamsız İcra Usulüne Başvurudan – Ödeme Emrinin çıkartılmasına kadar gerçekleşen prosedürü göstermekte.

¹⁷¹ LEFFERS, Inga, BDİU, mail görüşmesi, 01. Mayıs 2014

AVRUPA İLAMSIZ İCRA USULÜ PROSEDÜRÜ

Şekil 4.1

B. Avrupa İlamsız İcra Usulünün Uygulanma Alanı

I- Hukuki ve ticari işlerde sınır ötesi uyumsuzluklar

Tüzüğün 2. maddesi uyarınca Avrupa ilamsız icra usulü, sadece sınır ötesi çıkan hukuki ve ticari çekişmesiz para alacaklarında uygulanmaktadır. Sınır ötesi durumlar, taraflardan en az birinin yerleşim yeri veya mutlak meskeni başvuru mahkemesinin bulunduğu ülkeden başka bir üye ülkede ise tanımlanmıştır.¹⁷²

Tarafların yerleşim yeri veya mutlak meskeni 44/2001 tüzüğün 59. ve 60. maddeleri uyarınca tespit edilir. Sınır ötesi bir davanın olup olmadığı, Avrupa ödeme emri çıkartılması için başvuru tarihinde tespit edilir. Tüzüğün 3. maddesi uyarınca, Avrupa ilamsız icra usulünün uygulanamayacağı istisnalar şunlardır: Evlilik mal rejimine, miras hukukuna, iflas ve aciz tasfiyesine, sosyal güvenlik hukukuna ve taraflar arasında belli bir anlaşmaya tabi olmayan, borç kabulü olmayan veya belli bir borç miktarına değil de taşınmaz müşterek mülkiyetten kaynaklanan sözleşme dışı yükümlülüklerinden doğan talepler.

II- Belirli para alacakları

Tüzüğün 4. maddesine göre Avrupa ilamsız icra usulü, sadece belirlenebilen miktarı olan alacakların tahsilatı için geçerlidir. Ayrıca Avrupa ödeme emrine başvurulduğu anda mutlaka para alacağının ödeme günü gelmiş, yani muaccel para alacakları olması gerekmektedir.¹⁷³

C. Avrupa İlamsız İcra Usulüne Başvurma

Avrupa ilamsız icra usulüne alacaklı tarafın başvurusuyla başlar. Her üye ülke Avrupa ilamsız icra tüzüğü'nün ekinde yer alan A formunu kendi devlet dilinde sunar ve başvuru yapılır. Alacaklılar başvuruyu bireysel, avukat görevlendirme veya daha önce belirtildiği gibi bazı üye ülkelerinde inkasso şirketlerini görevlendirme ile yapabilir.¹⁷⁴ Başvuruda zorunlu olarak belirtilmesi gereken bilgiler şunlardır:

- Tarafların iletişim ve adres bilgileri, vekil varsa vekilin bilgileri ve başvurunun yapıldığı mahkemesinin bilgileri,
- Alacağın asıl miktarı ve gerektiğinde uygulanabilir faiz, masraflar ve sözleşmeden doğan para cezaları,

¹⁷² McGUIRE, s. 4, WALKER, s. 117.

¹⁷³ WALKER, s. 117.

¹⁷⁴ BDÜ Almanya'dan bilgi alınmıştır.

- Üye devletin yasal faiz oranı otomatik olarak ana alacak miktarına eklenmediği durumunda faiz iddia edilecek ise faiz oranı ve faizin işleneceği dönem,
- Ana konunun açıklaması ve ana alacak miktarının ve faiz iddiasının nasıl doğduğuna ilişkin gerçeklerinin açıklaması,
- İddianın desteklenebilmesi için gerekli deliller,
- madde gereğince sınır ötesi bir işlemin olduğuna dair açıklama.

Başvuran kişi başvuruda yaptığı bilgi ve açıklamaları bağlı olduğu üye ülkenin hukukunda öngörülen cezalara yol açabileceğini kabul ettiğini beyan etmek zorundadır. Başvurunun, menşe üye devlet tarafından kabul edilen ve menşe mahkemede mevcut olan iletişim araçları, yazılı ve kâğıt şeklinde veya elektronik yol ile yapılması gerekmektedir. Başvurunun, başvuran kişi veya vekili tarafından imzalanarak yetkili olan yerel mahkemeye gönderilmesi gerekmektedir.¹⁷⁵ Elektronik yoldan başvuran kişiler, menşe üye devletin, kullanıcı kimliğinin güvenli bir şekilde belirlenebileceği bir alternatif elektronik iletişim sistemine sahip ise imza gerekmediği gibi, alternatif elektronik iletişim sistemine sahip olmayan üye devletlerde ise, Avrupa Parlamentosu'nun 1999/39/EG tüzüğünde yer alan, ek şartlar aranmaksızın menşe üye devletin tanıdığı elektronik imza eklenmelidir.¹⁷⁶

Avrupa ödeme emri çıkartılması için başvuru, yetkili mahkeme tarafından edilebilirlik kriterlerini yerine getirip getirmediğini, hukuki veya ticari sınır ötesi uyuşmazlığın ve kendisinin yetkililiğini ve alacak talebinin haklı olup olmadığını inceler. Ayrıca öngörülmüş olan şekil şartların yerine getirilmiş olup olmadığını inceler. Başvuru formunda gerekli olan bilgiler eksikse ve alacak haklı olarak görünüyorsa, mahkeme başvuru sahibine başvurusunu belli bir zaman içerisinde tamamlamasını veya düzeltmesi için bir olanak sağlar.¹⁷⁷ Bunun için tüzükte bulunan B formu kullanılır. Alacağın sadece bir kısmı için şartlar yerine getirilmişse, mahkeme başvuru sahibine başvurusunu değiştirmesi için teklif sunabilir.¹⁷⁸ Bunun için tüzükte bulunan C formu kullanılır. Başvuran belli bir süre içinde mahkeme tarafından belirlenen miktar için Avrupa ödeme emri çıkartılmasını kabul eder veya bunu reddeder. Başvuru sahibi C formunu mahkemeye ileterek kararını açıklar. Başvuru sahibi yani alacaklı mahkemenin davetini reddeder veya davete icabet etmez ise,

¹⁷⁵ WALKER, s. 117.

¹⁷⁶ WALKER, s. 119.

¹⁷⁷ WALKER, s. 120, McGUIRE, s. 9.

¹⁷⁸ WALKER, s. 120, McGUIRE, s. 9.

mahkeme Avrupa ödeme emri çıkartılması talebini tamamen reddeder. Davete icabet eder ise, mahkemenin incelemesinden sonra kararlaştırdığı alacak miktarını bir Avrupa ödeme emrinde borçluya tebliğ eder. Alacağın geri kısmı için üye ülkenin ulusal hukukuna göre tahsil edilmesi gerekir. Mahkeme alacaklıya gönderilen D formu ile başvurunun reddini bilgilendirebilir. Başvuru tüzüğüne madde 2, 3, 4, 6 ve 7’de sayılan şartları, uygulanma alanı, uluslararası yetki, başvurunun şekil ve içeriği, yerine getirilmemişse, mahkeme başvuru sahibinin talebini reddedebilir.¹⁷⁹ Buna karşı alacaklı mahkemenin reddine karşı itiraz edemez. Fakat başvuru sahibi yeniden Avrupa ilamsız icra usulüne başvurabilir veya üye devletin ulusal hukukunun öngördüğü yollara başvurabilir.

D. Avrupa Ödeme Emrinin Çıkartılması

Avrupa ödeme emrinin çıkartılması için gereken şartların yerine getirildiği durumlarda, başvurudan itibaren genellikle 30 gün içerisinde, mahkeme tarafından bir Avrupa ödeme emri çıkartılır. 30 günlük süre hesaplamasında, mahkeme başvuru sahibine başvurusunu tamamlaması, düzeltmesi veya talebini değiştirmesi için gereken zaman dilimi hesaplamamaktadır. Bu durumlarda ek süreler eklenmektedir. Avrupa ödeme emri başvuru sahibinin yaptığı bilgiler baz alınarak çıkartılır fakat bu bilgiler mahkeme tarafından incelenmez. Borçlu taraf mahkemede ödeme emrine itiraz etmediği durumunda ödeme emrine icra kararı çıkar. Avrupa ödeme emri, icra uygulatabilirliğine gerek kalmadan ve tanınmasına itiraz etme hakkı olmadan, diğer üye devletler tarafından tanınır ve icra edilebilir. İcra işlemleri için başvuru yapılmış üye devletin ulusal hukuku geçerlidir.¹⁸⁰

E. Avrupa Ödeme Emrinin Tebliği

AİİT, Avrupa ödeme emri borçlu tarafa, borçlunun bulunduğu devletin ulusal tebligat hukukuna göre yapılmasını öngörmüştür. AİİT m. 15 borçlunun temsilcisine de tebligatı kabul etmiştir. AİİT tebliği için uyulması gereken asgari standartlar düzenlemiştir.¹⁸¹

Avrupa ödeme emrinin bir teslim belgesine dayalı olarak tebliğ edilmesi:

¹⁷⁹ McGUIRE, s. 9, WALKER, s. 120.

¹⁸⁰ McGUIRE, s. 9, WALKER, s. 121.

¹⁸¹ McGUIRE, s. 10, WALKER, s. 121.

- Borçluya şahsen yapılan tebligat, tebligatı teslim aldığına dair tarihte belirtilen imzalı bir belge
- Yetkili bir kişinin yaptığı tebligatta, bu kişinin kendisi tarih ve imza ile borçlunun tebligatı aldığına dair veya haksız yere reddettiğini belirten bir belge
- Posta yolu veya elektronik yolu ile tebligatın tebliğ edilmesine karşılık, borçlunun tebligatı teslim aldığına dair imzalı ve tarihli bir belgenin elektronik yolla geri gönderilmesi

Avrupa ödeme emrinin bir teslim belgesine dayalı olmadan tebliğ edilmesi:

- Borçlu için belirtilen kişisel adresine, onunla orada birlikte yaşayan başka bir kişiye veya orada çalışan bir kişiye
- Eğer borçlu serbest meslek sahibi veya tüzel bir kişi ise, iş yerinde onun tarafından çalıştırılan bir kişiye
- Ödeme emrini borçlunun posta kutusuna bırakılması
- Bir postaneye veya yetkili olan bir makama ödeme emrinin bırakılması. Buna ilişkin borçlunun posta kutusuna belgenin hukuki niteliğini gösteren bildiri yazısı bırakılması
- Otomatik teslim onayı iletilen posta veya elektronik yol ile. Bunun için borçlu önceden bu yöntemi kabul etmiş olması gerekmektedir.

Avrupa ödeme emrinin tebliği sadece borçlunun adres bilgileri kesin olarak tespit edilebiliyorsa çıkartılabilir.

F. Avrupa Ödeme Emrine Borçlunun İtirazı

Avrupa ödeme emrine karşı borçlu menşe mahkeme huzurunda ödeme emrine itiraz yoluna başvurabilir. Mahkeme Avrupa ödeme emri ile birlikte borçluya itiraz etme durumu için AİİT ekinde bulundan F – formunu gönderir. Ödeme emrinin tebliğinden itibaren 30 günlük süre içerisinde, F formunu doldurarak veya bizzat kendisi tarafından yazılan bir dilekçe ile borçlu herhangi bir neden belirtme zorunluluğu olmadan Avrupa ödeme emrine itiraz edebilir.¹⁸² İtiraz, imzalanmış kâğıt formunda veya menşe üye ülkede kabul edilen elektronik imzalı (elektronik imza olmadan, menşe üye ülke hukuku tarafından kabul edilen bir yöntem ile kimliğin teşhisi mümkün ise, elektronik imza olması gerekmeyebilir) elektronik iletişim

¹⁸² McGUIRE, s. 13, WALKER, s. 123.

araçlarıyla yapılabilir. İtiraz hem borçlunun kendisi tarafından hem de temsili olan bir avukat tarafından yapılabilir. 30 günlük süre içerisinde usulüne uygun olarak itiraz yapılmış ise ve alacaklı böyle bir durumda işlemin sona ermesini talep etmemişse, işlem otomatik olarak menşe üye ülkesi mahkemesi huzurunda normal bir davaya dönüşür.¹⁸³

Otuz günlük itiraz süresinin sona ermesinden sonra, borçlu Avrupa ödeme emrini çıkaran mahkemeye başvurarak Avrupa ödeme emrinin çıkartılmasının incelenmesini talep edebilir. Bu sadece şu istisnai durumlarda olabilir; Avrupa ödeme emrinin tebliği, borçlunun teslim aldığı ispatlanmaksızın yapılmışsa ve teslimat, borçlunun savunmasını yapabilmek için ihtiyaç duyacağı bir zamanda yapılmamışsa veya borçlu, olağanüstü durumlar veya mücbir sebepler nedeniyle Avrupa ödeme emrine itiraz edemediyse veya Avrupa ödeme emri haksız olarak çıkarılmışsa.

Mahkeme istisnai olarak kabul edilmiş bulunan kontrol için gerekli şartların mevcut olmadığına karar verirse, borçlunun inceleme başvurusu reddedilir ve Avrupa ödeme emri geçerliliğini korur. Fakat mahkeme belirtilen şartların mevcut olduğuna karar verirse, Avrupa ödeme emrinin hükümsüz olduğuna karar verir ve Avrupa ilamsız icra prosedürü sona erer.¹⁸⁴

G. Avrupa Ödeme Emri ile Cebri İcra

Mahkeme tenfiz kararı vermeden önce 30 günlük itiraz süresine ek olarak, itirazın ulaştırılması için makul bir ek süre daha bekler. Tüzüğün 16. maddesi uyarınca belirtilen süre içerisinde borçlu tarafından itiraz edilmemiş ise, Avrupa ödeme emrini çıkartan mahkeme G formunu kullanarak Avrupa ödeme emrinin icra edilebilir olduğunu açıklar ve icra edilebilirlik kararına bundan sonra itiraz edilemez. Mahkeme bunun üzerine başvuru sahibine tenfiz kararlı Avrupa ödeme emrini alacaklıya gönderir. Ayrıca menşe üye devlette Avrupa ödeme emrinin icra edilebilir olduğunun açıklanması, bir icra edilebilirlik kararı alınmaksızın başka bir üye ülkede de tanınabilir ve icra edilebilir.¹⁸⁵ Bundan dolayı başvuru sahibi her bir üye devlette olduğu gibi tenfiz kararını doğrudan icra organına sunabilir ve ondan bu kararın icrasını talep edebilir.

¹⁸³ WALKER, s. 123, McGUIRE, s. 13.

¹⁸⁴ WALKER, s. 123, McGUIRE, s. 13.

¹⁸⁵ WALKER, s.123, McGUIRE, s. 15.

Cebri icranın nasıl işleneceği, cebri icranın gerçekleştirileceği üye devletin hukukuna tabiidir. İcrası kabil Avrupa ödeme emri, ilgili üye ÷lkede, adeta bizzat o ÷lkede cebri icrasına karar verilmiş bir karar gibi icra edilir.¹⁸⁶

¹⁸⁶ WALKER, s. 125.

SONUÇ

İnkasso sistemi 18. yüzyıldan beri Avrupa'da farklı şekillerde başarıyla kullanıldı. Günümüzdeki şekline 1960 yıllarında yaşanan, vadesi dolmuş alacakların yargı yoluna başvurmadan tahsil etme ihtiyacından gelmiştir. İnkasso sistemi Avrupa ülkeleri tarafından kabul edilmiş ve aktif olarak kullanılmaktadır. Özellikle BDİU tarafından yapılan sektör araştırması, inkasso sektörünün ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Almanya her yıl yaklaşık 55 Milyar Euro' ya yakın alacak meblağları takip etmekte ve aldıkları dosyaların yüzde 80'i yargı yolu öncesi sonuçlandırılırken, bunların sadece yüzde 20'sinde mecburen icra ve diğer yargı yollarına başvurmak zorunda kalınmaktadır. Yargı yoluna başvurmadan önce alacakların tahsilâtını amaçlayan bu sistem, yargı organlarını çok ciddi boyutlarda hafifletmektedir. İngiltere inkasso sektöründe ise yılda yaklaşık 15 milyon alacak dosyası üzerinde çalışmaktadır ve ortalama 15.000 kişiye iş olanağı sağlamaktadır. İtalya en çok alacak dosyası işlemi yapan ülkelerden biridir. Her yıl inkasso sektöründe ortalama 20.000 iş gücü ile yaklaşık 35 milyon alacak dosyası üzerinde çalışılmaktadır. Bu ülkelerde inkasso sistemi aracılığı ile alacak dosyalarını yargı yolu öncesi sonuçlandırmaktalar. Aynı zamanda, İtalya'nın inkasso sektörü Almanya'nın inkasso sektörüne benzerlikler göstermektedir. İnkasso tanımı, yasal düzenlemeler ile üçüncü kişileri koruma ve mesleği tanımlama amaçlı yapılmıştır.

İnkasso sistemi Avrupa'da birçok farklı sektöre hizmet etmektedir. Bankacılık, sigorta, sağlık ve dış ticaret gibi büyük sektörlerin alacaklarının tahsiline hizmet eder ve büyük meblağları ekonomiye geri kazandırır. Avrupa'nın aktif olarak kullandığı inkasso sistemi, ticari şirketler için vazgeçilmez olmuştur. Alacaklarına daha hızlı kavuşabilmelerine destek olan ve bu zor işte profesyonel danışman ve tahsilat hizmeti veren inkasso şirketleri, Avrupa ülkelerinde kendilerini şirketlerin ortağı olarak görmektedir.

Almanya'da inkasso hizmeti yasal olarak hukuki hizmet olarak geçmektedir. İnkasso hizmeti sağlamak isteyen kişi, öncelikle belli koşulları yerine getirerek yargı dışı hukuki hizmetler kütüğüne kayıt olmalı ve belli hukuk dallarında hukuki bilgiye sahip olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Kişi bu mesleğe uygun, güvenilir, inkasso mesleği için özel uzmanlığa ve bir mesleki sorumluluk sigortasına sahip olmalıdır. Gerekli görülen kişisel niteliklerin ve yerine getirilmesi gereken şartların amacı hukuki

hizmetlere başvuran kişilerin ve bu hukuki hizmetlerden etkilenen üçüncü kişilerin veya kamu kuruluşlarının yapılan bu hukuki hizmetin güvenilir, alanında uzman ve görev ihlallerine karşı sigortalı olan kişiler tarafından sağlandığına dair güven oluşturmaktır.

Alman RDG Kanunu'na göre inkasso hizmeti sadece bir başkasına ait alacakların tahsili veya tahsil amacıyla bir başkasının alacağın temliki ile devredilmiş alacakların tahsilâtının, bağımsız bir iş olarak yapılması kaydıyla inkasso hizmeti olarak sayılır. Ticari olarak alacak tahsilâtında alacağın başkası adına olma gerekliliği hem inkasso şirketini görevlendiren alacaklı hem de borçlu için çok büyük önem taşımaktadır; çünkü bu düzenleme sadece alacaklıyı (müvekkili) kötü hukuki hizmet verilebilecek şirketlerden korumak için değil, hem alacaklıyı hem de borçluyu kötü niyetli alacak tahsilâtı yapan şirketlerden korumak için düzenlenmiştir. Bunun dışında başkalarının haklarını ve mülkiyet menfaatlerini savunmak gibi sorumluluklara sahiptir. Bu nedenle alacak tahsilâtının mutlaka her alanında hukuki danışmanlığın da gerekliliği varsayılabılır. İnkasso hizmeti sadece kayıtlı ve ruhsatı olan veya yasal hizmet sağlayan kişiler, (avukatlar ve hukuk müşavirleri) tarafından sağlanabilir.

Buna karşılık İngiltere'de inkasso izni, gerçek kişilerden alacak tahsilâtı yapıldığı durumlarda zorunludur. Almanya kadar olmasa da, İngiltere de üçüncü kişileri ve özellikle tüketicileri koruma amaçlı bu hizmet için bazı gereklilikler düzenlemiştir. İtalya'da ise, inkasso hizmeti sağlamak isteyen kişiler ulusal polis merkezi tarafından bir devlet sınavına tabii tutulur ve sadece bu merkez tarafından lisans alabilen kişiler bu hizmeti sağlayabilirler.

Özellikle geçtiğimiz yıllarda Avrupa'da büyük şirketler, alacak tahsilâtını inkasso şirketlerine outsource etmeye başladı. Şirket içi yapılan alacak tahsilatine karşılık, inkasso şirketlerinin ana faaliyeti bu olduğundan ekonomik anlamda alacak tahsilâtını çok daha stratejik bir şekilde yönetebilmektedirler. Ayrıca piyasadaki tecrübelerinden kaynaklı borçluya karşı en etkili psikolojik yöntemi seçebilmektedirler. Hukuki danışmanlık sağlayan avukatlardan farkı ise, İnkasso şirketlerinin ticari yönetim işletmesi konusundaki şirket içi organizasyonu ve uzmanlaşmış personeli ile özellikle alacak tahsilâtı yöntemlerine yoğunlaşmış ve tecrübe edinmiş olmalarıdır.

Türkiye’de inkasso sistemi ile karşılaştırılabilecek sistemlerden bir tanesi Varlık Yönetim Şirketleridir (VYŞ). Varlık yönetim şirketleri; finans sektörüne yönelik olarak sektördeki sorunlu varlıkların, piyasalarca kabul gören ve ticari koşullarda pazarlanabilir finansal ürünlere dönüştürülerek, piyasaların akışkanlık kazanmasına katkıda bulunmak amacı ile kurulan, ortaklarına piyasa koşulları çerçevesinde bir sermaye getirisi sağlamayı hedefleyen kuruluşlardır. VYŞ kurucularında, bu şirketin ve işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması ve kurucuların yarıdan bir fazlasının, hukuk, iktisat, işletme, maliye, bankacılık, kamu yönetimi, mühendislik dallarında lisans veya lisansüstü düzeyinde öğrenim görmüş veya finans veya işletmecilik alanında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip olmaları şartı aranmaktadır. VYŞ’nin en başta gelen amacı, banka ve finans kuruluşlarının tahsili gecikmiş alacaklarını ve diğer varlıklarını gerçek değerlerinden daha uygun bir fiyata satın alarak bu varlıkları en yüksek miktarda tahsil ederek nakde dönüştürmektir.

Varlık yönetim şirketleri de inkasso şirketlerinin amaçlarına yakın bir kuruluş olsalar da çok ciddi farklılıklar göstermektedir. VYŞ sadece banka, özel finans kurumu ve diğer mali kurumların tahsili gecikmiş alacaklarını satın alabilir, satabilir, satın aldığı alacakları borçlusundan tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir. İnkasso şirketlerinin asıl amacı ise, tahsili gecikmiş alacakları satın almak değil, bunları başkası adına ve hesabına tahsil etmektir. Ayrıca VYŞ en az 10 milyon TL sermaye ile kurulabilirken, bir inkasso şirketi sermayesi olmayan şahıs şirketi olarak da kurulabilir. İnkasso hizmeti için istenen pratik ve teorik uzmanlık, VYŞ kurucularında aranan eğitim ve/veya mesleki tecrübe birbirine benzer şartlardır. İki sistemde benzerlikler gösterdiği alanlar mevcuttur. Her iki şirkette alacakları satma veya tahsil amaçlı devretmede asıl alacaklılar tahsil edemedikleri meblağları bu şirketlere devrederek uzun süreli takip ve tahsil prosedürlerinden kurtulmayı amaçlar. İnkasso sistemi ile varlık yönetim şirketleri karşılaştırıldığında, VYŞ’lerin sadece belli sektörlerle hizmet ettiğini görebiliyoruz. İnkasso sisteminin hedeflediği, bütün ticari şirket ve gerçek kişilerin yargı yoluna başvurmadan alacakların tahsilatı, VYŞ’lerin hedeflediği ise banka ve finans kuruluşlarının tahsili gecikmiş alacaklarını ve diğer varlıklarını gerçek değerlerinden daha uygun bir fiyata satın alarak bu varlıkları en yüksek miktarda tahsil ederek nakde dönüştürmektir. İki şirket türü farklı amaçlar barındırmaktadır. İnkasso şirketlerinin

amaçlarını taşımayan VYŞ'inin yanı sıra Türk hukukunda mutlaka inkasso şirketleri de çalışabilirler.

Faktoring şirketleri doğmuş veya doğacak alacakları temlik yolu ile devralıp, alacaklılara karşılığında finansman ve tahsilât hizmetleri sunar. İnkasso şirketlerinden farklı olarak, vadeli alacakları satın alarak alacaklılara likidite kazandıran ve firmaların en önemli ihtiyaçlarından olan nakit paranın girişini sağlayan bir finans yöntemidir. Faktoring şirketlerinin yararlarından en önemlisi, alacağı satan kişiye finansman kolaylığı sağlamasıdır. Faktoring şirketleri, inkasso şirketleri gibi alacaklılara ayrıca tahsilât modeli ile hizmet etmektedirler. Fakat inkasso şirketleri gibi alacağın vadesi dolmuş alacakları değil, alacakların vadesi gelmesiyle takip, tahsil ve bunlarla alakalı raporları satıcıya sağlamaktadır. İnkasso şirketleri vadesi dolmuş ve borçlu tarafından ödenmeyen alacakları tahsil ederken; faktoring şirketleri tahsilâtın zamanında yapılmasını ve tahsilât masraflarının azaltılmasını sağlar. Bunun yanı sıra bazı faktoring şirketleri, vadesi geçmiş alacakların hukuki takibini de yapmaktadırlar, fakat inkasso şirketlerinde olduğu gibi ana faaliyetleri değildir. Faktoring şirketi kurmak için en az 20 milyon TL sermaye gerekliliği varken inkasso şirketi kurumundan böyle ağır bir gereklilik beklenmemektedir.

Türk hukukunda inkasso sistemine benzer iki farklı şirket türü araştırıldı. Faktoring şirketleri ve varlık yönetim şirketleri inkasso sisteminden farklı amaçlar için kullanılmaktadır. İnkasso sisteminin amaçlarını her iki uygulama da taşımamaktadır. İnkasso sistemi bu iki şirket türünün yanı sıra Türk hukukuna da uyarlanabilir çünkü vadesi dolmuş alacakların tahsilini tek amaç olarak veya ana faaliyet olarak diğer şirket türleri taşımamaktadır.

Genel olarak bu tezde incelenen Avrupa ülkelerindeki inkasso sisteminin ülke ekonomisine ve şirketlere sağladığı yarar göz önünde bulundurularak, aynı zamanda ülkelerin sosyolojik ve ekonomik farklılıkları baz alınır ise inkasso sisteminin günümüz türkiyesinde yaşanan yargı karışıklığı ve uzun süren ticari davalara sağlayacağı fayda hem ekonomik hemde ticari katkısı büyük olacaktır. Böyle bir sistemin var olan hukuk sistemine entegrasi bu sistemi denemiş ve başarıya ulaşmış başka ülkeler ile karşılaştırma ile sağlanabilir. Araştırılan dört AB ülkesinden kültürel ve sosyolojik olarak Türkiye'ye en yakın İtalya yaklaşık 20 yıldır inkasso sistemini başarıyla yasalarına dahil etmiş, ekonomisine yeni şirketler ve iş gücü olanakları sağlamıştır.

İnkasso sistemini en eski en doğru şekilde sistemine dahil eden Almanya hukuksal altyapı olarak örnek alınabilir. Türk hukukuna Almanya'dan örnek ülke alınarak getirilmiş ve yenilenmiş bir çok yasa ve kanun bulunmaktadır. Alman yasalarının ülkemizde uygulanabilirliği daha önce bir çok kez denenip ve başarıya ulaştığı için, inkasso sisteminde türk hukukunda uygulanması ve başarıya ulaşması mümkündür. Birçok Avrupa ülkesine göre Türk yargı sisteminin kabarıklığı ve yoğunluğu göz önünde bulundurulursa inkasso sisteminde asıl amaç olan yargıya ulaşmadan uyuşmazlığı çözme ve aracılık hizmeti gibi uygulamalar yargı sistemini rahatlatmakla kalmayıp, şirketler arası bilgi edinme sistemi geliştirerek ekonominin büyümesine ve gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Ticari şirketlerde alacak tahsilatı (nakit akışı) önemli ve masraflı olduğu için inkasso şirketleri gibi bir hizmetten yararlanmaları, hem alacaklarına en hızlı ve en masrafsız yoldan ulaşmalarını hem de likiditelerini korumalarını sağlar.

Hızla gelişen bir ekonomiye sahip Türkiye ve Türk şirketleri uluslararası ticarete sağlam adımlarla ilerleyebilmeleri için uluslararası hukukta alacak tahsilatı gibi zor ve masraflı bir konuyla karşı karşıya kaldıklarında, alacaklarından vazgeçebiliyor veya hukuksal eksiklikler bu süreci uzatabiliyor. Bu özellikle orta ve küçük ölçekli uluslararası ticaret yapan şirketler için önemli bir konudur. Genelde uluslararası alacak tahsilâtının masrafları çok yüksek olduğundan ve Türkiye'de bu alacak tahsilâtına yönelmiş "inkasso şirketleri" bulunmadığından uluslararası bir inkasso şirketini görevlendirmek zorunda kalırlar ve çok yüksek miktarlarda komisyon ödemeleri gerekir. Fakat Türkiye'ye inkasso sisteminin uyarlanması, bu şirketlerin Türk ekonomisine göre fiyat belirlemeleri demektir. Elbette birçok avukatlık bürosu sınırdışı alacak tahsilâtı yapmaktadır. Fakat dosyaların birçoğunda uzlaşma yöntemleri ile çalışmak yerine dava açılmaktadır. Bu yargı organlarının binlerce hatta milyonlarca alacak takibi dosyası ve davası ile sıkışması demektir. Uzmanlaşmış inkasso şirketleri sayesinde, uzlaşma yöntemlerini kullanarak bu tarz dosyalarda da yargıyı hafifletmek mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

BENNINGHAUS, Michael M.;**MOSIEK**, Wolfgang;**OHLE**, Carsten D.; **SEITZ**, Walter: Das Inkasso Handbuch, Fachverlag für Wirtschafts-und Steuerrecht Schafer GmbH & Co. KG Stuttgart, 2. Baskı 1985

BDIU, Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen e.V., **Inkasso wirkt**, Jahrsbericht 2012/2013, Branchenstudie (Sektör Araştırması) 2012/13.

BDIU, Bundesverband Deutscher Inkasso-Unternehmen e.V.,Eine Branche mit Tradition: Inkassounternehmen sichern den Aufschwung. 20 Haziran 2014, <<http://www.inkasso.de/>>

DAYINLARLI, Kemal: Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki, Ankara 1993.

DEMİR, Şamil, Factoring ve Türkiye Uygulaması, 02.06.2009, 10 Haziran 2014 <<http://www.samildemir.av.tr/2009/06/factoring-ve-turkiye-uygulamasi/>>

Deutscher Bundestag, Begründung Regierungsentwurf, Drucksache 16/3655, 30.11.2006

Deutscher Bundestag, Beschlussempfehlung und Bericht des Rechtsausschusses, Entwurf eines Gesetzes zur Neuregelung des Rechtsberatungsrechts (Begr. RegE, BT-Drucks. 16/6634), 10. Kasım.2007

Factoring Derneği websitesi, 20 Haziran 2014
<<http://factoringdernegi.org.tr/hakkimizda>>

FENCA Federation of European National Collection Associations , 20 Haziran 2014 <http://www.fenca.org/>

Gesetz gegen unseriöse Geschäftspraktiken, 1. Ekim 2013, Bundesgesetzblatt Jahrgang 2013 Teil I Nr. 59, Bonn, 8. Ekim 2013, 3714

GOEBEL, Frank-Michael, Forderungsmanagement Professionell, sayı 11/2013

GRUNEWALD, Barbara, **RÖMERMANN**, Volker, **FRANZ**, Kurt, **HIRTZ**, Bernd, **MÜLLER**, Hans F, **SUPPE**, Rechtsdienstleistungsgesetz Kommentar, Otto Schmidt Verlag,Köln, 1. Baskı 2008

HÜBNER, Henning, **KLEES**, Hans, **KRENZLER**, Michael, **OFFERMANN-BURCKART**, Susanne, **SCHMİDT**, Daniela, **SCHMİDT**, Karl-Michael, **TEUBEL**, Joachim, **WİNKLER**, Klaus, **WİNKLER**, Tilman: **NOMOS Kommentar Rechtsdienstleistungsgesetz**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı 2010

KİLİAN, Matthias, **SABEL**, Oliver, vom **STEİN**, Jürgen , Das neue Rechtsdienstleistungsrecht, Deutscher Anwaltverlag & Institut der Anwaltschaft GmbH, Bonn, 1. Baskı 2008

KLEİNE-COSACK, Michael, Bundesrechtsanwaltsordnung: BRAO, Verlag C.H. Beck, 6. Baskı München 2009

KOCAMAN, Arif B., Factoring İşleminin Hukuki Niteliği, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1992.

KOYUNPINAR, G.; Çağdaş Bir Finansman Aracı Olarak Factoring ve Türkiye Uygulaması, Master Tezi, Ankara 1999

KRENZLER, Michael: NOMOS Kommentar Rechtsdienstleistungsgesetz,
Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı 2010

KÜÇÜKBAY, Fusun, DEMİRHAN, Dilek, Avrupa Birliğinde uyum sürecinde
Türkiye’de finansal yeniden yapılandırma uygulamaları: İstanbul yaklaşımı ve
Varlık Yönetim Şirketi, 2003

McGUIRE, Mary-Rose, Allgemeines Gemeinschafts- und
Gemeinschaftsprivatrecht (GPR), 2007, 30 Haziran 2014 <<http://www.just-study.com/wp-content/uploads/2012/10/Das-europ%C3%A4ische-Mahnverfahren-im-Zivil-und-Wirtschaftsrecht.pdf>>

OFFERMANN-BURCKART, NOMOS Kommentar
Rechtsdienstleistungsgesetz, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı
2010

OY, Osman, Varlık Yönetim Şirketleri, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 1. Baskı Kasım
2009

ÖZKAN, Meral, İcra ve İflas Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012

PEKCANITEZ, Hakan, İcra ve İflas Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012

RÖMERMANN, Volker, Kommentar zum Rechtsdienstleistungsgesetz. Verlag
Dr. Otto Schmidt Köln, Juni 2008

SABEL, Oliver, Die Vertretung im Zivilprozess, AnwBl 6/2008, s. 392

SCHMİDT Daniela,.: NOMOS Kommentar Rechtsdienstleistungsgesetz,
Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı 2010

vom STEIN, Jürgen, “Der neue Begriff der Rechtsdienstleistung” Anwaltsblatt
6/2008, Haziran 2008

SUPPE, Hans F, Rechtsdienstleistungsgesetz Kommentar, Otto Schmidt Verlag, 1.
Baskı 2008

ŞENER, O.H.; Factoring’de Borçlunun Hukuki Durumu ve Özellikle Temlikin
Sözleşmeyle Yasaklanması, Ankara 2005

TEUBEL, NOMOS Kommentar Rechtsdienstleistungsgesetz, Nomos
Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1. Baskı 2010

Varlık Yönetim Şirketleri Derneği, 20 Haziran 2014
<<http://varlikyonetim.org.tr/Index.html>>

WALKER, Wolf-Dietrich, The European Order for Payment Procedure, 2011/1,
Ankara Barosu Dergisi

EKLER

ALMAN HUKUKUNDA İNKASSO ŞİRKETLERİ İLE İLGİLİ OLARAK HUKUK MEVZUATINDA YER ALAN HÜKÜMLER

HUKUKİ HİZMETLER KANUNU
(Rechtsdienstleistungsgesetz - RDG)

§ 1 Uygulama alanları

- (1) Bu kanun yargı dışı hukuki hizmet sağlama yetkisini düzenler. Bu kanun, hukuki hizmet arayan kişileri, yargı yolunu ve yargı düzenini kalitesiz hukuki hizmetlerden korumak içindir.
- (2) Başka kanunlarda düzenlenmiş, hukuki hizmet sağlama yetkileri, bu düzenlemeden etkilenmez.

§ 2 Hukuki hizmetler kavramı

- (1) Hukuki hizmet, belirli yabancı ilişkisi olan ve bireysel hukuki inceleme gerektiren faaliyetlerdir.
- (2) Fıkra 1 in önkoşullarına bakılmaksızın, bir başkasına ait alacakların tahsili veya tahsil amacıyla bir başkasının temlik yoluyla devredilmiş alacağın tahsilâtı bağımsız bir iş olarak yapılıyorsa, bu iş hukuki hizmet olarak geçerlidir (İnkasso hizmeti). Devredilmiş alacaklar devreden için başkasına ait sayılmaz.
- (3) Hukuki hizmet olmayan:
.....

§ 3 Mahkeme dışı hukuki hizmetlerin sağlanması için yetki

Bağımsız olarak, mahkeme dışı hukuki hizmetlerin sağlanması, sadece bu kanun veya başka kanunlara dayanarak izin verilmiş ölçüde geçerlidir.

§ 4 Başka bir yükümlülük ile uyumsuzluk

Başka bir vazifenin yerine getirilmesinde doğrudan etkiye sahip olan hukuki hizmetler, hizmetlerin düzgün sağlanamaması tehlikesini taşıyorsa, izin verilmemiştir.

§ 5 Başka bir faaliyet ile bağlantılı olarak hukuki hizmetler

- (1) Hukuki hizmetin sağlanması, mesleki veya faaliyet alanına ek hizmet olarak ait ise, başka bir iş ile yapılmasına izin verilmiştir. Ek hizmetin var olup olmadığını, ana faaliyetin içerik, kapsam ve objektif bağlantısına göre değerlendirilmelidir ve ana faaliyet için gerekli olan hukuki bilgi dikkate alınmalıdır.
- (2) İzin verilmiş ek hizmet olarak aşağıdaki faaliyetlerden herhangi biriyle bağlantılı olarak verilen hukuki hizmetlerdir:
 1. Vasiyeti tenfiz işlemleri
 2. Konut işletmeciliği
 3. Fon/Finansman danışmanlığı

¹⁸⁷ Tezin yazarı tarafından tercüme edilmiş halidir.

§ 10 Özel uzmanlık nedeniyle hukuki hizmetler

- (1) Yetkili makamda kayıtlı olan (kayıtlı kişi), gerçek ve tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan ortaklıklar, özel uzmanlığa bağlı olarak aşağıdaki alanlarda hukuki hizmet verebilirler:
 1. İnkasso hizmetleri (§2 (2) S.1)
 2. Emeklilik danışmanlığı (....)
 3. Yabancı hukuk alanında hukuk danışmanlığı (....)
- (2) Kayıt işlemi özel talebe bağlıdır. (....)
- (3) Hukuki hizmetlerden etkilenen kişiler veya hukuki ilişkilerin korunması için kayıt işlemi, bazı koşullara veya gereksinimlere tabi tutulabilir. İnkasso hizmeti alanında, yabancı kaynaklı paraların derhal yetkili bir kişiye aktarılması veya ayrı bir hesaba yatırılması gereksinimine bağlı tutulmuştur.

§11 Özel uzmanlık, Meslek unvanları

- (1) İnkasso hizmetleri talep edilen inkasso faaliyeti için hukuken önemli olan alanlarda, özellikle Medeni Kanun, Ticaret Kanunu, Menkul ve Şirketler Kanunu, Medeni Usul Kanunu, İcra ve İflas hukuku ve Maliyetler Hukuku (Avukatlık Ücretleri Yasası) dahil olmak üzere, özel uzmanlık gerektirir.
- (2) Emeklilik danışmanlığı.....
- (3) Yabancı bir hukuk da
- (4) “İnkasso” kelimesini içeren meslek unvanları yanı sıra “emeklilik danışmanı” veya karışıklık yaratabilecek benzer belirtmeler, sadece buna göre kayıt olunmuş kişiler tarafından eklenebilir.

§11a İnkasso hizmetlerinde açıklama ve bilgi görevleri

- (1) İnkasso hizmeti için kayıtlı olan kişiler, gerçek kişilerden alacak tahsilatı yaptıklarında, ilk gönderdikleri yazıda açık ve anlaşılır bir şekilde şu bilgileri iletmek zorundadır:
 1. Müvekkilin ismini veya şirketini
 2. Alacak konusunu, sözleşme mevcut ise sözleşmenin tarihi ve konusunu
 3. Faiz talep ediliyorsa faizin işlediği alacak miktarı, faiz oranı ve faizin işlendiği zaman dilimi
 4. Yasal faizden daha yüksek bir faiz talep ediliyorsa bu faizin hangi olgulara göre talep edildiği
 5. İnkasso ücreti veya başka inkasso masrafları talep ediliyorsa bunların hangi tür, miktar ve bunların neden doğduğu ile alakalı bilgiler
 6. İnkasso ücretleri ile KDV iadesine başvuracaksa müvekkilinin bunların KDV iadesine başvuramayacağına dair açıklama
- (2) Gerçek kişinin talebi üzerine ayrıca şu bilgiler iletilmesi gerekmektedir:
 1. Müvekkilin korunması gereken çıkarlarını tehdit etmeyecekse, müvekkilin adres bilgilerini
 2. Borcun kime karşı doğduğuna dair kişi veya şirketin ismi
 3. Sözleşme mevcut ise, sözleşmenin önemli şartlarını
- (3) Fıkra 1’de geçen gerçek kişi, kişiye karşı yapılan alacak tahsilâtındaki borç miktarı, serbest mesleği veya ticari ilişkisi ile ilgili olmayandır.

§ 12 Kayıt Koşulları

- (1) Kayıt olabilmek için koşullar şunlardır:
 1. kişisel uygunluk ve güvenilirlik. Genelde güvenilirliğin eksik olduğu durumlar,
 - d) kişi, başvurmadan önceki son üç yılda, bir suç veya meslek faaliyeti ile ilgili bir suç dan dolayı yasal olarak mahkum edilmiş ise
 - e) kişinin mali durumu düzensiz ise
 - f) kişi, başvurmadan önce § 14 e göre kayıt başvurusunda veya § 14 (2) Nr. 1-3 ve 7-9 Federal Avukatlar Kanuna göre avukatlık ruhsatına başvurmuş ve reddedilmiş, geri çekilmiş veya §7 ye göre başarısız olmuş yada avukatlık mesleğinden men edilmiş ise
 2. § 10 (1) de belirtilmiş alanlarda veya hukuki hizmet sağlanacak alanda teorik ve pratik uzmanlık
 3. Her sigorta gerektiren işlemler için, minimum 250.000 Euro'luk bir mesleki sorumluluk sigortası
- (2) Kişinin mali durumu düzensiz olduğu durumlar, kişinin mülkü üzerine iflas davası açılmış veya icra dairesinde yürütülen dizinine kayıt edilmiş ise. Mali durumun düzensiz olmadığı durumlar ise, iflasın açılmış fakat alacaklılar toplantısında mahkemenin de onayı olan bir iflas planı temelinde şirketin devamlılığına karar verilmiş ise. Ayrıca başka nedenlerden dolayı hukuki çare arayan kişilerin mali çıkarları tehdit altında değil ise mali durumun düzensiz olmadığını gösterir.
- (3) Teorik uzmanlık yetkili makama sertifika veya katılım belgeleri ile kanıtlanması gerekmektedir. Pratik uzmanlık bir uzmanın talimatı altında yapılan en az 2 senelik pratik meslek faaliyeti ile yapılması gerekmektedir.....
- (4) Tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan ortaklıklar, bünyelerinde çalışacak en az bir nitelikli kişi belirlemesi gerekmektedir. Nitelikli kişi sürekli olarak kuruluştaki çalışması, hukuki hizmeti ilgilendiren bütün hususlarda talimatlarda bağımsız ve yetkili olması ve şirketi dış ilişkilerde temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir.
- (5)

§ 13 Kayıt Prosedürü

- (1) Hukuki hizmetin kaydı için kayıt başvurusu yurtiçinde genel merkezin (gerçek kişilerde ikametgahın) bulunduğu yetkili makama yapılması gerekmektedir.
Başvuru paragraf 16 fıkra 1 no 1 de belirtilen hukuki hizmetler kütüğüne kayıt için gerekli bilgiler ile paragraf 12 fıkra 1 no 1, 2 ve 4 de bulunan koşulların yerine getirilip getirilmediği incelenmesi için eklenmesi gerekenler:
 1. Daha önceki mesleki faaliyetler ile alakalı özgeçmiş
 2. Adli sicil belgesi...
 3. İflas davası açılma durumunun olup olmadığı ile ve başvurudan önceki 3 yıl içerisinde borçlu kütüğüne bir kaydı olup olmadığı ile alakalı bir açıklama
 4. Başvurudan önceki son 3 yılda avukatlık mesleğine ruhsat başvurusunda bulunmuş ve bu reddedilmiş, geri çekilmiş veya

avukatlık mesleğinden men edilmiş ise bir açıklama ve bunun belgeleri

5. Teorik ve pratik uzmanlık ile alakalı belgeler

Paragaf 12 fıkra 4 durumlarında cümle 3 de belirtilen belgeler ve belirlenen nitelikli kişi ile alakalı paragaf 12 fıkra 4 cümle 2 de belirtilen koşulların yerine getirildiğine dair belgeler eklenmesi gerekmektedir.

(2) Kayıt başvurusuna 3 aylık bir süre içerisinde karar verilir. ...paragaf 12 fıkra 1 no 1, 2 ve 4 de belirtilen koşulların karşılanması durumunda, yetkili makam cümle 1 de belirtilen sürenin bitiminden önce mesleki sorumluluk sigortasını (paragaf 10 fıkra 2 cümle 1) yaptırmasını talep eder. Bu belgelerin temin edildiği durumda, yetkili makam kaydı yaptırır ve hukuki hizmetler kütüğünde bunun yayımlanmasını gerçekleştirir.

(3)

(4)

§ 13a Denetim önlemleri

- (1) Yetkili makam bu kanunun yerine getirildiğine dair denetim yetkisine sahiptir.
- (2) Yetkili makam hukuki hizmetler sağlayan kişilere karşı bu kanunun yerine getirmesi için önlemler alabilir. Özellikle § 10 fıkra 3 cümle 3 de belirtilen yükümlülükler düzenleyebilir veya değiştirebilir.
- (3) Yetkili makam, hukuki hizmetler sağlayan bir kişinin işletmesinin geçici olarak tamamen veya kısmen çalışmasını yasaklayabilir. Bunun için kanıtlanabilir olgular mevcut olması gerekmektedir;
 1. § 12 de belirtilen koşulların yitirilmesi
 2. sorumlulukların büyük ölçüde veya devamlı olarak ihlal edilmesi
- (4) Yetkili makamının denetim önlemleri için devredilen görevler gereği gerekli olduğunda, hukuki hizmetler sağlayan kişi yetkili makama ve bu görev için yetkili kişilere normal iş saatlerinde kendi işyerlerine girmesine izin vermesi gerekmektedir. Kişi talep üzerine gerekli görülen kayıtları, belgeleri, yazıları ve başka evrakları, elektronik olarak da tutulan, inceleme için sunması ve bunlar hakkında gerekli desteği ve bilgileri vermesi gerekmektedir. Bilgi vermeye yükümlü olan kişi, kendini veya § 383 f. 1 no. 1 – 3 ZPO da belirlenen yakınlarını işlenen bir suçtan veya idari suçlar yasası uyarınca bir suçu açığa çıkarma durumu mevcut ise reddedebilir. Kişi böyle bir hakkı olduğuna ilişkin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

§ 14 Kayıt İptali

Yetkili makam § 49 İdari Usul Kanunu veya benzer devlet hükümlerine rağmen kaydın iptalini şu durumlarda yapar;

1. Kayıtlı kişi veya nitelikli kişinin gerekli olan kişisel uygunluğunu veya güvenilirliğini kaybettiğine dair ciddi olgular mevcut ise. Genelde bu durum § 12 f. 1 no. 1 de belirtilmiş olan nedenlerin ortaya çıkması veya kayıtlı kişinin § 13 f. 3 cümle 1 de belirtilen değişiklikleri yetkili makama bildirmediği durumlarda
2. § 12 f. 1 no. 3 de belirtilen mesleki sorumluluk sigortasının artık mevcut olmadığı durumlarda
3. Hukuki hizmeti, hukuki çare arayan kişilerin veya hukukun zararına kalitesiz bir şekilde hizmet verdiklerine dair kanıtlar mevcut ise. Bu

genelde kayıtlı kişinin, kayıtlı olduğu hukuki hizmetten fazla hizmet vermesi veya gereksinimleri ihlal ettiğinde.

4. Tüzel kişinin veya tüzel kişiliği olmayan ortaklıkların belirledikleri nitelikli kişinin, kuruluştan ayrıldıktan 6 ay içerisinde yeni bir nitelikli kişi belirlememiş ise.

§ 15b Kayıtsız işletme

Gerekli olan kayda sahip olmayan veya geçici bir kaydı olan bir işletme, hukuki hizmet sağladığı durumunda, yetkili makam işletmenin faaliyetlerini yasaklayabilir.

HUKUKİ HİZMETLER KANUNU

Gesetz über außergerichtliche Rechtsdienstleistungen (Rechtsdienstleistungsgesetz - RDG)

§ 1 Anwendungsbereich

(1) Dieses Gesetz regelt die Befugnis, außergerichtliche Rechtsdienstleistungen zu erbringen. Es dient dazu, die Rechtsuchenden, den Rechtsverkehr und die Rechtsordnung vor unqualifizierten Rechtsdienstleistungen zu schützen.

(2) Regelungen in anderen Gesetzen über die Befugnis, Rechtsdienstleistungen zu erbringen, bleiben unberührt.

§ 2 Begriff der Rechtsdienstleistung

(1) Rechtsdienstleistung ist jede Tätigkeit in konkreten fremden Angelegenheiten, sobald sie eine rechtliche Prüfung des Einzelfalls erfordert.

(2) Rechtsdienstleistung ist, unabhängig vom Vorliegen der Voraussetzungen des Absatzes 1, die Einziehung fremder oder zum Zweck der Einziehung auf fremde Rechnung abgetretener Forderungen, wenn die Forderungseinziehung als eigenständiges Geschäft betrieben wird (Inkassodienstleistung). Abgetretene Forderungen gelten für den bisherigen Gläubiger nicht als fremd.

(3) Rechtsdienstleistung ist nicht:

1. die Erstattung wissenschaftlicher Gutachten,
2. die Tätigkeit von Einigungs- und Schlichtungsstellen, Schiedsrichterinnen und Schiedsrichtern,
3. die Erörterung der die Beschäftigten berührenden Rechtsfragen mit ihren gewählten Interessenvertretungen, soweit ein Zusammenhang zu den Aufgaben dieser Vertretungen besteht,
4. die Mediation und jede vergleichbare Form der alternativen Streitbeilegung, sofern die Tätigkeit nicht durch rechtliche Regelungsvorschläge in die Gespräche der Beteiligten eingreift,
5. die an die Allgemeinheit gerichtete Darstellung und Erörterung von Rechtsfragen und Rechtsfällen in den Medien,
6. die Erledigung von Rechtsangelegenheiten innerhalb verbundener Unternehmen (§ 15 des Aktiengesetzes).

§ 3 Befugnis zur Erbringung außergerichtlicher Rechtsdienstleistungen

Die selbständige Erbringung außergerichtlicher Rechtsdienstleistungen ist nur in dem Umfang zulässig, in dem sie durch dieses Gesetz oder durch oder aufgrund anderer Gesetze erlaubt wird.

§ 4 Unvereinbarkeit mit einer anderen Leistungspflicht

Rechtsdienstleistungen, die unmittelbaren Einfluss auf die Erfüllung einer anderen Leistungspflicht haben können, dürfen nicht erbracht werden, wenn hierdurch die ordnungsgemäße Erbringung der Rechtsdienstleistung gefährdet wird.

§ 5 Rechtsdienstleistungen im Zusammenhang mit einer anderen Tätigkeit

(1) Erlaubt sind Rechtsdienstleistungen im Zusammenhang mit einer anderen Tätigkeit, wenn sie als Nebenleistung zum Berufs- oder Tätigkeitsbild gehören. Ob eine Nebenleistung vorliegt, ist nach ihrem Inhalt, Umfang und sachlichen Zusammenhang mit der Haupttätigkeit unter Berücksichtigung der Rechtskenntnisse zu beurteilen, die für die Haupttätigkeit erforderlich sind.

(2) Als erlaubte Nebenleistungen gelten Rechtsdienstleistungen, die im Zusammenhang mit einer der folgenden Tätigkeiten erbracht werden:

1. Testamentsvollstreckung,
2. Haus- und Wohnungsverwaltung,
3. Fördermittelberatung.

§ 10 Rechtsdienstleistungen aufgrund besonderer Sachkunde

(1) Natürliche und juristische Personen sowie Gesellschaften ohne Rechtspersönlichkeit, die bei der zuständigen Behörde registriert sind (registrierte Personen), dürfen aufgrund besonderer Sachkunde Rechtsdienstleistungen in folgenden Bereichen erbringen:

1. Inkassodienstleistungen (§ 2 Abs. 2 Satz 1),
2. Rentenberatung auf dem Gebiet der gesetzlichen Renten- und Unfallversicherung, des sozialen Entschädigungsrechts, des übrigen Sozialversicherungs- und Schwerbehindertenrechts mit Bezug zu einer gesetzlichen Rente sowie der betrieblichen und berufsständischen Versorgung,
3. Rechtsdienstleistungen in einem ausländischen Recht; ist das ausländische Recht das Recht eines Mitgliedstaates der Europäischen Union, eines anderen Vertragsstaates des Abkommens über den Europäischen Wirtschaftsraum oder der Schweiz, darf auch auf dem Gebiet des Rechts der Europäischen Union und des Rechts des Europäischen Wirtschaftsraums beraten werden.

Das Bundesministerium der Justiz wird ermächtigt, durch Rechtsverordnung mit Zustimmung des Bundesrates Teilbereiche der in Satz 1 genannten Bereiche zu bestimmen.

(2) Die Registrierung erfolgt auf Antrag. Soweit nach Absatz 1 Satz 2 Teilbereiche bestimmt sind, kann der Antrag auf einen oder mehrere dieser Teilbereiche beschränkt werden.

(3) Die Registrierung kann, wenn dies zum Schutz der Rechtsuchenden oder des Rechtsverkehrs erforderlich ist, von Bedingungen abhängig gemacht oder mit Auflagen verbunden werden. Im Bereich der Inkassodienstleistungen soll die Auflage angeordnet werden, fremde Gelder unverzüglich an eine empfangsberechtigte Person

weiterzuleiten oder auf ein gesondertes Konto einzuzahlen. Auflagen können jederzeit angeordnet oder geändert werden.

§ 11 Besondere Sachkunde, Berufsbezeichnungen

(1) Inkassodienstleistungen erfordern besondere Sachkunde in den für die beantragte Inkassotätigkeit bedeutsamen Gebieten des Rechts, insbesondere des Bürgerlichen Rechts, des Handels-, Wertpapier- und Gesellschaftsrechts, des Zivilprozessrechts einschließlich des Zwangsvollstreckungs- und Insolvenzrechts sowie des Kostenrechts.

(2) Rentenberatung erfordert besondere Sachkunde im Recht der gesetzlichen Renten- und Unfallversicherung und in den übrigen Teilbereichen des § 10 Abs. 1 Satz 1 Nr. 2, für die eine Registrierung beantragt wird, Kenntnisse über Aufbau, Gliederung und Strukturprinzipien der sozialen Sicherung sowie Kenntnisse der gemeinsamen, für alle Sozialleistungsbereiche geltenden Rechtsgrundsätze einschließlich des sozialrechtlichen Verwaltungsverfahrens und des sozialgerichtlichen Verfahrens.

(3) Rechtsdienstleistungen in einem ausländischen Recht erfordern besondere Sachkunde in dem ausländischen Recht oder in den Teilbereichen des ausländischen Rechts, für die eine Registrierung beantragt wird.

(4) Berufsbezeichnungen, die den Begriff "Inkasso" enthalten, sowie die Berufsbezeichnung "Rentenberaterin" oder "Rentenberater" oder diesen zum Verwechseln ähnliche Bezeichnungen dürfen nur von entsprechend registrierten Personen geführt werden.

§ 11 a Darlegungs- und Informationspflichten bei Inkassodienstleistungen

(1) Registrierte Personen, die Inkassodienstleistungen erbringen, müssen, wenn sie eine Forderung gegenüber einer Privatperson geltend machen, mit der ersten Geltendmachung folgende Informationen klar und verständlich übermitteln:

1. den Namen oder die Firma ihrer Auftraggeberin oder ihres Auftraggebers,
2. den Forderungsgrund, bei Verträgen unter konkreter Darlegung des Vertragsgegenstands und des Datums des Vertragsschlusses,
3. wenn Zinsen geltend gemacht werden, eine Zinsberechnung unter Darlegung der zu verzinsenden Forderung, des Zinssatzes und des Zeitraums, für den die Zinsen berechnet werden,
4. wenn ein Zinssatz über dem gesetzlichen Verzugszinssatz geltend gemacht wird, einen gesonderten Hinweis hierauf und die Angabe, aufgrund welcher Umstände der erhöhte Zinssatz gefordert wird
5. wenn eine Inkassovergütung oder sonstige Inkassokosten geltend gemacht werden, Angaben zu deren Art, Höhe und Entstehungsgrund
6. wenn mit der Inkassovergütung Umsatzsteuerbeträge geltend gemacht werden, eine Erklärung, dass die Auftraggeberin oder der Auftraggeber diese Beträge nicht als Vorsteuer abziehen kann.

Auf Anfrage sind der Privatperson folgende Informationen ergänzend mitzuteilen:

1. eine ladungsfähige Anschrift der Auftraggeberin oder des Auftraggebers, wenn nicht dargelegt wird, dass dadurch schutzwürdige Interessen der Auftraggeberin oder des Auftraggebers beeinträchtigt werden,

2. bei Verträgen die wesentlichen Umstände des Vertragsschlusses.
- (2) Privatperson im Sinn des Absatzes 1 ist jede natürliche Person, gegen die eine Forderung geltend gemacht wird, die nicht im Zusammenhang mit ihrer gewerblichen oder selbständigen beruflichen Tätigkeit steht.“

§ 12 Registrierungs Voraussetzungen

(1) Voraussetzungen für die Registrierung sind

1. persönliche Eignung und Zuverlässigkeit; die Zuverlässigkeit fehlt in der Regel,
 - a) wenn die Person in den letzten drei Jahren vor Antragstellung wegen eines Verbrechens oder eines die Berufsausübung betreffenden Vergehens rechtskräftig verurteilt worden ist,
 - b) wenn die Vermögensverhältnisse der Person ungeordnet sind,
 - c) wenn in den letzten drei Jahren vor Antragstellung eine Registrierung nach § 14 oder eine Zulassung zur Rechtsanwaltschaft nach § 14 Abs. 2 Nr. 1 bis 3 und 7 bis 9 der Bundesrechtsanwaltsordnung widerrufen, die Zulassung zur Rechtsanwaltschaft nach § 14 Abs. 1 der Bundesrechtsanwaltsordnung zurückgenommen oder nach § 7 der Bundesrechtsanwaltsordnung versagt worden oder ein Ausschluss aus der Rechtsanwaltschaft erfolgt ist,
2. theoretische und praktische Sachkunde in dem Bereich oder den Teilbereichen des § 10 Abs. 1, in denen die Rechtsdienstleistungen erbracht werden sollen,
3. eine Berufshaftpflichtversicherung mit einer Mindestversicherungssumme von 250 000 Euro für jeden Versicherungsfall.

(2) Die Vermögensverhältnisse einer Person sind in der Regel ungeordnet, wenn über ihr Vermögen das Insolvenzverfahren eröffnet worden oder sie in das vom Vollstreckungsgericht zu führende Verzeichnis (§ 26 Abs. 2 der Insolvenzordnung, § 882b der Zivilprozessordnung) eingetragen ist. Ungeordnete Vermögensverhältnisse liegen nicht vor, wenn im Fall der Insolvenzeröffnung die Gläubigerversammlung einer Fortführung des Unternehmens auf der Grundlage eines Insolvenzplans zugestimmt und das Gericht den Plan bestätigt hat, oder wenn die Vermögensinteressen der Rechtsuchenden aus anderen Gründen nicht konkret gefährdet sind.

(3) Die theoretische Sachkunde ist gegenüber der zuständigen Behörde durch Zeugnisse nachzuweisen. Praktische Sachkunde setzt in der Regel eine mindestens zwei Jahre unter Anleitung erfolgte Berufsausübung oder praktische Berufsausbildung voraus. Besitzt die Person eine Berufsqualifikation, die in einem anderen Mitgliedstaat der Europäischen Union, einem anderen Vertragsstaat des Abkommens über den Europäischen Wirtschaftsraum oder in der Schweiz erforderlich ist, um in dem Gebiet dieses Staates einen in § 10 Absatz 1 genannten oder einen vergleichbaren Beruf auszuüben, oder hat die Person einen solchen Beruf während der vorhergehenden zehn Jahre in Vollzeit zwei Jahre in einem der genannten Staaten ausgeübt, der diesen Beruf nicht reglementiert, so ist die Sachkunde unter Berücksichtigung dieser

Berufsqualifikation oder Berufsausübung durch einen mindestens sechsmonatigen Anpassungslehrgang nachzuweisen. Das Berufsqualifikationsfeststellungsgesetz ist nicht anzuwenden.

(4) Juristische Personen und Gesellschaften ohne Rechtspersönlichkeit müssen mindestens eine natürliche Person benennen, die alle nach Absatz 1 Nr. 1 und 2 erforderlichen Voraussetzungen erfüllt (qualifizierte Person). Die qualifizierte Person muss in dem Unternehmen dauerhaft beschäftigt, in allen Angelegenheiten, die Rechtsdienstleistungen des Unternehmens betreffen, weisungsunabhängig und weisungsbefugt sowie zur Vertretung nach außen berechtigt sein. Registrierte Einzelpersonen können qualifizierte Personen benennen.

(5) Das Bundesministerium der Justiz wird ermächtigt, durch Rechtsverordnung mit Zustimmung des Bundesrates die Einzelheiten zu den Voraussetzungen der Registrierung nach den §§ 11 und 12 zu regeln, insbesondere die Anforderungen an die Sachkunde und ihren Nachweis einschließlich der Anerkennung und Zertifizierung privater Anbieter von Sachkundelehrgängen, an die Anerkennung ausländischer Berufsqualifikationen und den Anpassungslehrgang sowie, auch abweichend von den Vorschriften des Versicherungsvertragsgesetzes für die Pflichtversicherung, an Inhalt und Ausgestaltung der Berufshaftpflichtversicherung.

§ 13 Registrierungsverfahren

(1) Der Antrag auf Registrierung ist an die für den Ort der inländischen Hauptniederlassung zuständige Behörde zu richten. Hat eine Person im Inland keine Niederlassung, so kann sie den Antrag an jede nach § 19 für die Durchführung dieses Gesetzes zuständige Behörde richten. Das Registrierungsverfahren kann auch über eine einheitliche Stelle nach den Vorschriften des Verwaltungsverfahrensgesetzes abgewickelt werden. Mit dem Antrag, der alle nach § 16 Abs. 2 Nr. 1 Buchstabe a bis d in das Rechtsdienstleistungsregister einzutragenden Angaben enthalten muss, sind zur Prüfung der Voraussetzungen nach § 12 Abs. 1 Nr. 1 und 2 sowie Abs. 4 beizubringen:

1. eine zusammenfassende Darstellung des beruflichen Ausbildungsgangs und der bisherigen Berufsausübung,
2. ein Führungszeugnis nach § 30 Abs. 5 des Bundeszentralregistergesetzes,
3. eine Erklärung, ob ein Insolvenzverfahren anhängig oder in den letzten drei Jahren vor Antragstellung eine Eintragung in ein Schuldnerverzeichnis (§ 26 Abs. 2 der Insolvenzordnung, § 882b der Zivilprozessordnung) erfolgt ist,
4. eine Erklärung, ob in den letzten drei Jahren vor Antragstellung eine Registrierung oder eine Zulassung zur Rechtsanwaltschaft versagt, zurückgenommen oder widerrufen wurde oder ein Ausschluss aus der Rechtsanwaltschaft erfolgt ist, und, wenn dies der Fall ist, eine Kopie des Bescheids,
5. Unterlagen zum Nachweis der theoretischen und praktischen Sachkunde.

In den Fällen des § 12 Abs. 4 müssen die in Satz 3 genannten Unterlagen sowie Unterlagen zum Nachweis der in § 12 Abs. 4 Satz 2 genannten Voraussetzungen für jede qualifizierte Person gesondert beigebracht werden.

(2) Über den Antrag ist innerhalb einer Frist von drei Monaten zu entscheiden; § 42a Absatz 2 Satz 2 bis 4 des Verwaltungsverfahrensgesetzes gilt entsprechend. Wenn die Registrierungsvoraussetzungen nach § 12 Absatz 1 Nummer 1 und 2 sowie Absatz 4 vorliegen, fordert die zuständige Behörde den Antragsteller vor Ablauf der Frist nach Satz 1 auf, den Nachweis über die Berufshaftpflichtversicherung sowie über die Erfüllung von Bedingungen (§ 10 Absatz 3 Satz 1) zu erbringen. Sobald diese Nachweise erbracht sind, nimmt sie die Registrierung vor und veranlasst ihre öffentliche Bekanntmachung im Rechtsdienstleistungsregister.

(3) Registrierte Personen oder ihre Rechtsnachfolger müssen alle Änderungen, die sich auf die Registrierung oder den Inhalt des Rechtsdienstleistungsregisters auswirken, der zuständigen Behörde unverzüglich in Textform mitteilen. Diese veranlasst die notwendigen Registrierungen und ihre öffentliche Bekanntmachung im Rechtsdienstleistungsregister. Wirkt sich eine Verlegung der Hauptniederlassung auf die Zuständigkeit nach Absatz 1 Satz 1 aus, so gibt die Behörde den Vorgang an die Behörde ab, die für den Ort der neuen Hauptniederlassung zuständig ist. Diese unterrichtet die registrierte Person über die erfolgte Übernahme, registriert die Änderung und veranlasst ihre öffentliche Bekanntmachung im Rechtsdienstleistungsregister.

(4) Das Bundesministerium der Justiz wird ermächtigt, durch Rechtsverordnung mit Zustimmung des Bundesrates die Einzelheiten des Registrierungsverfahrens zu regeln. Dabei sind insbesondere Aufbewahrungs- und Lösungsfristen vorzusehen.

§ 13a Aufsichtsmaßnahmen

(1) Die zuständige Behörde übt die Aufsicht über die Einhaltung dieses Gesetzes aus.

(2) Die zuständige Behörde trifft gegenüber Personen, die Rechtsdienstleistungen erbringen, Maßnahmen, um die Einhaltung dieses Gesetzes sicherzustellen. Sie kann insbesondere Auflagen nach § 10 Absatz 3 Satz 3 anordnen oder ändern.

(3) Die zuständige Behörde kann einer Person, die Rechtsdienstleistungen erbringt, den Betrieb vorübergehend ganz oder teilweise untersagen, wenn begründete Tatsachen die Annahme rechtfertigen, dass

1. eine Voraussetzung für die Registrierung nach § 12 weggefallen ist oder
2. erheblich oder dauerhaft gegen Pflichten verstoßen wird.

(4) Soweit es zur Erfüllung der der zuständigen Behörde als Aufsichtsbehörde übertragenen Aufgaben erforderlich ist, hat die Person, die Rechtsdienstleistungen erbringt, der zuständigen Behörde und den in ihrem Auftrag handelnden Personen das Betreten der Geschäftsräume während der üblichen Betriebszeiten zu gestatten, auf Verlangen die in Betracht kommenden Bücher, Aufzeichnungen, Belege, Schriftstücke und sonstigen Unterlagen in geeigneter Weise zur Einsicht vorzulegen, auch soweit sie elektronisch geführt werden, Auskunft zu erteilen und die erforderliche Unterstützung zu gewähren. Der zur Erteilung einer Auskunft Verpflichtete kann die Auskunft verweigern, wenn er sich damit selbst oder einen der in § 383 Absatz 1 Nummer 1 bis 3 der Zivilprozessordnung bezeichneten Angehörigen der Gefahr der Verfolgung wegen einer Straftat oder eines Verfahrens nach dem Gesetz über Ordnungswidrigkeiten aussetzen würde. Er ist auf dieses Recht hinzuweisen.

§ 14 Widerruf der Registrierung

Die zuständige Behörde widerruft die Registrierung unbeschadet des § 49 des Verwaltungsverfahrensgesetzes oder entsprechender landesrechtlicher Vorschriften,

1. wenn begründete Tatsachen die Annahme rechtfertigen, dass die registrierte Person oder eine qualifizierte Person die erforderliche persönliche Eignung oder Zuverlässigkeit nicht mehr besitzt; dies ist in der Regel der Fall, wenn einer der in §12 Abs. 1 Nr. 1 genannten Gründe nachträglich eintritt oder die registrierte Person beharrlich Änderungsmitteilungen nach § 13 Abs. 3 Satz 1 unterlässt,
2. wenn die registrierte Person keine Berufshaftpflichtversicherung nach § 12 Abs. 1 Nr. 3 mehr unterhält,
3. wenn begründete Tatsachen die Annahme dauerhaft unqualifizierter Rechtsdienstleistungen zum Nachteil der Rechtsuchenden oder des Rechtsverkehrs rechtfertigen; dies ist in der Regel der Fall, wenn die registrierte Person in erheblichem Umfang Rechtsdienstleistungen über die eingetragene Befugnis hinaus erbringt oder beharrlich gegen Auflagen verstößt,
4. wenn eine juristische Person oder eine Gesellschaft ohne Rechtspersönlichkeit, die keine weitere qualifizierte Person benannt hat, bei Ausscheiden der qualifizierten Person nicht innerhalb von sechs Monaten eine qualifizierte Person benennt.

§ 15b Betrieb ohne Registrierung

Werden Rechtsdienstleistungen ohne erforderliche Registrierung oder vorübergehende Registrierung erbracht, so kann die zuständige Behörde die Fortsetzung des Betriebs verhindern.

HUKUKİ HİZMETLERİN ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

Rechtsdienstleistungsverordnung (RDV)

§ 2 Nachweis der theoretischen Sachkunde

(1) In den Bereichen Inkassodienstleistungen und Rentenberatung wird die nach § 12 Abs. 3 Satz 1 des Rechtsdienstleistungsgesetzes erforderliche theoretische Sachkunde in der Regel durch ein Zeugnis über einen erfolgreich abgeschlossenen Sachkundelehrgang im Sinn des § 4 nachgewiesen. Zum Nachweis der theoretischen Sachkunde genügt auch das Zeugnis über die erste Prüfung nach § 5d Abs. 2 des Deutschen Richtergesetzes. Die zuständige Behörde kann als Nachweis der theoretischen Sachkunde auch andere Zeugnisse anerkennen, insbesondere das Abschlusszeugnis einer deutschen Hochschule oder Fachhochschule über einen mindestens dreijährigen Hochschul- oder Fachhochschulstudiengang mit überwiegend rechtlichen Studieninhalten, wenn der Studiengang die nach § 11 Abs. 1 oder 2 des Rechtsdienstleistungsgesetzes erforderlichen Rechtskenntnisse vermittelt.

(2) In den Fällen des § 12 Abs. 3 Satz 3 des Rechtsdienstleistungsgesetzes ist durch geeignete Unterlagen, insbesondere das Zeugnis einer ausländischen Behörde, nachzuweisen, dass die Voraussetzungen des § 12 Abs. 3 Satz 3 des Rechtsdienstleistungsgesetzes vorliegen. Daneben ist ein gesonderter Nachweis der theoretischen Sachkunde nicht erforderlich.

(3) Im Bereich der Rechtsdienstleistungen in einem ausländischen Recht wird die theoretische Sachkunde in der Regel durch das Zeugnis einer ausländischen Behörde darüber nachgewiesen, dass die zu registrierende Person in dem ausländischen Land rechtmäßig zur Ausübung des Rechtsanwaltsberufs oder eines vergleichbaren rechtsberatenden Berufs niedergelassen ist oder war. Zum Nachweis der theoretischen Sachkunde genügt auch das Abschlusszeugnis einer ausländischen Hochschule über den erfolgreichen Abschluss eines Studiengangs, der nach Umfang und Inhalten den in Absatz 1 Satz 3 genannten Studiengängen entspricht.

(4) Ist der Antrag in den Fällen des Absatzes 3 auf einen Teilbereich beschränkt, so genügt zum Nachweis der theoretischen Sachkunde das Zeugnis einer ausländischen Behörde darüber, dass die zu registrierende Person in dem ausländischen Staat rechtmäßig zur Ausübung des Patentanwaltsberufs, des Steuerberaterberufs oder eines vergleichbaren Berufs niedergelassen ist oder war.

(5) Der Nachweis der Sachkunde in einem ausländischen Recht erstreckt sich nur auf das Recht, auf das sich die vorgelegten Zeugnisse beziehen.

§ 3 Nachweis der praktischen Sachkunde

(1) Die nach § 12 Abs. 3 Satz 2 des Rechtsdienstleistungsgesetzes erforderliche praktische Sachkunde wird in der Regel durch Arbeitszeugnisse und sonstige Zeugnisse über die bisherige praktische Tätigkeit der zu registrierenden Person in dem Bereich des Rechts nachgewiesen, für den eine Registrierung beantragt wird. Über die erforderliche praktische Sachkunde verfügt auch, wer die Befähigung zum Richteramt nach dem Deutschen Richtergesetz besitzt.

(2) Im Bereich der Rechtsdienstleistungen in einem ausländischen Recht genügt zum Nachweis der praktischen Sachkunde auch das Zeugnis einer ausländischen Behörde darüber, dass die zu registrierende Person in dem ausländischen Land rechtmäßig zur Ausübung des Rechtsanwaltsberufs oder eines vergleichbaren rechtsberatenden

Berufs, in den Fällen des § 2 Abs. 4 zur Ausübung des Patentanwaltsberufs, des Steuerberaterberufs oder eines vergleichbaren Berufs, niedergelassen ist oder war. § 2 Abs. 5 gilt entsprechend.

(3) In den Fällen des § 12 Abs. 3 Satz 3 des Rechtsdienstleistungsgesetzes ist zusätzlich das von einer registrierten Person oder einem Mitglied einer Rechtsanwaltskammer ausgestellte Zeugnis darüber vorzulegen, dass die zu registrierende Person in dem Bereich, für den sie die Registrierung beantragt, mindestens sechs Monate unter der Verantwortung der registrierten oder einer für sie tätigen qualifizierten Person oder des Mitglieds einer Rechtsanwaltskammer im Inland tätig gewesen ist.

§ 4 Sachkundelehrgang

(1) Der Sachkundelehrgang muss geeignet sein, alle nach § 11 Abs. 1 oder 2 des Rechtsdienstleistungsgesetzes für die jeweilige Registrierung erforderlichen Kenntnisse zu vermitteln. Die Gesamtdauer des Lehrgangs muss im Bereich Inkassodienstleistungen mindestens 120 Zeitstunden und im Bereich Rentenberatung mindestens 150 Zeitstunden betragen. Erlaubnisinhaber nach dem Rechtsberatungsgesetz, deren Registrierung nach § 1 Abs. 3 des Einführungsgesetzes zum Rechtsdienstleistungsgesetz auf den Umfang ihrer bisherigen Erlaubnis zu beschränken ist, können zum Nachweis ihrer theoretischen Sachkunde in den nicht von der Erlaubnis erfassten Teilbereichen einen abgekürzten Sachkundelehrgang absolvieren, dessen Gesamtdauer 50 Zeitstunden nicht unterschreiten darf.

(2) Die Anbieter von Sachkundelehrgängen müssen gewährleisten, dass nur qualifizierte Lehrkräfte eingesetzt werden. Qualifiziert sind insbesondere Richterinnen und Richter aus der mit dem jeweiligen Bereich vorrangig befassten Gerichtsbarkeit, Mitglieder einer Rechtsanwaltskammer, Hochschullehrerinnen und Hochschullehrer sowie registrierte und qualifizierte Personen mit mindestens fünfjähriger Berufserfahrung in dem jeweiligen Bereich.

(3) Die Lehrgangsteilnehmerinnen und -teilnehmer müssen mindestens eine schriftliche Aufsichtsarbeit ablegen und darin ihre Kenntnisse aus verschiedenen Bereichen des Lehrgangs nachweisen. Die Gesamtdauer der erfolgreich abgelegten schriftlichen Aufsichtsarbeiten darf fünf Zeitstunden nicht unterschreiten.

(4) Die Lehrgangsteilnehmerinnen und -teilnehmer müssen eine abschließende mündliche Prüfung erfolgreich ablegen. Die mündliche Prüfung besteht aus einem Fachgespräch, das sich auf verschiedene Bereiche des Lehrgangs erstrecken muss und im Bereich Rentenberatung auch eine fallbezogene Präsentation beinhalten soll. Die Prüfungskommission soll mit mindestens einer Richterin oder einem Richter aus der mit dem jeweiligen Bereich vorrangig befassten Gerichtsbarkeit und mindestens einer registrierten oder qualifizierten Person mit mindestens fünfjähriger Berufserfahrung in dem jeweiligen Bereich besetzt sein.

(5) Das Zeugnis über den erfolgreich abgelegten Sachkundelehrgang muss enthalten:

1. die Bestätigung, dass die Teilnehmerin oder der Teilnehmer an einem Lehrgang, der den Anforderungen der Absätze 1 und 2 entspricht, erfolgreich teilgenommen hat,
2. Zeitraum und Ort des Lehrgangs sowie die Namen und Berufsbezeichnungen aller Lehrkräfte,

3. Anzahl, jeweilige Dauer und Ergebnis aller abgelegten schriftlichen Aufsichtsarbeiten,
4. Zeit, Ort und Ergebnis der abschließenden mündlichen Prüfung sowie die Namen und Berufsbezeichnungen der Mitglieder der Prüfungskommission.

Die schriftlichen Aufsichtsarbeiten und ihre Bewertung sowie eine detaillierte Beschreibung von Inhalten und Ablauf des Lehrgangs sind dem Zeugnis beizufügen.

§ 5 Berufshaftpflichtversicherung

(1) Die nach § 12 Abs. 1 Nr. 3 des Rechtsdienstleistungsgesetzes von der registrierten Person zu unterhaltende Berufshaftpflichtversicherung muss bei einem im Inland zum Geschäftsbetrieb befugten Versicherungsunternehmen zu den nach Maßgabe des Versicherungsaufsichtsgesetzes eingereichten Allgemeinen Versicherungsbedingungen genommen werden. Der Versicherungsvertrag muss Deckung für die sich aus der beruflichen Tätigkeit der registrierten Person ergebenden Haftpflichtgefahren für Vermögensschäden gewähren und sich auch auf solche Vermögensschäden erstrecken, für die die registrierte Person nach § 278 oder § 831 des Bürgerlichen Gesetzbuchs einzustehen hat.

(2) Der Versicherungsvertrag hat Versicherungsschutz für jede einzelne Pflichtverletzung zu gewähren, die gesetzliche Haftpflichtansprüche privatrechtlichen Inhalts gegen die registrierte Person zur Folge haben könnte; dabei kann vereinbart werden, dass sämtliche Pflichtverletzungen bei Erledigung eines einheitlichen Auftrags, mögen diese auf dem Verhalten der registrierten Person oder einer von ihr herangezogenen Hilfsperson beruhen, als ein Versicherungsfall gelten.

(3) Von der Versicherung kann die Haftung ausgeschlossen werden:

1. für Ersatzansprüche aus wissentlicher Pflichtverletzung,
2. für Ersatzansprüche aus Tätigkeiten über Kanzleien oder Büros, die in anderen Staaten eingerichtet sind oder unterhalten werden,
3. für Ersatzansprüche aus Tätigkeiten im Zusammenhang mit der Beratung und Beschäftigung mit einem außereuropäischem Recht, soweit sich nicht die Registrierung nach § 10 Abs. 1 Satz 1 Nr. 3 des Rechtsdienstleistungsgesetzes auf dieses Recht erstreckt,
4. für Ersatzansprüche aus Tätigkeiten vor außereuropäischen Gerichten,
5. für Ersatzansprüche wegen Veruntreuung durch Personal oder Angehörige der registrierten Person.

(4) Die Leistungen des Versicherers für alle innerhalb eines Versicherungsjahres verursachten Schäden können auf den vierfachen Betrag der gesetzlichen Mindestversicherungssumme begrenzt werden.

(5) Die Vereinbarung eines Selbstbehalts bis zu 1 Prozent der Mindestversicherungssumme ist zulässig. Ein Selbstbehalt des Versicherungsnehmers kann dem Dritten nicht entgegeng gehalten und gegenüber einer mitversicherten Person nicht geltend gemacht werden.

(6) Im Versicherungsvertrag ist der Versicherer zu verpflichten, der nach § 19 des Rechtsdienstleistungsgesetzes zuständigen Behörde die Beendigung oder Kündigung des Versicherungsvertrages sowie jede Änderung des Versicherungsvertrages, die den

vorgeschriebenen Versicherungsschutz beeinträchtigt, unverzüglich mitzuteilen. Die nach § 19 des Rechtsdienstleistungsgesetzes zuständige Behörde erteilt Dritten zur Geltendmachung von Schadensersatzansprüchen auf Antrag Auskunft über den Namen und die Adresse der Berufshaftpflichtversicherung der registrierten Person sowie die Versicherungsnummer, soweit das Auskunftsinteresse das schutzwürdige Interesse der registrierten Person an der Nichterteilung dieser Auskunft überwiegt.

HUKUKİ HİZMETLER KANUNU'NA GİRİŞ YASASI

Einführungsgesetz zum Rechtsdienstleistungsgesetz (RDGeG)

(1)-(3)....

(4) Die Erstattung der Vergütung von Personen, die Inkassodienstleistungen erbringen (registrierte Personen nach § 10 Abs. 1 Satz 1 Nr. 1 des Rechtsdienstleistungsgesetzes), für die Vertretung im Zwangsvollstreckungsverfahren richtet sich nach § 788 der Zivilprozessordnung. Ihre Vergütung für die Vertretung im gerichtlichen Mahnverfahren ist bis zu einem Betrag von 25 Euro nach § 91 Abs. 1 der Zivilprozessordnung erstattungsfähig.

(5) Die Inkassokosten von Personen, die Inkassodienstleistungen erbringen (registrierte Personen nach § 10 Absatz 1 Satz 1 Nummer 1 des Rechtsdienstleistungsgesetzes), für außergerichtliche Inkassodienstleistungen, die eine nicht titulierte Forderung betreffen, sind nur bis zur Höhe der einem Rechtsanwalt nach den Vorschriften des Rechtsanwaltsvergütungsgesetzes zustehenden Vergütung erstattungsfähig. Das Bundesministerium der Justiz regelt durch Rechtsverordnung mit Zustimmung des Bundestages und ohne Zustimmung des Bundesrates unter Berücksichtigung des Umfangs der Tätigkeit Höchstsätze für die Gebühren, deren Erstattung der Gläubiger von einer Privatperson (§ 11a Absatz 2 des Rechtsdienstleistungsgesetzes) verlangen kann. Dabei können Höchstsätze insbesondere für das erste Mahnschreiben nach Eintritt des Verzugs und für die Vergütung, die bei der Beitreibung von mehr als 100 gleichartigen, innerhalb eines Monats dem Inkassodienstleister übergebenen Forderungen desselben Gläubigers erstattungsfähig ist, festgesetzt werden.